NYARE BIDRAG TILL KÄNNEDOM OM DE SVENSKA LANDSMÅLEN OCK SVENSKT FOLKLIF V. 1. ---------
----

SAGOR OCK ÄFVENTYR

UPPTECKNADE I SKÅNE AF EVA WIGSTRÖM (AVE) ---------- STOCKHOLM 1884 KONGL. BOKTRYCKERIET P. A. NORSTEDT & SÖNER.

Förord till den elektroniska utgåvan

Boken, som tillhör Cornell University Library, har scannats av Google Books. Den anpassades för Projekt Runeberg i augusti 2013 av Bert H.

Förord

Redan innan jag företog mitt egentliga samlingsarbete, insåg jag, att om genom visor, sagor, sägner, öfvertro m. m., skulle vinnas en djupare inblick i folkets andliga lif, det var nödvändigt att söka så vinna hvarje meddelares förtroende, att han eller hon ej af någon hemlig orsak omformade eller stympade något af det som meddelades.

Det skulle säkerligen för ett djupare studium af folkdiktningen ej vara utan intresse att för hvarje berättare äga några upplysningar om ålder, yrke, födelseort ock andra omständigheter. Men skånska allmogen har i allmänhet fruktan för att komma i tidningar eller böcker», ock endast med villkor, att berättarnes namn ej utsattes, har jag förmått att rädda så mycket af det gamla arfvet. Jag har härvidlag ej kunnat handla annorlunda, än jag gjort; ty dels har det naturligtvis aldrig fallit mig in att bryta mitt gifna ord, dels har jag ansett en oförfalskad sägen, visa o. d. vara af mera värde för vetenskapen, än uppgifter i nyss angifna riktning. Icke ens bynamnen har jag ansett mig böra utsätta, ty mänga af berät-tarne ha under sin lifstid dragit socknar omkring, som ju förhållandet är med tjänare, statfolk, handtvärkare med flere. Ofta hafva från andra socknar inflyttade personer medfört ett förråd af folkdiktning, som utbredt sig öfver deras nya hem-bygd, så att det ej rätt kan utredas, hvar det eller det godset egentligen har sitt rätta hem. De fleste berättare veta ej häller mera därom, än att de hört det i sin barndom, i sin ungdom, af en kamrat o. s. v., hvadan jag, efter samtal med professor SVEND Grundtvig om saken, stannade vid beslutet, att blott anteckna det härads ock den sockens namn, hvarest jag upptecknat visan eller sagan.

Jag fördristar mig aldrig till att kombinera sagor, hvilka skola intagas i någon samling eller något som hälst vetenskapligt värk. Det händer väl stundom, att en berättare vet sig ej kunna återgifva slutet på en saga; men då ber jag att få hvad som förefinnes, antecknar det som fragment ock söker sedan öfveralt, tils jag funnit någon, som kan hela sagan. Jag hör först hela sagan, eller så mycket däraf, som berättaren minnes; därefter antecknar jag, ock låter så berättaren höra,om alt är rätt uppfattadt. Nu ock då bjudes jag på en saga läst i någon bok; men dylikt gods kännes bland annat därpå, att berättaren, som är van att återgifva utan att omforma, begagnar sig af bokspråket.

De aldra flesta sagor, som jag upptecknat, äro mig berättade af äldre tjänste- ock fattighjon, torparfolk ock fattiga byhandtvärkare eller, med ett ord, folk som ej läser annat än hvad som rör sig kring religiösa ämnen.

Af de nu meddelade sagorna är dock »Kidet ock kungen» berättad af en skollärares hustru på Baskemölla fiskeläge vid Simrishamn. »Trollet Boriax ock kungasonen» samt »Kungen ock torparedottern» äro berättade af en handtvärkares i Helsingborg dotter, en medelålders kvinna som hört dem af sin mormor.

Det är i alt öfrigt omöjligt att fasthålla något bestämdt arbetssätt för ett dylikt arbete, ty det måste alltid lämpas

efter berättarnes personer, deras omgifning, tid ock framställningsförmåga. Men jag har öfveralt handlat efter den åsikt, att det härvidlag är bättre att vara något mindre vetenskaplig, än att genom frågor om berättarnes person väcka allmogens misstrogenhet ock sålunda tillstoppa de enda källor, ur hvilka våra fornminnesvänner kunna ösa. Jag har vinnlagt mig om att ingenstädes glömma, att detta arbete helt ock hållet hvilar på folkets villighet att berätta.

Ordningen i den följande samlingen är i det hela den, att först komma folksagor i mera egentlig mening, till antalet något öfver tjugo, därefter skämtsägner eller äfventyr, ock sedan några småhistorier, till arten närmast liknande hvad man brukar kalla anekdoter. Att jag här, liksom i mina föregående samlingar, icke inlåter mig på några frågor om sagornas ursprung eller frändskaper i vårt land eller andra länder, torde ej kräfva någon ursäkt. Insamlingen ock den historiska behandlingen af folklitteraturen synas vara två skilda uppgifter, ock blott sällan lära väl hos en ock samma person i högre mått finnas förenade de egenskaper, som tarfvas för båda dessa värksamhetsarter.

Helsingborg i december 1883.

Eva Wigström.Torparegossen

Stiby socken, Ingelstads härad.

I ett litet torp bodde där en fattig man, ock han hade bara sin yngste pojke heiuma bos sig. När nu pojken växte till, ville han också ut ock söka sin lycka, ock eftersom ingen annan plats stod till buds, så stadde han sig till svinvaktare ock fick lof om god lön.

Så förgick någon tid. Gossen tjänte troget ock redligt, men han tykte alt nu, att han dugde till något mer än att vakta svin. Ock så hade ban hört talas om en led jätte, som med sin grymhet gjorde stor skada i landet ock som hade bort-röfvat en vacker prinsessa. Gossen.sade upp sin tjänst ock fick tre vackra grisar i lön, ock så ville han till en början gå hem till sin far.

När han då gick vägen framåt med sina tre grisar, mötte han en man med tre hundar. Mannen stannade ock frågade gossen, om ban inte ville byta bort sina grisar mot hans hundar. Gossen började fandera på saken. Mannen sade honom, att hundarna hette Spänn-i, Hugg-fast ock Far-på ock att de riktigt bra svarade mot sina namn, ock så sade ban, att om gossen ville gå in på bytet, skulle han få en pipa ock en visa till på köpet; han kunde nog lefva den dag, när altsamman vore godt att ha. Det trodde gossen också, ock så bytte han med mannen.

När gossen kom till torpet ock talade om för sin far, hur ban hade handlat, skrattade gubben ock mente tro på, att om sonen skulle hålla på ock byta på det viset, så finge han svärta kroppen ock gå naken. Men gossen trodde hvad ban trodde om den saken.

Han stoppade pipan ock visan i sin lumma ock tog sina hundar; så sade han farväl till sin far ock gaf sig på vandring tilljättens gård. När han kom dit, for jätten rytande emot honom ock frågade, hvad han skulle där. Jo, svarade gossen, han ville tjäua i gården, ock när jätten såg hundarna ock märkte, att pojken hade mod i bringan, så blef han spakare ock tog gossen i sin tjänst.

Den första befallning han fick, var att gå till en källa efter vatteu. Men gossen tänkte sig inte bättre före, än han skickade sin hund Hugg-fast, ock när Hugg-fast kom till källan, växte där upp en mur rundt omkring hänne, sä att hunden blef i^ngen. Jätten skrek på gossen, att han skulle komma med vattnet, men han skickade den andre hunden. Men nar Spänn-i kom fram till muren ock ville se till att komma fram till källan, växte där upp en ny mur, som höll honom fången. Jätten gick där hemma ock griuade så smordt, när gossen i sin ångest sände den tredje hunden för att hämta vatten. För jätten viste nog, att de inte voro skapta till det ock att där skulle komma en tredje mur omkring källan. Så blef det också, ock nu var också hunden Far-på fången.

»Se så,» skrek jätten, »nu har du ätit din siste ost! Nu skall du dö på eviga fläcken!»

Men som han nu var som värst i nöd ock fara, kom gossen ihåg visan.

»Dundra lagom, du!» sade han till jätten; »jag är beredd att dö, ock du har god lid att göra kål på mig. Men i mitt land brukas det att låta dödsdömda fångar sjunga en visa, innan de gå ur världen, ock du skall väl inte bära dig sämre åt än vi människor,» sade han.

Nej bevars, det ville då jätten inte göra, för han kunde vara lika god som folk, tykte han. Ock så fick gossen lof att sjunga, men kort ock godt skulle det vara, sade jätten.

Det blef det också, för när gossen började sjunga visan, så föll först den ene muren, ock så den andre, ock sist den inuer-ste omkring källan, ock hundarna blefvo fria ock kommo i full fart in i jättens gård. »Far-på, Spänn-i, Hugg-fast!» ropade gossen, »malen mig denne jätten smått som gryn!» Hundarna på jätten, för till det hade gossen fått dem, ock de refvo jätten i tusende sinom tusende bitar. Sedan tog gossen den fångna prinsessan ock förde hänne hem till hännes fars slott.Nu var det väl pålyst öfver hela landet, att den som kunde befria prinsessan, han skalle ha hänne ock halfva kungariket; men när kungen ock drottningen hörde, att det bara var en fattig torpareson, som räddat hänne, tykte de, att det var alldeles för simpelt gifte för prinsessan. Men som de inte rakt af kunde gå ifrån sitt löfte, så föreskrefvo de gossen tre sysslor; kunde ban uträtta dem, så skulle prinsessan ock halfva kunga> riket bli hans.

Där var nu för gossen ingenting annat att göra än att gå in på villkoret, ock så lät kungen föra bonom till ett rum så fullpackadt med bröd, att det stod som en fast backe. »Detta skall du äta dig igenom, innan solen nästa morgon uppstår,» sade kungen.

»Åbå!» tänkte gossen, »här vill nog andra krafter till för att komma igenom ett sådant brödbärg». Han fick upp sin pipa ock blåste i den, ock strax stod mannen, som bytt sig till hans grisar, framför honom ock frågade, hvad han befalde. Gossen sade, hvad ban ville, ock genast ropade mannen på en tjänsteande, som utan vidare åt upp brödbärget, så nu låg detta inte längre i vägen.

Andra natten skulle gossen äta sig igenom ett rum fult med kött, ock den tredje skulle han tömma vattnet ur en sjö. Han viste ju nu, hvad pipan dugde till ock att det inte kunde gå utan hjälp att få undan köttet ock förvandla sjön till tort land. Så kallade ban på tjänsteandarna. De kommo genast, ock alla villkoren uppfyldes, ock så fick torparegossen både prinsessan ock det balfva kungariket.Eidet ook kungen.

Fiskeläget Baakemölla, Järrestads härad. Omtalad af en småländska.

I gamla dagar hände det så ofta, att kungar gifte sig med vackra fattiga flickor, ock det förargade alltid de gamla högfärdiga drottningarna, så att de sökte vålla svärdöttrarna skada.

Så hände det en gång, att en ung konung gifte sig med en fattig flicka. Men kort efter bröllopet måste han ge sig ut i krig ock lemnade bruden hos sin mor, den gamla drottningen. Denna skickade då bud efter en häxa, som gaf drottningen en trolldryck, ock den gjorde så mycket, att hon innan årets slut födde ett kid till världen. Svärmodern fick, kan tänka, brådt att skrifva till kungen om en sådan hisklig händelse, ock kan kunde inte annat tro, än att hans unga gemål var värre än en trollpacka, ock så skref han tillbaka, att hon ock kidet genast skulle dödas.

Det tykte svärmodern bra om; men ett par af kungens klokaste tjänare läto i stället döda ett par hundar ock skickade deras ögon ock hjärta till den gamla drottningen, för hon hade begärt dessa till tecken på att svärdottern ock kidet blifvit dödade. Den unga drottningen ock kidet blefvo i stället förda ut i vilda skogen ock öfverlemnade åt sitt öde.

Men när konungen väl hade utfärdat dödsdommen, blef han så klämd om hjärtat, att han lemnade krigshären ock for hem för att få närmare besked om olyckan ock försöka rädda sin unga drottning från döden. Han kunde, när han tänkt sig om, inte rätt sätta tro till att hon gjort något ondt. Men hur han skyndade sig, kom han ändå för sent; hans mor ock hela hofvet talade om drottningens brott ock hennes straff, ock kungen kunde inte göra annat vid saken än låta kläda hela slottet svart, till tecken på sin stora sorg.

Ett par dagar därefter kommer där in i kungens kök ett litet kid ock begär en omgång fina gångkläder af dem,

som tillhört den unga drottningen, ock därtill sängkläder af bästa slag. Först skrattade stekarne ock hela betjäningen åt kidet, sedan förargades de ock ville köra ut det fräcka djuret. Men när det då började skaka sin ragg, så hela köket gick som iböljegång, sändes där bud efter klädkammarherren ock hans underlydande, ock när de började göra invändningar, skakade kidet sin ragg om igen, så att slottet sviktade, ock då måste de ge kidet alt hvad det begärt. Så sprang det sin väg med sin börda. Men efter en stund kom det tillbaka ock ville ha den bästa maten från kungens bord. Där blef krångel igen i köket, så att kidet i sin vrede skakade sin ragg, så slottet darrade ock hela hofvet ock kungen med trodde, att jorden gaf sig i sömmarna. Kocken lemnade i förskräckelsen kidet af de rätter, det begärde, ock han bockade sig ock öppnade själf dörren för djuret ock bjöd det farväl.

Länge blef det inte borta från slottet, men tredje besöket gälde självfve kungen. Han frågade efter kidets begäran, ock det svarade, att den var ingenting mer ock ingenting mindre, än att kungen skulle ta kidets mor till sin drottning. Konungen han trodde då, att både drottningen ock missfostret, som hon hade fött, voro döda, ock förestälde sig, att kidets mor var en get. Det svarade kidet ingenting på, ock så ville kungen inte höra talas om detta giftermålet. Då skakade kidet sin ragg, så hela slottet gungade, som om det skulle falla i tusen bitar, ock då måste kungen lofva att med sitt följe rida ut i skogen ock hälsa på geten, som han trodde.

Hästarna blefvo i hast sadlade, ock harmsna i sinnet följde konungen ock hans hofmän efter kidet, som visade vägen. »Nu äro vi snart framme,» sade det, när alla voro inne i tjocka skogen. »Då hålla vi stilla här, så kan du leda hit din mor», sade kungen. »Nehej», svarade kidet, »jag leder inte fram min mor till beskådande, utan du skall ge ditt kungliga ord på att taga hänne till drottning, hur hon än ser ut.»

»Det gör jag inte,» sade kungen.

»Då kan du sitta, där du sitter, så länge,» svarade kidet, ock så stod konungens häst så fast vid marken, som om han varit fastgrodd, ock kungen själf kunde inte lyfta sig en hårsmån från sadeln. Hans män sutto likaså orörliga som han.

Nu måste kungen ge med sig ock lofvade högtidligt att gifta sig med geten. Då satte kidet af i galopp till sin mor ock klädde hänne i kunglig skrud, ock så for det af tillbaka till kungen ock gaf honom ock hans följe lof att rida fram till bänne.En kan tänka sig, hvad kungen skulle bli förundrad ock glad, när hau i stället för en raggig get, som han väntade, såg sin unga drottning i den allra vackraste dräkt. Han ville genast taga hänne med sig på hästen, men kidet sade, att det inte var en rätt drottningafärd; modern skulle åka i guld-vagnen, förspänd med åtta hästar. Det samtykte kungen hjärtans gärna till. Vagn ock hästar efterskickades, ock så återvände drottningen med stor prakt till slottet, ock kidet sprang efter vagnen.

När den första glädjen hade lagt sig, fann kungen det besvärligt att ha kidet inne i rummen ock ville därför, att det skulle ha sin plats i stallet. Men då skakade kidet sin ragg, så slottet darrade i sina grundvalar, ock det stod inte fast längre, än kungen höll kidet som en prins. Litet i sänder kom kungen underfund med, att kidet var klokare än de flesta människor ock att det kunde gifva honom goda råd i många fall, när hans eget förstånd stod stilla. Han fattade därför stor kärlek till djuret. Men så en dag begärde kidet, att kungen själf skulle hugga hufvudet af det ock vända ut ock in på skinnet ock kränga det på den flådda kroppen igen. Kungen blef inte litet bedröfvad; men som han af gammalt viste, att kidet bäst förstod att råda, så gjorde kungen, som det ville. Det var ett stygt arbete; men när det var gjordt, stod där i stället för kidet den vackraste prins en ville se för sina ögon, ock så lik kungen, att han med glädje hälsade honom som sin son.Guldkatten.

Västra Alstad, Skytts härad.

Det hände sig en gång, att ett stygt troll hade fått lust till kungens tre döttrar, ock så gruudade det på råd, hur det skulle få dem i sitt våld.

En dag när trollet såg alla tre prinsessorna sitta vid slottsfönstret ock leka med dockor, förskapade trollet sig till en katt, ock han glänste som det rödaste guld. När prinsessorna sågo guldkatten, slutade de leken ock ropade på honom ock frågade, hvar han hade hemma ock hvart han skulle gå. Han svarade, att han skulle gå till sitt guldslott ock leka med guldäpplen.

»Kan inte jag få följa med ock få mig ett par sådana?» frågade den äldsta prinsessan. Hon hade aldrig sett ett guldäpple, men hade mycket hört talas om dem.

»Jo, det går godt för sig», svarade guldkatten. »Du skall få så många guldäpplen du vill, bara du inte rör vid dem, som växa på trädet i min trädgård, för då går det galet.»

Prinsessan mente tro på, att bon nog skulle hålla sina lingrar från trädet, ock så följde hon med. guldkatten. När de hade gått en stund, kommo de till trollets slott, ock guldkatten visade hänne alla sina rum ock salar ock bad hänne sedan spatsera en stund ensam, för han skulle nu styra om, att hon fick en måltid, som kunde anstå en prinsessa. Hon tackade ock gick ut i den vackre trädgården, men hur många vackra blommor ock träd där än växte, såg hon bara på ett. Grenarna voro så fulla af stora guldäpplen, att de hängde ända ned mot marken. Bevars så de lyste! Men inte ville hon röra dem för det. Hon hade väl lof att titta på dem, vet jag! Men hur hon stod där ock tittade, så ville fingrarna efter ögonen, ock man tar ju ingenting, för det man rör vid det, vet jag! Ock så rörde hon vid ett af de vackraste guldäpplena. Men en kan tänka, hon blef illa till mods, när äpplet damp till marken ock låg där utan både färg ock glans.

Nu kom trollet fram ock röt till hänne, att nu skulle hon ned i slottets underjordiska fängelse, för det bon hade förgripit sig på hans största skatt, ock så hade hon ingen nådatt förvänta. Hon grät ock tigde, men bär hjälpte ingen bön, utan bon sattes i svarta hålet.

När det var gjordt, skapade trollet om sig till gnidkatt igen ock sprang till kungens slott ock narrade med sig den andra prinsessan, ock det gick inte bättre med hänne än med den första. Hon kunde inte häller låta bli att fingra pä trollets guldäpplen, ock så var bon i trollets våld ock kom ned i den mörka källaren.

Så sprang guldkatten igen till kungens slott ock ville ha den yngsta prinsessan till att följa sig ock leka med guldäpplen tillhopa med hännes systrar. Men hon anade, att systrarna råkat i olycka, hon trodde inte den granne guldkatten mer än jämt. Följa med ville hon ändå, för hon ville se, om hon inte kunde rädda sina två systrar. Men det teg hon med, kan en begripa.

Så följde hon med guldkatten till hans slott ock beság alla hans salar ock bjöds så till sist att gå ensam ock spat-sera i trädgården. Hon gick dit ock kom snart fram till trädet med guldäpplena. Nog frestade de hänne också, men hon tänkte pä sina två systrar ock anade, att de kommit i olycka för de där granna äpplenas skull, ock så blundade hon ock gick förbi.

Men i samma ögonblick sprang fängelseporten upp för hännes systrar, ock de kommo springande ut till bänne. Hon tog dem vid b var sin band, ock de till att springa, alt bvad de kunde, bem till faderns slott. Där satte de sig genast vid fönstret igen ock började leka med sina dockor.

Trollet gick inne i slottet ock väntade på att få makt öfver den tredje prinsessan också, för förr hade det inte bäller makt att gå ut till trädet. Men när det dröjde så länge, tänkte det, att hon kanske gått hem till kungens slott utan att ha sett guldäpplena. Trollet sprang, förvandladt till guldkatt förstås, till kungens slott för att se efter bänne, ock när det dä såg alja tre prinsessorna sitta i god ro igen ock leka med dockor, blef trollet så ilsket, så det sprang i flint ock blef till en flintsten för evärdliga tider.

Men den yngsta prinsessan tog trollets guldslott i besittning ock den vackre trädgården med ock hade sedan makt öfver trädet också med alla guldäpplena.Kungens get.

Klågerups socken, Bara härad.

För många, långa år sedan, när konungarna inte hade stort annat att göra än hitta pä hyss, var där en kung, som lät lysa på i hela sitt rike, att den som kunde drifva kungens get i mark ock ur mark, den skulle få hans enda dotter till bustru; men den som försökte ock inte kunde göra det, han skulle få ristadt upp sin rygg ock en skäppa salt i såret.

Då var där tre bröder, som ville försöka lyckan, för det är inte fy skam att bli kungens svärson, ock det skulle ju gå så lätt. Nog kunde en rask pojke hålla reda på en get, skulle en tyckas.

Först gick den äldste brodern till kungens gård ock anmälde sig till att vakta geten. Han blef antagen, där var ingenting i vägen för det, ock geten släptes ut, ock han dref hänne ut ur kungens gård. Men när hon kom till vägen, som ledde ut till marken, stannade hon ock sade: »Vägen är våt, jag blir smutsig om mina fötter, jag vill bäras!» Det blir väl bäst, tänkte gossen, ock sä tog han geten i famnen ock bar hänne både till ock frän marken. När han då om kvällen kom hem med geten, så gick kungen ut ock såg på hännes fötter, ock de voro rena, ock då lät han rista gossens rygg ock strö en skäppa salt i såret ock lät honom så gå hem med den vinsten.

Nu förstod gossen grant, att han hade varit dum, men det skämdes han för att tala om, för han ville inte vara den ende, som hade fått en skåra i ryggen med en skäppa salt i. Därför så teg han ock lät den andre brodern pröfva, hur godt det gjorde. Ock ban kom också tillbaka med en ristad ock saltad ryfegtafla.

»Det var då konstigt!» tykte den yngste brodern. »Nu vill jag se ändå, om jag kan lyckas bättre.» Ock så gick han till kungens gård. Geten kom ut, ock gossen bar bänne ut i marken. Men när nu kvällen kom ock han skulle drifva bänne hem, sade hon som vanligt: »Vägen är våt, jag vill bäras, jag blir så smutsig om mina fötter.» — »Nej, nu skall du gå!» sade gossen. Men geten ville inte.Då sade gossen till eo gärdesgårdsstör: »Stafver, vill da get slå? Hon vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», sade stören.

Då såg gossen en yxa, bänne bad ban: »Yxa, vill du stafver hugga? Stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», svarade yxan.

Då gick gossen till elden: »Eld, vill du yxa smälta? Yxa vill inte stafver hugga, stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», sade elden.

Så gick gossen till vattnet: »Vatten, vill du eld släcka? Eld vill inte yxa smälta, yxa vill inte stafver hugga, stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», sade vattnet.

Så gick gossen till tjuren: »Tjur, vill du vatten dricka? Vatten vill inte eld släcka, eld vill inte yxa smälta, yxa vill inte stafver hugga, stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», sade tjuren.

Då sade gossen till repet: »Rep, vill du tjur binda? Tjur vill inte vatten dricka, vatten vill inte eld släcka, eld vill inte yxa smälta, yxa vill inte stafver hugga, stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Nej», sade repet.

Då bad gossen musen: »Mus, gnag repet! Rep vill inte tjur binda, tjur vill inte vatten dricka, vatten vill inte eld släcka, eld vill inte yxa smälta, yxa vill inte stafver hugga, stafver vill int£ get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten».

»Nej», sade musen.

Så kom katten, ock gossen sade till honom: »Katt, bit musen! Mus vill inte rep gnaga, rep vill inte tjur binda, tjur vill inte vatten dricka, vatten vill inte eld släcka, eld vill inte yxa smälta, yxa vill inte stafver hugga, stafver vill inte get slå, get vill inte hem gå, jag är svåra sulten.»

»Ge mig uijölk!» sade katten.

Då mjölkade gossen geten ock gaf katten mjölk. Ock så for katten på musen, ock musen på repet, ock repet på tjuren, ock tjuren på vattnet, ock vattnet på elden, ock elden päyxan, ock yxan på stören, ock stören på geten, ock geten sprang hem till kungens gård. Knngen kom ut ock såg, att bon var smutsig om fötterna, ock då förstod ban, att gossen badc tvingat bänne att gå, ock så fick ban kungens dotter, ock så var jag inte med längre.

Önskeflundran.

Gliraåkra socken, Östra Göinge härad.

Det bände sig en gång, att en fattig backstugusittare kom till en källa för att bämta vatten, ock så fick han en flundra i ämbaret. »Du skall bli god till middag,» sade mannen glad. »Nej, släpp mig!» bad flundran, »så skall du få alt hvad du öńskar, när du bara kommer hit till källan ock säger: Flundra, flundra, titta opp, min hustrus hopp ock min önskan, icke blott min hustrus önskan, utan också min, så skall du få hvad du begär.»

Det förslaget tykte mannen om ock gick så bem för att rådgöra med sin hustru om hvad de skulle önska sig. »Vi skola taga bra till ock önska oss ett helt torp med alt hvad därtill hörer», sade käringen.

Gubben gick till källan ock ropade på flundran med de orden, hon själf hade lärt honom, ock genast kom hon ock frågade, bvad han önskade, »Ett torp med alt som därtill hörer!» svarade han. »Gå, det står där redan,» svarade flundran.

Han gick, ock när ban kom hem, stod där ett vackert torp, och både han ock hans käring voro nu så glada, att de sprattlade. Men när någon tid var gången, tykte käringen, att de burit sig dumt åt, som bara önskat sig ett torp. De kunde likaså gärna önskat en bondgård, för det hade gjort flundran det samma. »Gå till bänne ock önska oss en bondgård!» sade hon till sin gubbe.

Han gick ock kallade på flundran som förut ock framförde käringens ock sin önskan. »Gå, gården står där redan,» svarade flundran; ock som hon sagt, så var det.Nu voro de bönder ock hade hästar ock tjänare. Men efter någon tid föli käringen på den tanken, att när de ändå skulle ha så mycket att draga omsorg för, kunde de lika gärna haft en herrgård, så hade de blifvit räknade bland storfolk, ock så gick mannen till flundran igen.

»Hvad önskar du?» frågade bon, när han kallat på hänne som förut. »Vi önska oss en herrgård», sade ban. »Gå, den står där redan», svarade flundran.

Herrgården stod där, stor ock grann, ock de bredde sig de två, som oro de varit födda där. Men snart ångrade käringen, att de inte i stället hade begärt ett slott. Det hade ändå varit för nämare, också fick mannen lof gå åstad ock be om det »Gå, det står där redan,» svarade flundran, ock det stod där, så grant, så kungen kunde bott där.

Nu var då käringen väl förnöjd. Hade där bara inte följt så mycken omsorg med all denna storbeten! En fick ju inte ro hvarken natt eller dag. Nej, i längden blef det odrägligt. Men hvad skulle bon nu önska? Här på jorden kom då ingen glädje, utan att där inte var sju sorger ock åtta bedröfvelser i följe med den. Så en dag sade käringen till mannen: »Gå till flundran ock säg, att jag vill ba himmelriket!»

Detta tykte ban ändå var väl mycket begärdt, ock för sin del tykte ban inte så illa om denna jorden. Men bvad hjälpte det? Han var nu en gång för alla den som gick sin kärings ärenden. När ban nu kom till källan ock sade som förut: »Flundra, flundra, titta opp, min hustrus hopp ock min önskan, icke blott min hustrus önskan, utan också min.» så tänkte han, att han nu stod ock ljög, ock var inte rätt väl till mods. Men flundran kom ock frågade, hvad han ville. Ock så svarade mannen, att hans hustru ville ba himmelriket, ock då svarade flundran: »Gå, bon har det redan.»

Ock mannen gick; men när ban kom hem, var slottet försvunnet, ock hans bustru satt i deras gamla backstuga, där hon alltid hade känt sig förnöjd.Jäppa i Norrland.

Hjärnarps socken, Bjäre härad.

Det hände sig en gång, att där var en mycket rik man, som hade i sitt hus tagit upp en fattig torparegosse, för att gossen skulle hjälpa honom med hvarjehanda. Men den rike mannen hade en enda dotter, ock när gossen ock hon blifvit vnxna, lofvade de hvarandra sin tro ock gingo så till hännes far för att fråga, om de fingo gifta sig med hvarandra. Han blef inte litet förargad Öfver detta ock svarade på hån: »Ja, om du hos Jäppa i Norrland kan fä veta, hvem som är den visaste ock den rikaste i hela världen, ock så kommer tillbaka ock lemnar mig besked om det, så skall du få min enda dotter.» '

Jäppa i Norrland var en stor, grym jätte, som bodde långt borta vid världens ände i ett fasligt stort bärg, ock alla viste, att ban inte viste någon bättre föda än kristet blod, så att det var visse döden, om en kom honom nära. Men kärare än lifvet höll gossen den rike mannens dotter, ock därför så ville han våga färden.

När han då hade vandrat så långt, så att han kom in i ett annat kungarike, så märkte han, att alla människor där voro så bedröfvade, ock när han kom till kungens gård för att få låna hus öfver natten, så fann han, att där var sorgen allra störst.

»Hvad står på bär i landet, eftersom alla människor sörja?» frågade ban konungens folk.

»Ack, skulle vi inte sörja! Prinsessan är blind, ock så ung ock vacker ock rik som bon är, kan ändå ingen bota hännes blindhet. Det är bara Jäppa i Norrland, som känner botemedlet.»

»Då blir där väl något råd», sade gossen, ock så gick han andra morgonen vidare. När ban kom in i nästa kungarike, var där också sorg, ock vid kungens bof var sorgen allra störst.

»Hvad fattas här, eftersom alla sörja?» frågade gossen igen.

»Skulle vi inte sörja!» svarade hoffolket; »konungens hästar måste hvar enda dag springa en balf mil för att dricka, för intet

Sv. landsm. V. 1. 2vatten, som de vilja röra, finnes närmare slottet. Ack, ack! de sköne hästarna kanna inte orka annat än bara springa den långe vägen fram ock tillbaka tre gånger om dagen. Skulle vi inte då sörja! Det flr bara Jäppa i Norrland, som vet, hvar slottets springkälla finnes.»

»Där blir väl något råd,» sade gossen, ock så gick han andra morgonen vidare. När han då kom till det tredje kungariket, var det inte bättre där. Alla sörjde ock ingen log, ock när han kom till kungens gård, så grät alt hoffolket, så en sten kande röras af det. Här var det konungens träd, som inte ville bära guldäpplen, ock ingen annan än Jäppa i Norrland viste, hvad som vålde det.

»Det kan väl hjälpas», sade gossen ock gick morgonen efter vidare.

När det led mot aftonen, kom han till en bred, strid flod, ock där fans hvarken bro eller spång öfver, inte häller syntes där någon färja eller båt. Bara en stor, grå gås låg vid stranden.

»Sätt dig pä min rygg, så bär jag dig öfver!» sade gåseo.

»Hvem är du då, som bär skall bära så tung en lott?» frågade gossen. Han såg nog, att det inte var någon vanlig gås.

»En förtrollad prinsessa är jag», svarade gåsen, »ock bara Jäppa i Norrland vet, hur jag kan lösas från förtrollningen.»

»Då blir där väl något råd, för till honom ämnar jag mig», sade han; ock när gåsen hade burit honom öfver strömmen, så gick han fram till jättens bärg, för det låg inte så långt därifrån.

Till all lycka var Jäppa i Norrland inte hemma, när gossen kom in i hans sal, utan där satt bara hans hushållerska, ock hon var en bärgtagen kristen. Hon blef mycket häpen, när hon fick se gossen, ock sade honom, att om Jäppa i Norrland finge se honom, så slök han honom genast. Gossen svarade, att han väl viste, hur stor faran var; men han hade så mycket att fråga jätten om, ock därför ville han stå sitt kast, antingen det nu bar eller brast.

»Ar det så, då kan jag kanske hjälpa dig. Men då får du säga mig dina frågor ock så för öfrigt hålla dig rent tyst ock stilla.» Alt detta ville han gärna.Medan de så talades vid, hörde de ett fasligt dån i bärget. »Det är Jäppa i Norrland, som kommer hem», sade hon ock skyndade sig att gömma gossen bakom en stor sten.

Jätten träder så in, han börjar vädra ock snnsa rundt omkring sig, ock ropar sen: »Här luktar kristet blod! Här luktar kristet blod!»

»Å nej, du far, det var bara en fogel, som flög öfver bärget med ett människoben i näbben», svarade hushållerskan.

»Det kan så vara, kan så vara», brummade jätten ock slängde sig pä bänken. »Nu vill jag, att du skall löska mig i sömn», sade han.

Kvinnan tog hans stora hufvud i sitt knä ock började prata med honom. »När man sitter så här ensam som jag», började hon så fint, »komma så många tankar i sinnet. Bland annat så bar jag suttit ock grundat på, hvarför den unga prin-sessan inte kan få sin syn igen.»

»Åhå, det kunde hon väl få, om de tvättade hänne i morgondaggen under den blommande linden; men det medlet skall ingen få veta. Se så, nu vill jag lägga mig.»

»Å nej, du far! å nej, du far! Säg mig först, hvarför konungens hästar springa så långt för att dricka», sade kvinnan.

»Hå, hå, det vet jag, men det skall ingen annan få veta. När alla hästarna springa i rad in i stallet, skulle de bara se efter, pä hvilken af gårdens stenar den siste hästen hårdt sätter högre bakfoten, för under den stenen finnes en springkälla. Men nu vill jag sofva.»

»A nej, du far! å nej, du far! Säg mig nu först, hvarför inte konungens träd längre bär guldäpplen. Detta har jag också suttit ock grundat öfver.»

»Ha ha! Det vet ingen mer än jag, ock ingen skall få veta det. Men trädet bär inte guldäpplen, därför att där i konungens trädgård står ett annat träd, som lutar helt ned mot jorden, ock under det stå många kistor fulla med guld. När de tagas bort ock det lutande trädet får stöd, då bär konungens träd guldäpplen igen. Men nu vill jag lägga mig ock sofva», sade jätten.

»A nej, du far! å nej, du far! Jag har också tänkt ock undrat på, hvarför den förtrollade prinsessan jämt skall simma i gåshamn ock inte bli fri?» frågade kvinnan igen.Då slog jätten sig på knäna ock skrattade, så bärget skälfde. »Hon kunde bli fri, bara bon tog ock slängde en af de människorna, som bon bär, ner i floden ock så sade: ’Nu kan du simma bär lika länge, som jag bar gjort det’, så vore bon frälst. Men detta vet ingen mer än jag, ock därför får hon vara gås till dommedag. Men nu vill jag sofva!»

»Å ja, far! å ja, far! Säg mig bara först, bvem som är den visaste ock den rikaste i hela världen!» bad kvinnan.

»Den visaste är Gud ock den rikaste är jag: men frågar du mer, hugger jag nacken af dig, för nu vill jag sofva!»

Ock så somnade jätten ock snarkade, så det lät, som om det tordönade.

Då ledde kvinnan gossen ut ur bärget ock frågade, om ban mindes alla svaren. Han tackade hänne för hederlig hjälp, ock så tog hon farväl af honom. Ock sedan gick hon tillbaka in i bärget. Men gossen han stälde sina steg åt floden till.

Här tog gåsen honom på ryggen ock bar honom till andra stranden, ock när han då hade kommit öfver, sade han: »Jag skall hälsa dig från Jäppa i Norrland, att du bara beböfver kasta en af de människorna, som du bär öfver floden, ner i vattnet ock säga: ’Nu kan du simma här lika länge, som jag har gjort det’, så blir du fri.»

Gåsen blef glad ock tackade gossen för budskapet. Men han hade brådt att komma vidare. När han då kom till den första kungsgården, sade han konungen, hvad där skulle göras, för att trädet skulle bära guldäpplen igen. Kungen följde rådet, ock guldet, som stod under det lutande trädet, gräfdes upp, ock trädet fick stöd, ock genast bar det andra trädet guldäpplen. Där blef glädje, så det förslog, ock kungen gaf gossen minst tre kappar guldpengar för rådet, ock så gick gossen vidare.

I det andra kungariket gick det på samma sätt med hästarna, ock när springkällan vardt funnen, fick gossen lika rika gåfvor af denne konungen, ock så gick han till det tredje riket, där de hade den blinda prinsessan. Han rådde bänne till att tvätta sina ögon i den morgondaggen, som låg under linden. Hon gjorde så, ock genast fick hon sin syn, ock bär också fick gossen så mycket guld, så att ban nu knappast förmådde föra alt med sig.När han nn kom bem, sade han den rike mannen, att Gnd var den visaste ock Jäppa i Norrland den rikaste i hela världen, ock att han nn, när han hade nppfylt villkoret, ville ha sin kär esta.

Men när den rike mannen såg alla gossens skatter, trodde han, att Jäppa i Norrland hade gifvit honom dem. Därför ville han själf fara till honom. Litet frågade han nu efter, hvem som fick hans dotter, bara han själf kunde bli den rikaste, ock så reste han tvärs igenom alla tre kungarikena, utan att tänka på annat, än hur han skulle få jättens skatter. Så kom han till den strida floden, där den grå gåsen skulle bära honom öfver. Men när hon hade fått honom på ryggen, kastade hon honom ner i vattnet ock sade:

»Nu kan du simma här lika så länge, som jag har gjort det!»

Ock så blef bon en vacker prinsessa; men han blef en grå gås, som än i dag får bära folk öfver floden, så att de unga sågo aldrig till honom mera, utan lefde glada ock lyckliga med hvarandra.

Jättens dräng.

Skurups socken, Vemmenhogs härad.

I gamla tider, när jättarna rådde om en del af jorden här i landet, var det en rask dräng, som fick lust att ta tjänst hos ett sådant husbondefolk för att se, om han inte kunde rå på det.

Men först får jag väl tala om, hur det gick till, att drängen, som hade varit en draghas, nu hade blifvit en sådan sjnjäkrans karl. Sättet är bra att veta, 8kall jag säga.

När drängen första gången tog tjänst, stadde b an sig hos en bonde på det villkor, att han skulle få ha pälsaro. Bonden gick in på aftalet; »för», sade han, »hvar ock en har sitt onda; jag har yrasjukan, ock det får du finna dig i.» Det lofvade drängen — han hette för resten Pär. Men när han de två första morgnarna blef i reden till halfvägs middag, tog yrasjukan på bonden den tredje. Så snart bonden kom i kläderna,fick han tag i sin tagelsnärt ock börjadejförst piska golf, ock så väggar, ock sedan bord ock bänkar, ock så drängens säng ock sängdynan, ock sist honom själf, sä Pär fick snart skaklarna ur sängen. Ock sedan tänkte han aldrig mera på pälsaro, för att inte råka ut för husbönder med yrasjuka.

Det var nu detta; men så ska vi höra, hur det gick för Pär hos jättefolket.

Jätten han ville bara städja Pär på det villkoret, att den dag han visat sig vara arg, hade han förvärkat sin lön, men den dag ban kunde få jätten arg, skulle lönen fördubblas. Pär gick in på aftalet.

Första dagen Pär var i tjänsten, låg jättefolket i sängen från morgon till kväll, ock när Pär ville ha mat, visade jättekvinnan honom inskriften öfver dörren, där stod det att läsa:

Mat i morgon.

»Du blir väl inte arg, Pär?» frågade Jätten. »Nej, bevars, far», svarade Pär.

Andra dagen tog Pär säd ur jättens loge ock sålde spannmålen ock köpte mat ock lefde svearna midt för jättens näsa. »Hvarifrån har du fått mat?» frågade jätten. »Jag har sålt en tunna korn. Men I blir väl inte ond, far?» svarade Pär. »Nej bevars, Pär», försäkrade jätten.

Tredje dagen fick Pär befallning att bygga en bro, som var stark nog till att bära jättens oxar, när de skulle öfver bäcken. Men Pär fick hvarken ha sten eller trä till den bron.

Pär ledde dä två af jättens störste oxar ut i bäcken ock stälde dem så, att det blef en bro; så slog ban dem i skallen, så att de dumpo på fläcken, döda som stockar, ock sedan kallade han ut jätten till att se på, medan Pär ledde hans andre oxar öfver den nya bron. »Men I blir väl inte ond, far?» — »Nej, bevars, Pär,» svarade jätten, fast han var blåsvart i synen af arghet.

När jättekvinnan fick böra detta, så rådde hon jätten till att slå ihjäl Pär, innan ban rent tog myringen på dem. Hon ville gärna bjälpa till att göra kål på drängen. Jätten tykte också, att det var bästa sättet att slippa betala drängen hans lön. Så kommo de öfverens om att nästa natt knäcka skallen på Pär. Men Pär var inte tappad bakifrån af en vagn ban, han hade stält sig på lur för att höra på rådplägningen. A-ba!väl kunna ni knäcka en skalle, men inte skall det bli min, tänkte han, det kunna ni slå er i backen på! Ock så tog han en horsaskalle, den

fylde han med ägg ock lade så denna redligheten på hufvudgärden. Så drog han väl upp öfverdynan ock lade sig sedan själf under sängen.

Ett stycke utåt natten kom jätten med sin käring för att slå ihjäl Pär. Jätten hade sin yxa i handen, ock med den gaf han horsapannan ett nyp, så att äggröran stänkte käringen rakt upp i snaggen. »Se så, nu är det förbi med Åke gädda, för Pärs hjärne fick jag i synen!» skrek hon nog så kisteglad, ock så kröp paret i bås ock sof, så det rungade i stugan.

Nästa morgon satt Pär vid dagvarden i vanlig tid, men jätten ock käringen glodde på hvarandra, så ögonen kunde trilla ut.

»Märkte du ingenting i natt, Pär?» frågade jätten.

»Jo, jag tror, att en mus var i håret på mig», svarade Pär. »Men jag tror, I blir arg, far?»

»Nej bevars, Pär», svarade jätten. Men han grundade på ett nytt sätt att få lifvet ur en människa, som inte dog för det att hjärnen for ur honom. Under tiden hade käringen tänkt ut, hur det skulle gå till. Pär ock jätten skulle hugga det stora päronträdet nere vid roten, ock när det var fallfärdigt, skulle Pär befallas till att gå högst upp i toppen för till att lägga ett rep om en gren. Jätten skulle då rappa sig ock dra ikull trädet, så skulle drängen ramla i backen ock gå i tusen bitar, mente käringen. Jätten tykte, det var nog så kvikt uttänkt, ock dagen efter började Pär ock han hugga på päronträdet. Men när det nu var tid att få drängen upp i toppen, låtsade han rakt inte begripa, hur han skulle bära sig åt med repet, utan han bad jätten gå först upp i trädet ock visa honom, hur det skulle gå till. Jätten var så förhippad på att få död på Pär, så han kraflade sig allra högst upp i toppen på päronträdet ock lade en snara om grenen ock kastade tågänden ner till Pär. »Se så skall det gå till», ropade jätten. »Kan förstå det», svarade Pär, högg tag i repet ock drog ikull trädet med jätten i toppen, så hela redligheten föll på käringen, som stod där ock glanade.

»I är väl inte ond, far?» frågade Pär. Men jätten kunde nu inte längre neka till det, för både han ock käringen lågo döda som sillar. Ock så tog Pär deras gård ock lefde sedan,tils han dog ibjäl sig. Men en s&dan karl hade han aldrig blifvit, om han inte först hade tjänt hos en hnsbonde, som hade yrasjukan.

Lögnbracka.

Ystad.

Det var en gång en prinsessa, som hade satt sig i huf-vudet, att hon bara ville ba den till man, som kunde ljuga sår att hon blef ond ock sade, att det var lögn.

Kungen ville förstås ha sin dotter bortgift ock lät i hela landet kungöra hännes beslut, ock så kom där till hofvet lögn-brackor, så fult som bimmelens foglar. Men de ljögo sig alla tomma, utan att prinsessan svarat annat än: »Det kan nog vara.»

Då var där i landet en torpareson, ock när han hörde detta, tänkte han för sig själf: »Det vore väl sablarna, om en inte skulle kunna lögna, så att en prinsessa blir krum!» Inte hade ban förr lagt sig på den vetenskapen, men kanske det jnst var därför, att han kände sig så osliten ock fullfjädrad, som han vågade sig på det. Han gick till kungens gård, ock prinsessan bjöd honom nog sä fint att spatsera med hänne i kungens trädgård.

»Hvilka äro dina föräldrar?» frågade hon.

»Min far var en möllestabbe ock min mor en följegammal. De hade tillsammans tre barn; det ena blef aldrig födt, det andra kom inte till världen, det tredje är jag», svarade han.

»Det kan gärna vara», sade prinsessan.

»Men ser du, hur stor kål min far har!» sade hon.

»Det är ingenting att tala om emot min fars kål. Där höll en gång femton ryttare under ett blad för att skyla sig för regn. Jag gick ut ock stack hål på bladet, ock så drunknade allihop i fåran», sade han.

»Det kan gärna vara», svarade hon.

»Men hvad säger du om min fars nya fähus?»

»Det är inte litet. Men min far har bygt ett, som var så högt, så att när taktäckaren en dag tappade sin yxa, hann enskata bygga bo ock ligga ut ungar, innan yxan hann till golfvet. Oek huset var så långt, att när kon kom till tjur i dörren, sprang kalfven ijämte hänne, innan hon kom balfvägs till sin bås.»

»Det kan nog vara. Men se nu på min fars kor!» sade hon.

»Ja, de äro många; men min far har en flock så stor, så att när vi skola ysta, slå vi mjölken i en uttorkad dam.»

»Hur får ni mjölken löpnad?» frågade prinsessan då.

»Jo bevars, vi ta hoppor ock binda löpe om benen på dem ock släppa dem ut i mjölken.»

»Men hur får ni ält osten då?» sade ton.

»Det går som smör ock bröd i skräddare, för vi ba en följegammal, som vi släppa ut att älta den. En gång hittade hon på att föla i osten, ock när fölet gick ut ur den tomma skorpan, gick jag in. När jag då hade gått ett stycke väg, såg jag först en man med ett par alebyxor. Han stod ock hackade bakris, medan två vagnshjul lekte båll med b varandra. Det ena hjulet stötte till mig. Förlåt! sade jag, jag har glömt att plocka sten till dig. Litet därefter mötte jag en man, som bar ett knippe fisk; han fick ostskorpan ock gaf mig fisken. Men när jag en stund efteråt mötte en man, som bar ett knippe täckeyänder, så bytte jag bort fisken mot dem. Så klef jag till himlen på täckeyänderna ock såg solen, hon satt ock spann, medan månen härfvade garn ock Sante Pär stod ock kastade hafre. När jag då hade sett hvad jag ville, tog jag en näfve hafreskal från Sante Pär ock snodde ett tåg af dem ock hissade mig ett bra stycke neråt. När tåget tröt, så tog jag mig ett tag på ryggen ock fick fatt i en bra lus, som jag flådde, ock så skar jag huden i remsor ock hissade mig några mil neråt igen. Så tröt tåget igen, men jag tog en lus till på ryggen ock gjorde mig ett nytt tåg; men när det tog slut, så hade jag inte flere grällar på ryggen. Då hade jag inte annat att göra än att släppa med händer ock fötter, ock så damp jag ett hundra femtio alnar in i en hundröf, ock där satt din far ock min far ock drucko 'pengsöl', ock din far lånte pengar utaf min far —»

»Det var lögn i din hals!» ropade prinsessan ock blef ond.

»Det skulle det ju vara», svarade han. Ock så blef prinsessan god igen ock räkte honom handen ock med gaf, att han bade vunnit hänne ock det som en äkta lögnbracka.Så strax därefter gjorde kungen ett stort bröllopp för dem; men jag kom rent för sent för att få vara med på det gillet.

Storbjärta.

Kågerods socken, Norrft Åsbo härad.

Det var en gång en stor, läng skräddaregesäll, som var stadd på vandring genom ett stort konungarike. En gång när han satte sig ner vid vägen för att äta en bit af sin reskost, kom där en stor svärm flugor omkring honom. Han blef förargad öfver deras näsvishet ock tog sin tomme rensel ock slog midt i svärmen, så att sju flugor föllo för ett slag. Skräddaren tittade på de slagne ock förstod, att han var ämnad till något större, än att sitta på skräddarebordet, ock för att han skulle minnas sitt första storvärk, sydde lian ut med guldbokstäfver på sin rensel:

Sju slagna i hvart hugg!

Sedan vandrade han vidare ock kom i närheten af kungens gård. Där lade han sig till att sofva. Just som han låg där i sin bästa sömn, drog konungen med hela sin krigshär förbi honom. Krigarne sågo inskriften på skräddarens rensel ock menade, att ägaren af den mätte vara en duktig kämpe, för stor ock lång var han, där han låg vid vägkanten ock sof. Konungen kom också fram ock tittade på renseln ock läste inskriften ock namnet med: Stor hjärta stod där. Så väkte kungen den tappre kämpen ock frågade honom, om han ville tjäna i hans här, som just nu drog ut för att slåss mot hedningarna.

»Jo», svarade Storhjärta, »det vill jag nog, men en af oss två är för mycket. Skall jag med, kan kungen bli

hemma; men vill kungen själf anföra hären, så blir jag hemma».

»Då stannar jag liälst i min gård», svarade konungen, »ock låter dig anföra bären; ock eftersom du väl i många strider har mist ditt svärd ock din brynja, så skall du få mina vapen ock rida på min egen stridshingst.»

»Låt gå!» sade Storhjärta ock klädde på sig kungens rustning, fick hans svärd ock skulle så upp pä hästen. Nåja, dit kom han; men han hade aldrig förr suttit på en häst ock förstodinte att sköta tygeln, utan stridshingsten satte af med honom i susande galopp, så att skräddaren trodde, att ban hade ätit sin siste ost. Men krigshären menade, att det var af ifver till att slåss som Storhjärta så satte i väg. Hästen flög af med honom, så träd ock hus dansade för ögonen, ock i vildaste galopp for han fram emot ett gammalt kors, som var upprest vid vägkanten till minne af någon människa, som hade mist lifvet där. Just som de susade förbi det, fick skräddaren fatt i korset för att hålla sig; men det var niurket nere vid marken, så att det bröts af ock blef hängande öfver axeln på honom.

Hästen höll på att springa med skräddare ock kors ock stannade inte förr än midt i hedningarnas läger. När hedningarna sågo den store mannen i den granna rustningen med korset på axeln, så trodde de, att det var de kristnes frälsare ock att han själf kom för till att straffa hedningarna, för det de inte ville tro på honom. De började ropa på nåd för sina lif ock lofvade göra alt hvad han befalde, bara de fingo lefva.

»Då befaller jag», sade Storbjärta, »att I aftågen från edert läger ock lemnen alt bvad här finnes åt mig, så skolen I få behålla lifvet!»

Hedningarna voro inte sena att lyda, utan de packade sig bort. Ock när konungens krigshär sedan rykte fram, kunde den inte annat tro, än att deras tappre anförare Storhjärta ensam hade jagat bort många tusen hedningar ock tagit hela deras läger. Storbjärta blef då af krigshären hyllad till konung öfver hela riket, ock den förre kungen måste finna sig i det, för hvad skulle han väl kunna göra mot en man, som slog sju i hvart hugg!Hafsfrun ock kungabarnen.

Konga socken, Onej5 härad.

Det hände sig en gång för långa tider sedan, att knngen ock drottningen i ett stort kungarike hade lefvat länge tillsammans ntan att äga något barn. Sent omsider blef det likväl drottningen spådt, att hon sknlle få en prins; men den skulle hon mista, om han kom nnder bar himmel, innan han hade fvlt femton år.

•*

Knngen ock drottningen blefvo mycket glada, när prinsen var född, ock bela hofvet höll vård om honom, så att han aldrig kom nt nnder bar himmel, hnr mycket prinsen under sin uppväxt än önskade komma nt i slottsträdgården.

Så gick tiden till prinsens femtonde födelsedag. Då bad han sina vaktare så bönligt om att få gå ut, bara ett enda ögonblick, ock då kunde de inte säga nej, ock inte häller trodde de, att det var någon fara längre, eftersom det nu bara fattades ett par timmar i att prinsen var femton år. De följde honom själfva ut i trädgården för all säkerhets skull. Men knapt hade prinsen kommit under bar himmel, förr än ett stort, svart moln kom ock tog bort honom.

Där blef stor sorg ock ångest på slottet, där söktes ock där söktes i trädgården, men ingen prins fans där.

Det stora, svarta molnet var en led hafsfru, som hade sin boning långt, långt borta från prinsens hem. Hon förde honom ner i sitt glasslott, ock där skulle han nu vara hännes tjänare.

Prinsen grät ock var mycket ledsen, men det brydde hafs-frnn sig inte om. Na skulle han få annat att göra, än sitta ock tänka på hemmet, sade bon. Så tog hon en tunna råg ock en tunna hvete ock blandade det tillsammans ock befalde sedan prinsen att, innan dagen blef slut, plocka rågen ifrån hvetet. Gjorde ban inte det, så skulle han bli skickad till hännes syster, skogsfrun, som var ett mycket värre troll. När hafsfrun hade sagt detta, for hon bort.

Men nu var det så, att i hafsfruns slott fans också en bortröfvad prinsessa, ock hon hade varit där så länge, så attbon hade lärt sig att trolla litet, inte något som var till skada, utan bara så att bon kunde bjälpa sig fram i sin tjänst hos hafs-frun. Hon kom nu fram till prinsen, som satt där ock grät, ock så sade bon till honom, att han inte

skulle sörja, för om ban ville lofva hänne trohet, så skulle hon nog bjälpa honom med arbetet.

Prinsen såg, att bon var en ung, vacker prinsessa, ock så lofvade han hänne sin trohet ock att de skulle hålla tillhopa i alt hvad som hände dem. Sedan blåste prinsessan pä sädes-högen, ock genast for hvetet till ena sidan ock rågen till den andra, så att arbetet var färdigt, när hafsfrun kom hem. Hon undrade öfver det, men sade bara: »När du kunde göra detta i dag, skall du få ett svårare arbete i morgon.»

Dagen därefter befalde hafsfrun honom plocka alla de vissnade löfven af ett träd; men trädet var stort som en hel skog ock så högt, att prinsen inte såg något sätt att komma upp i grenarna på det.

»Nu skall du veta», sade då prinsessan, »att när hafsfrun ser, att du har fullgjort detta arbetet, sä förstår hon, bvem som har hjälpt dig. Hon skulle nu gärna vilja döda någon af oss, men det har hon inte makt till, ock därför så skickar hon dig till sin syster. Hon kan inte häller döda dig; men du skall akta dig, så att du inte äter så mycket som en bit af maten, som bon bjuder dig; för äter du af den, sä kan du aldrig komma ur dessa systrarnas våld. Ock så skall du här få en burk olja; när du kommer till en grind på vägen, så skall du smörja den ock slänga burken bakom dig. Så har du här en sax, för när du har gått ett stycke längre fram åt skogsfruns slott till, så ser du en häst; den skall du klippa ock kasta saxen bakom dig. Till sist kommer du till ett äppelträd, det skall du skaka, men inte äta ett enda af äpplena. Följer du noga dessa råden, skall du nog komma oskadad tillbaka bit.

Prinsen lofvade att göra, som hon hade sagt, ock prinsessan hade inte väl gått till sitt rum, förr än hafsfrun kom bem. När bon såg, att trädet stod rent för alla vissna blad, då sade hon: »Nu förstår jag, hvem som har hjälpt dig. Men nu skall du ensam gå ett ärende till min syster, skogsfrun; jag skall själf följa dig upp ock visa dig, hvar rätte vägen går».Hafsfrun följde prinsen upp på land ock visade honom, hvar vägen gick igenom den store skogen. Sedan gick hon tillbaka till sitt slott, ock prinsen gick ensam sin väg. När han då hade gått ett stycke, så kom han till en grind, som gnälde illa, när han Öppnade den. Prinsen tog dä fram oljan ock smorde grinden ock kastade burken bakom sig. När han hade gått en stund, så kom han tili en häst, ock hans man var så lång, så att hästen stod ock trampade på den. PrincDn tog då sin sax ock klipte ock putsade manen ock kastade sedan saxen bakom sig ock gick vidare. När han då hade kommit ett stycke längre fram igen, såg han ett äppelträd, ock grenarna böjdes ned mot jorden af all den frukten, som hängde på dem. Prinsen skakade ner äpplena, men tog inte ett enda af dem. Sedan gick han fram till skogsfruns slott.

Skogsfrun var hemma ock stälde sig vänlig mot prinsen, ock när han hade framburit sitt bud från hännes syster, så bjöd hon honom ett stycke korf att äta. Prinsen tog emot korfven; men när skogsfrun gick ut, kastade han korfven under bänken. Efter en stund kom hon in igen ock frågade, om prinsen hade ätit korfven. Prinsen visade sina tomma händer.

»Korf, hvar är du?» frågade då skogsfrun.

»Här under bänken», svarade korfven.

Då tog skogsfrun fram korfven ock hefalde prinsen, att han skulle äta den. Men när hon gick ut, stoppade han korfven i barmen. När hon så kom in igen ock säg, att korfven var borta, så sade hon:

»Korf, hvar är du?»

»Här i barmen», svarade korfven.

»Ar du i barmen, kommer du snart i tarmen», svarade hon förnöjd, för hon trodde, att korfven var i prinsen.

När han så skulle ge sig på väg tillbaka till hafsfrun igen, sade skogstrollet, att hon ville följa honom ett stycke på hemvägen. Snart kommo de till äppelträdet, ock då sade skogsfrun:

•*

»Äppelträd, slå ihjäl prinsen med dina äpplen!»

»Nej», svarade trädet, »jag har stått bär i så många år böjdt under frukten, ock aldrig har någon förr än han velat lätta min börda, utan att tillika taga med sig en del af den.»»Jaså, du har varit här», sade hon, »men vänta bara!»

Så gingo de igen, tils de kommo till hästen.

»Häst, slå ihjäl prinsen!» sade hon.

»Nej, jag har stått här i så många år ock trampat på min man, ock ingen har klipt den förr än han», svarade hästen.

»Ja så, du har varit här med; men vänta bara, tils vi komma till grinden», sade skogsfrun. När de kommo till grinden sade hon:

»Grind, kläm ihjäl prinsen!»

»Nej», svarade grinden, »jag bar hängt här i så många år ock gnisslat, ock ingen annan än han har gifvit mig olja.»

»Ja så, här har du också varit; men vänta du, tils du kommer till min syster!»

Skogsfrun vände om hem till sig, ock god var hon inte. Men prinsen gick ensam fram till hafsfrun, ock hon blef då ännu mera förargad än systern, när hon såg, att prinsen var belt oskadad.

Men för att lägga upp nya råd mot bonom behöfde hon vara ensam, ock då passade prinsessan på att tala med bonom. »Vill du nu bålla ditt trohetslöfte till mig», sade hon, »så skola vi tillsammans fly till din fars rike; till mitt eget kan jag inte komma mer.» Prinsen sade, att han ville hålla alt hvad han hade lofvat. Då lemnade bon honom tre nystan, ock så sade bon, att hafsfrun nu i två dagar ock två nätter skulle vaka för att grunda på hans ofärd, men den tredje natten skulle hon sofva som en stock. Då borde han hålla sig vaken ock sitta vid fönstret med hännes tre nystan i handen. Det lofvade han.

När nu hafsfrun tredje natten sof som en stock, då kom prinsessan till prinsens fönster. Där omskapade hon honom till en liten ock sig själf till en stor fogel. Hon bad honom sedan sätta sig på hännes rygg, men väl akta hännes nystan. Han lydde, ock så flög hon bort med honom.

När de så hade flugit hela dagen, sade bon till honom:

»Se dig tillbaka ock säg, om du ser något!»

»Jag ser bara ett stort, svart moln komma efter oss.»

»Det är hafsfrun», sade prinsessan. »Kasta det ena nystanet bakom oss!»

Prinsen gjorde så, ock ett högt bärg reste sig upp mot bimmelen ock hindrade hafsfrun att komma fram. »Aren I sågoda!» ropade bon. »Det skall likväl inte bjälpa er; jag far bara hem efter min stora ock min lilla hacka, så skall snart bärget komma bort.» Hon for hem ock hämtade backorna, ock så tog hon bara ett tag med den stora hackan ock ett tag med den lilla, ock så var bärget jämnadt med jorden.

Men så ville bon låta sina hackor ligga där. Då kom där en kråka fram ock såg på dem. »Dn tar väl inte mina hackor, medan jag är borta?» frågade hafsfrun. »Jo det gör jag», sva> rade kråkan, för bon ville bjälpa kungabarnen. »Då får jag fara bem med dem», sade hafsfrun. Det gjorde hon, ock så hade kungabarnen kommit långt i förväg.

De flögo så bele andre dagen. Men när det led emot kvällen, sade prinsessan till prinsen:

»Ser du något bakom oss?»

»Ja, jag ser ett stort, svart moln.»

»Det är hafsfrun. Kasta det andra nystanet!»

Prinsen gjorde så, ock strax blef där en tjock skog emellan dem ock hafsfrun. »Ja så, I ären så goda; men det skall inte hjälpa er», sade hon. »Jag far bara hem efter min stora ock min lilla yxa, ock så hugger jag ner skogen i två hugg!» Som hon sade, så gjorde hon, ock när skogen var nerhuggen, ville hon låta sina yxor ligga där, tils hon kom tillbaka. Men då kom där en skata fram ock såg på dem.

»Du tar väl inte mina yxor, medan jag är borta!» sade hafsfrun. »Jo, det gör jag», svarade skatan, som hade sett kungabarnen flyga förbi. »Då får jag fara hem med dem.»

Ock hafsfrun for hem med yxorna. Men på kvällen den tredje dagen var hon så nära kungabarnen igen, så att prinsen måtte kasta det tredje nystanet, ock då blef där en sjö så stor, sä prinsessan inte kunde flyga öfver den med prinsen på ryggen. Då skapade hon dem båda till änder. Nu skulle de simma öfver sjön, ock så voro de inne i prinsens fädernerike. Men hafsfrun var så nära dem, att de kunde höra, hur hon lockade: »Perk, perk, kom perk, kom perk, skall du få korn!» Men hur hungriga de än voro, aktade änderna sig för att se sig tillbaka. Då lade hafsfrun sig på knä ock drack ut bela sjön. Men när hon sedan ville resa sig upp, så sprack bon.

Kungabarnen togo då igen sina rätta gestalter, för nu voro de frälsta, ock så gingo de fram till kungens slott, ock närkungen ock drottningen 8&go dem på gården, kommo de ut ock togo dem båda i famnen ock förde dem in i slottet, ock där firades sedan ett stort bröllopp för prinsen ock prinsessan.

Den svarte, halte handen.

Ystad.

I den tiden när alla djur kunde tala, hände det sig, att en resande man for så illa vilse i en skog, så han inte viste sitt lefvande råd till att hitta rätte vägen. Då kom där en svart,' halt hund ock bjöd sig till att föra honom rätt, om mannen ville ge honom den förste lefvande varelse, han mötte vid sin gård. För det priset ville mannen likväl inte skaffa sig vägvisare, för han kunde ju inte veta, hvem han mötte. Det kunde vara hans enda dotter, han hade hört så galet förr en gång. Därför tänkte han, han skulle söka reda sig själf. Men hur han red ock red, så kom han inte ur skogen, ock när då hunden kom igen andra ock tredje gången, så gick mannen in pä hans villkor, ock så fann han genast vägen hem.

Emellertid gick det, som han var rädd för; hans dotter kom ut ock öppnade porten för honom, ock så måste fadern lemna hänne åt hunden. Denne här hunden hade ett stort, vackert slott inne i skogen, ock där mådde flickan som en prinsessa ock fick hunden mycket kär, för hon förstod snart, att han var en förgjord människa ock att han var hos hänne om nättema soiq man. Men han hade strängeligen förbjudit hänne att tända ljus ock se på honom.

Så gick där någon tid i lycka ock kärlek, men så fick hon hemlängtan ock bad att få fara hem ock hälsa på sina föräldrar. Det gick hunden in på, men bad hänne komma igen innan natten, ock det både lofvade ock höll hon, så alt hade varit godt ock väl, om hon bara inte hade varit så språk-sam mot sin frågvisa mor. För modern hade frågat ut hänne om hunden, som nu var dotterns make, ock när hon hade fått veta alt, så gaf hon dottern en trubbig knif ock rådde hänne

Sv. landsm. V. 1. 3att sticka den i låret på honom, medan ban sof, ock så höra, om han skrek som en människa, för då var det ett drägligt gifte; men skrek han som ett djur, borde hon hälst rymma ifrån ett sådant elände.

Natten efter följde dottern rådet. Då ropade mannen, att bon bade gjort en stor olycka. Om hon tåligt ock troget hade hållit ut ännu en kort tid, så bade han varit frälst, för han var en förtrollad prins. Men nu var han i den onda trollprinsessans makt, som hade vållat hans elände. När han hade sagt detta, försvann hela slottet, ock ban blef bortförd af trollprinsessan till hännes slott.

Hon blef inte lite ledsen, kan en förstå, hon som med sitt oförstånd gjort både honom ock sig olyckliga, ock så ville hon följa efter honom ock åtminstone få vara i hans närhet. Hon gaf sig på vandring ock kom efter många besvärligheter fram till häxans slott, ock där tog hon pigtjänst. Häxan viste väl, bvem pigan var, men ägde inte makt att döda bänne, ock så befalde hon bänne till en början att tvätta svart ull hvit. Pigan tvättade ock tvättade, men ullen var ock blef svart, ock själf blef hon än mera sorgsen. Som hon då står där ensam vid strömmen, kommer en vacker yngling fram till hänne ock bjuder sig till att tvätta ullen bvit, om hon ville bii hans fästmö. »Nej», svarade bon, »jag vill ingen fästman ha, hällre går jag bem till häxan med ullen, sådan den är», ock hon gick.

Häxan var helt förnöjd öfver att arbetet gick så illa, ock sä lemnade hon hänne andra dagen hvit ull, som hon

skulle tvätta, tils den blef svart. Hon tvättade ock tvättade, men lika hvit var ullen. Då kom den vackre ynglingen igen ock bjöd sig till att bjälpa hänne mot samma villkor soip förr, men bon visade af honom ock bar hem ullen, sådan den var.

Tredje dagen fick hon befallning, att bon skulle hämta vatten vid strömmen ock bära det till häxans slott i ett såll, ock då kom ynglingen för tredje gången ock frestade bänne; men hon stod sig nu med ock visade af hans hjälp.

»Vill du inte häller ha min svarte, halte hund?» frågade han då. Nu blef bon själaglad, för nu förstod bon, att det var prinsen själf, som hade velat pröfva hännes trohet, ock så gaf hon honom pä nytt sitt ja. Då slog han ett slag på sållet, ock dä blef det tätt, så hon kunde bära vatten i det.Men när nu häxan såg det, sade hon: »Detta har du inte gjort af dig själf», ock så befalde hon hänne att gå till helvete ock hämta brölloppsvisor till prinsens ock hännes dotters bröllopp. Det var en sorg, att hännes make skulle gifta sig med häxans dotter, ock förtviflad var hon öfver att hon skulle gå till ett sådant ställe i ett sådant ärende, ock så sitter bon där ock gråter bitterligen. Då kom prinsen till hänne igen ock sade hänne noga besked om alt hvad hon skulle göra ock inte göra, ock bad hänne både först ock sist att inte titta i de visorna, som hon fick där nere, så skulle nog alt gå lyckligt.

Nn så blef hon då litet tröstad, ock så började hon sin vandring. Först kom hon till en stor bro, där tog bon af sig skorna ock gick barfotad öfver. Därnäst kom hon till en flock gäss; dessa gaf hon den hafren, bon haft med sig i sitt förkläde. Sedan kom hon förbi ett par tröskemän, som slogo säden med stakar; dem gaf hon de tvä pläglar, som bon haft med sig. Ock när hon slutligen kom till helvetets dörr, smorde bon gångjärnen på dörren med olja.

Sedan steg hon in ock blef, .som det tyktes, på bästa sätt välkommen, när hon sade sitt ärende. Trollet, som bodde där nere, bjöd hänne till bords ock fägnade bänne med pölsa. Men hon mindes, hvad prinsen hade sagt, ock smakte inte trakteringen, utan gömde den under sängdynan. När trollet sedan kom in, sade det:

»Pölsa, hvar är du?»

»Under dynan», svarade pölsan.

Trollet tog då fram pölsan ock bad gästen hälla till godo. Men när bon blef ensam, gömde hon pölsan bakom kvasten i stugkroken. Om igen kallade trollet fram pölsan, ock när flickan tredje gången fick hänne, gömde hon den i barmen. Trollet kom in igen ock frågade:

»Pölsa, hvar är du?»

Hon svarade: »I barmen.»

»Då kommer du snart i tarmen», sade trollet, för det trodde, att flickan ätit upp pölsan. Sedan fick bon visorna, som hon begärde, ock gaf sig på vägen därifrån.

»Jag skall följa dig, så långt mina ägor räcka», sade trollet. Men när de så kommo till porten, sade det:

»Port, kläm ibjäl hänne!»»Nej», svarade porten, »jag har hängt här i så många hundra år, ock ingen har gett mig olja mer än hon.»

När de kommo till tröskemännen, sade trollet:

»Slån ihjäl hänne!»

»Nej», svarade de, »här ha vi tröskat i så många år, ock ingen, förr än hon, har gett oss pläglar.»

När de kommo till gässen, sade trollet till dem:

»Gäss, biten ihjäl hänne.»

»Nej», svarade de, »vi ha gått här i så många hundra år, ock ingen har gett oss hafre mer än hon.»

Ock när de slutligen kommo till bron, sade trollet:

»Bro, kasta hänne i strömmen!»

Men bron svarade: »Nej, nu har jag legat här så mänga hundra år, ock ingen har visat mig en sådan ära som

hon.»

Nu var det slut med det trollets makt öfver hänne, ock hon kom oskadd upp till jorden igen. Det första hon här tog sig före, det var att taga upp den gömda pölsan ur barmen ock lägga den på en sten i skogen, ock då visade det sig, att trollets välfägnad var sådan, att stenen sprack, bara pölsan rörde vid den.

Emellertid fortsatte flickan sin väg genom skogen, ock visorna, som hon hade fått utaf trollet, hade hon med sig, ock hur det nu var, flck hon en sådan lust till att titta i dem, så hon glömde prinsens stränga förbud ock öppnade boken. Men hon hade knapt tittat i den, förr än alla bladen flögo från hänne högt upp i trädtopparna. Då började hon gråta ock jämra sig ock förebrå sig, att hon varit nyfiken ock på det viset gjort sig olycklig. Ock som hon dä sitter där som värst i nöd, så kom den svarte, halte hunden ock klättrade upp i träden ock hämtade ner alla visorna. När häxan fick dem, sade hon förargad: »Detta har du haft hjälp till.»

Sedan rustade häxan till bröllopp för sin dotter ock prinsen ock befalde hans maka att vara brudpiga. Nu trodde bon, att alt hopp var förloradt, men den vackre ynglingen kom igen ock gaf hänne råd. Om kvällen skulle hon lysa brudparet in i brudkammaren, ock när häxan lemnade hänne ljusbiten, sade hon:

»När det tryter, brinner staken med.»

Därmed menade häxan hännes fingrar. Men brudpigan viste nu råd. Häxdottern lade sig i brudsängen, ock brudgammen sysslade nppe så länge, så hon somnade. Då kastade brudtärnan häxljuset på säpgen, ock sängen tog till att brinna med brud ock alt. Men prinsen tog sin maka vid handen ock skyndade sig bort ur häxslottet.

När de då hade sprangit ett stycke väg, så fingo de se en stor tjur komma efter sig. »Det är häxans man», sade prinsen, ock så skapade han sin maka till en tufva ock sig själf till en sten, som lågo vid hvar sin sida om vägen. Tjuren kom dit ock frågade, om de inte hade sett prinsen ock hans maka. »Nejo, svarade de, ock tjuren vände om hem ock sade häxan, att han inte på bela vägen hade funnit annat än en sten ock en tafva, ock de hade inte sett flyktingarna.

»Det var ju de självfva, sätt efter dem!» skrek häxan, ock tjaren for åstad på nytt. Nn skapade prinsen sin maka till ett bokträd ock sig själf till en al. Tjaren frågade dem efter prinsen ock hans maka, ock bäda träden svarade, att de inte bade sett dem.

När nu tjuren för andra gången kom hem med oförrättadt ärende, for häxan själf åstad. Då skapade prinsen sin maka ock sig själf till änder i en sjö. Men häxan kände ändå igen dem ock lade sig ner till att dricka för att tömma sjön, ock det bade hon säkert lyckats med, om inte prinsen hade ropat, att hon skulle titta mot öster. Det gjorde hon, ock så sprack hon.

Nn var prinsens förtrollning löst, ock han tog sitt rike i besittning ock lefde där lycklig ock förnöjd med sin maka, för nn blef hon hans drottuing.

Ljuger jag, så ljuga de, som ha berättat det för mig.Prinsessan i torpet.

Hoby socken, Ingelstads härad.

Det var en gång en prinsessa, som var så berömd för sin skönbet, att hon hade en friare för hvart finger, ock därför frågade hon inte häller stort efter, hnr bon tog emot dem. Slutligen kom där till hännes fars slott en prins, som blef så kär i hänne, så han skulle ha stått på hufvudet för hänne, om hon bade begärt det.

Nu vet en ju, att när någon år så där illa i kläm, bär han sig inte just så klokt åt; ock det var prinsessans lust att få denne friaren till att gå hvart bon pekade, bara hon såg mildt till honom. När han så en dag bad hänne samtycka till hans frieri, så svarade bon, att bon ännu inte riktigt trodde på hans kärlek. Den var nog inte starkare, menade hon, än den han bar till sin vackre häst, ock bon kunde då inte ge bonom ja, förr än hon finge se, om ban för hännes skull ville skära öronen af hästen ock sedan rida på bonom.

Prinsen han var både döf ock blind för alt förstånd, liksom orren, när han spelar. Så skar han då öronen af hästen, ock sedan red han på den upp till hännes fönster. Men nu slog hon till ett skratt ock frågade honom, om han

trodde, bon ville gifta sig med en sådan där dumbom, ock bad honom rida sin väg på sitt öronlösa ök; ock hela hofvet skrattade med prinsessan, när han red från slottet.

Efter någon tid kom där till konungens gård en ung arbetskarl eller bonddräng, jag vill säga, ock han förevisade en den allra nättaste guldspinnrock, ock till den fick prinsessan en sådan lust, så att bon genast ville köpa den. Bonddrängen kallades upp till hänne, ock hon bjöd honom pengar för rocken; men han ville bara sälja den för ett pris, ock det var det, att han skulle få ligga vid hännes dörr. Hon prutade emot förstås; men när det inte kunde bli för bättre pris, så fick han ligga vid dörren, ock hon fick spinnrocken. Ock så gick ban sin väg den gången.

När det bade lidit en tid, så kom ban igen ock förevisade en guldgarnvinda. Ock det gick nu som sist med prin-

sessan; vindan både ville ock skulle hon ha, ock när den inte lemnade8 för mindre, än att säljaren skulle få ligga i hännes kammare, så fick det gå för sig; ock så gick han andra gången.

Tredje gången kom han med en guldhaspla, ock nu kunde prinsessan inte få ro, förr än hon hade alla tre sakerna, eftersom de så väl passade till hvarandra. Men se hasplan den ville drängen inte lemna för annat pris, än att han finge sofva i prinsessans egen säng, jämte hänne. Ock hur det nu var eller inte var, så fick han sin vilje fram den gången också.

Morgonen därefter gick han sin väg. Men efter någon tid så hade prinsessan en son på sitt knä. Det väkte stor harm i slottet, ock hon fick lida stor försmädelse, så bon hade inte många glada stander.

Så gingo hela tre år, ock ingenstädes såg hon barnets far, men så mycket mera tänkte hon på honom. Men så cn dag kommer där till slottet en fattigt klädd ung man ock söker arbete, ock i honom känner då prinsessan genast igen drängen med rocken, vindan ock hasplan. Nu gaf hon sig ingen ro, förr än hon fick tala vid honom; så talar hon om deras barn ock bad honom taga båda till sig, för hon önskade sig ingenting bättre, än att få lefva tillsammans med honom. Han sade hänne, att inte han häller önskade något hällre, än att äga hänne ock barnet; men han var så fattig, så han hade bara ett torp ute i skogen ock måste sträfva för födan som arbetskarl, ock det var ju ingen lott för hänne, som var kungadotter. Men hon svarade, att hon gärna ville lemna alt ock följa med honom till hans stuga. Ock så fick hon då sin vilje fram ock tog sitt barn ock rymde med honom in i ett annat kungarike, där han hade sitt torp.

Den första tiden de bodde tillsammans, gick han hvar dag till ett slott i närheten ock förtjänte födan till dem, ock prinsessan var så glad ock lycklig, som om hon aldrig hade mist sin forna härlighet.

Men så en morgon klagade mannen Öfver att han var sjuk ock inte kunde gä på arbete. Där skulle vara stort bak pä slottet, ock det skulle han varit med om, men nu finge hon gå i hans ställe. Hon ville gärna göra detta; men, som hon också sade honom, hon hade ju aldrig bakat ock viste inte, hur hon skulle bära sig ät. »A, gå du bara, du får nog någotarbete, som du kan uträtta; men glöm inte att ta en kaka fint bröd bein till mig, för jag längtar så fasligt efter sådant», svarade ban. Hon lydde bonom, ock bon hjälpte till med baket, hvad hon förmådde, ock när hon skulle gå hem, så smög hon sig till att ta en liten brödkaka med sig. Men innan hon kom ut ur slottet, blef hon fasttagen af ett par tjänare, som undersökte hännes kläder, ock de funno brödet ock förebrådde bänne, att hon stulit. Men när hon då bekände, att hännes sjuke man skulle ha brödet, fick bon behålla det. Ledsen öfver det som händt, kom hon hem ock gaf sin man brödet, men talte ingenting om det hon bade gått igenom.

Andre dagen var han snarare sjukare än friskare, ock så måste hon i hans ställe gå till slottet ock hjälpa till med slakt; ock eftersom han längtade så fasligt efter pölsa, så lof-vade hon taga en till honom, kosta hvad det ville. Hon höll sitt löfte, stackaren, men också nu fick hon först af tjänarne bli utskämd för sitt snatteri, men så fick hon ändå behålla pölsan.

Tredje dagen var mannen så frisk, att han själf kunde gå på arbete till slottet, ock det gjorde han sedan hvar dag en tid bortåt, så han rent slet ut sina fattiga kläder. Men så en dag hade ban bud med sig till hustrun, att hon

skulle gå till slottet ock hjälpa till med sömnad, ock då bad han hänne taga med sig hem ett stycke tyg åt honom. Ock hon kunde inte häller nu neka honom hans bön. Tyget tog hon, men stölden blef röjd liksom förut, ock hon blef så svårt hånad, så hon sade till sin man, att hon aldrig mera ville utsätta sig för sådant, ock han lofvade att aldrig mer begära sådana tjänster af hänne.

Men så en dag kom han hem ock talte om, att prinsessan, som de rustade till bröllopp åt på slottet, låg så illa sjuk, så att skräddarne inte kunde taga mått af hänne till brudkläd-ningen. Därför hade hon befalt, att den fattiga torparehustrun, som var så märkvärdigt prinsesselik i sin växt, skulle låta taga mått af sig i hännes ställe. Så blef där också gjordt. Men sedan när brölloppet skulle hållas, kom där bud igen till torpet, att prinsessan ännu inte var så rask, så att bon trodde sig till att fara till kyrkan, utan hon befalde, att torparehustrun i all tysthet skulle föras till slottet ock klädas till brud ockPRINSESSAN I TORPET.

41

åka i brudstassen, ock så skulle hon på prinsessans vägnar låta viga sig vid brudgummen, ock det var en förnäm prins. Det gjordes, som den sjuka prinsessan bade befalt. Brnden sattes med slöja för ansiktet i vagnen, ock brudgummen klädde sig i fnll kunglig skrud ock tog plats ijämte hänne; ock så satte tåget sig i rörelse. Men vägen till kyrkan gick förbi torpet, ock när vagnen kom nära intill detta, sä slog elden på en gång ut från alla fyra hörnen på stugan, ock lågorna stodo högt mot sky.

»Ack, min käre man! Min lille son, de brinna upp!» ropade bruden ock ville hufvudstupa kasta sig ut ur vagnen, men brudgummen böll hänne i armen.

»Se på mig, prinsessa!» sade han. "Här har du din man, ock här har du vår son!» Prinsessan ref slöjan från ansiktet ock kände i brudgummen igen både sin man, torparen, ock den vackre prinsen, som hon för flere år sedan drifvit sitt spel med, ock nu förstod hon, att han både velat vinna hännes kärlek ock pröfva den.

Sedan firades bröllоppet med all upptänklig ståt, ock prinsessan blef sedan lika lycklig, om inte mer, i slottet, än hon hade varit i det fattiga torpet.

Uppfyida önskningar.

Fiskeläget Borstahusen, Rönnebärgs härad.

Det bände sig en gång, att en kvinna var ock hämtade vatten i en källa, ock så fick hon en Dundra i ämbaret.

»Det var bra», ropade hon, »nu kan jag till middag få fisksoppa i stället för snutesod!»

»A nej, släpp mig, så skall du få önska dig tre ting, som jag vill skänka dig!» sade flundran.

Det var inte så galet det, tänkte kvinnan, ock så släpte bon flundran i källan igen ock satte sig ner för att tänka på hvad hon skulle önska sig.

Hon hade alltid tykt, att det var så tungt att bära hem vatten; därför önskade hon först ock främst, att ämbaret medvatten i måtte få ben ock självt gå hem. Därnäst tänkte hon på har besvärligt det var att splinta den hårde, torre veden, ock så önskade hon, att alt hvad hon slog på med sin hand skalle gå ita. För det tredje så tänkte hon på hur mödosamt det var att väfva sig kläder ock linne, ock så önskade hon, att alt hvad bon drog i med sina fingrar skulle bli långt ock räcka, dit bon förde fingrarna.

Som hon så bar slutat med att önska, får hon se sitt vattenämbar på egna ben klifva af mot hemmet. Det var en lustig syn, kan en veta, ock kvinnan brast i skratt, ock i sin glädje slog hon sig med handen öfver knäet. Kratsch! Där rök benet af med det samma.

»Nej, det var en galen önskan, nu har jag ju inte mer än ett ben!» jämrade hon sig ock började gråta. Ögonen runno ock näsan med; nej så de strömmade! Kvinnan tog om näsan, så som hon plägade, när den var våt, ock förde sedan fingrarna, med hvad de hade fått, till det gamla vanliga stället bakpå. Men, du tid! nu kom nästippen att räcka ända dit, ock då är det väl inte att undra på, att käringen sedan dess så tidt ock ofta nyser.

Trollet Boriax ock kungasonen.

Helsingborg.

1 gamla tider, när så många underliga tiug hände, lefde där en konung, som var så begifven på jakt, så han knapt ville göra någonting annat. En dag när han jagade långt, långt inne i tjocka skogen, fick han se en underlig varelse sitta uppe i ett högt träd. Genast befalde han sina män att fånga det underliga villebrådet, som såg ut som en liten människa. Efter mycket besvär lyckades det, ock när varelsen fördes fram till kungen, såg han, att den hade namnet Boriax skrifvet med guldbokstäfver på ryggen. Kungen tykte, som en nog kan veta, att detta var en märklig fångst, ock han kunde nog så där halft om halft förstå, att Boriax måtte vara ett slags troll eller sådant.Han förde det hem till sitt slott ock lät göra en stark bnr ock satte Boriax i bnren ock leninade sedan nyckeln till sin drottning, för hon ville mata fången. Buren hängdes i slottsträdgården, ock alla främmande ock kungen ock drottningen själfva ock hela hofvet brukade roa sig med att se på det fångade trollet.

Men konungens ende son tykte, det var synd om Boriax. Prinsen kunde likväl inte göra något för fången, för konungen hade låtit kungöra, att hvem som understod sig att visa någon vänskap för trollet, han skulle lida döden.

En dag fick prinsen en mycket vacker båll af kungen, ock i sin stora glädje sprang prinsen genast ner i trädgården för att leka med sin granne båll. Han kastade den bit, ock ban kastade den dit, men när han ville kasta riktigt bögt ock långt, så bar det sig inte bättre, än att bållen flög in i buren till Boriax.

Prinsen bad bönligen om att få igen sin nye båll, men Boriax ville inte lemna den, med mindre han fick sin frihet igen; ock bur de två underhandlade med hvarandra, lofvade prinsen ändå att öppna buren, sedan Boriax först lärt honom ett sätt att komma åt nyckeln. Ock det gick till på det viset, att drottningen tykte mycket om att bli löskad, ock nu bjöd sig hännes son till att göra den tjänsten. Han satt där så ock strök ock slätade hännes hår, tils hon somnade. Då tog han nyckeln till buren ock öppnade för Boriax ock lade sedan nyckeln tillbaka på sin plats igen.

När nu drottningen vaknade, gick hon ner i trädgården för att mata det fångna trollet, men en kan tänka sig först hännes ock sedan kungens ock så hela hofvets sorg ock harm öfver att buren var tom. Sedan blef det ett ransakande efter den skyldige; men då steg kungens ende son fram ock bekände, hvad han hade gjort, för han ville inte, att någon oskyldig sknlle misstänkas. Hade det inte varit galet, så blef det nu! Boriax var borta, ock kungens son skulle lida döden för det; det var en jämmer öfver all ända.

Knngen kunde inte benåda sin son, han kunde ju inte bryta sitt eget påbud; men att hugga hufvudet af sitt enda barn, det kunde han långt mindre, ock så dömdes där till sist, att prinsen skulle föras ut till skogens vilda djur. Drott-ningen ga t' honom en bra matsäck med sig, ock så tordes han långt, långt nt i vilda skogen.

Här gick prinsen både länge ock väl. De vilda djuren rörde honom inte, ock ingen annan nöd led han, så länge han hade mat i sin påse. Men när den var slut, blef det annat af. Då måste han hitta på alla möjliga råd för att kunna lifnära sig. Han plockade bär, ock han gjorde sig fiskdon ock fångade fisk, ock den stekte han sedan i solen, ock hade* det i det hela sä fattigt ock sträfsamt, som om han aldrig varit kungason.

När nu nöden var som svårast ock prinsen inte såg sig någon utväg att kunna stå öfver vintern, ser han Boriax komma emot sig. Nu kan en veta, att kungasonen blef något glad! Han klagade sin nöd ock talade om, hur han hade blifvit utsatt för vilddjuren, ock grufvade sig illa för vintern.

»Har du hjälpt mig, så skall jag väl göra dig så godt igen», sade Boriax. Sedan tog han prinsen på ryggen ock bar honom en lång, lång väg ock satte till slut ner honom vid foten af ett stort träd.

I det trädet fans där en dörr, som ledde in till trollets borg, ock där funnos många ock granna rum ock ett präktigt stall. I stallet stodo tre de grannaste hästar, en svart ock en brun ock en hvit, ock alla voro de sadlade ock betslade, som om en kung skulle rådt om dem.

Boriax blef nu prinsens lärare i alt sådant, som anstår en hög herre, ock när han i alt kunde skicka sig som en riktig prins, så sade Boriax till honom: »Nu är det tid för dig att blifva något i världen, ock nn säger jag dig farväl

för alltid. De tre hästarna med sadel ock remtyg äro nu dina, likaså de tre riddaredräkterna, som hänga öfver spiltorna. När du behöfver någon af hästarna med den dräkt, som dess ryttare måste bära, så kom bara hit till trädet ock slå tre slag pä dörren ock ropa tre gånger: Boriax! så har du häst ock dräkt. Men nu skall du gå till kungen i detta riket, han har sin borg ett stycke härifrån, ock där får du plats som kökspojke, sen får du reda dig själf.»

Prinsen tog nu afsked af Boriax ock gick till kungens slott, ock där stadde han sig som kökspojke ock uträttade troget alla sina sysslor.Konungen, som prinsen tjänade bos, hade tre döttrar, den ena vackrare än den andra, ock den yngsta var just den vackraste, ock prinsen, som nu var kökspojke, tykte bäst om bänne. Det samma gjorde för öfrigt många utaf dem, som kommo till slottet för att fria, ock därför skulle hon nu hållas litet afsides, så att de två äldsta systrarna först kunde bli gifta.

Första söndagen prinsen var i köket, reste de två äldsta prinsessorna till kyrkan med hela hofvet, men den yngsta systern skulle sitta ensam bemma. Då gick prinsen till trädet ock knackade på dörren ock ropade tre gånger på Boriax, ock genast bade ban den brune hästen ock den riddaredräkten, som hade hängt öfver hans spilta. Prinsen klädde sig i den granna dräkten ock red upp till slottet framför prinsessans fönster. Där lät han sin bäst dansa fram ock åter, så att bon tykte sig aldrig ha sett ståtligare ryttare. Men när det led emot tiden, att hofvet skulle komma hem, red han bort.

Prinsessan var så själaglad öfver hvad hon hade sett, att hon genast talade om det för sina systrar, ock nu sutto de hela veckan vid fönstret ock väntade riddaren på den brune hästen.

*#•

Men han hvarken hördes eller syntes. Andtligen kom söndagen, ock hofvet for till kyrkan, ock prinsen kunde inte annat tro, än att de båda prinsessorna foro med. Men i stället blefvo de hemma för att vänta på riddaren.

Ock han kom, men nu red han på den svarte hästen ock var klädd i den dräkt, som hörde den till. Ja, det var något för prinsessorna att se på! Ock de två tittade så, att ögonen kunnat trilla ur bufvudena på dem, men den yngsta fick knapt komma när fönstret. Liksom förra gången, sä red han också nu bort, när det led mot tiden, att hofvet skulle komma hem från kvrkan.

Nu fingo de två äldsta prinsessorna brådt att tala om för kungen, hvad de hade sett, ock de gåfvo honom ingen ro, förr än han lofvade att bjuda den vackre riddaren till en fest på slottet.

Men det var lättare att lofva än att hålla, för ingen viste, hvem han var eller hvar han bodde, så att kungen kunde inte få något bud till bonom. Därför fans där inget annat råd, änatt bjada alla riddare i bela landet ock så låta prinsessorna själfva se till, om de knnde finna den rätte.

Bjudningen skickades ut, ock riddare kommo från alla rikets hörn, men prinsen han var som vanligt i köket. Efter måltiden skulle prinsessorna välja ibland riddarne, ock det skulle gå till pä det sättet, att de alla tre kastade hvar sitt guldäpple till den, som de trodde vara den vackre ryttaren. Då bad prinsen kocken, om han inte fick sitta i spiselvrån bland den andra betjäningen, som skulle se på valet, ock det fick han lof till.

Först kastade den äldsta prinsessan sitt* guldäpple till en af gästerna, som hon trodde var den vackre riddaren. Han tackade ock tog emot både äpplet ock hänne. Det är förstås inte alla dagar en blir bjuden en prinsessa, ock vist hade han också en svart häst, så han slapp undan med att säga en balf lögn, när han höll med bänne på den saken. Den andra prinsessan ville inte kasta sitt guldäpple; hou tykte inte, att någon liknade riddaren. Men den yngsta hon kastade sitt till kökspojken, som satt i spiselvrån.

Där blef en uppståndelse! Den där kökspojken, som de trodde, han kördes bort ifrån slottet, ock prinsessan sattes i fångatornet, för det hon skämt ut sig sä illa, kan en veta.

Men tredje söndagen kom där en riddare klädd i sammet ock guld ock diamanter, han red på en snöhvit häst upp till slottet ock lät sin häst dansa utanför tornet, där den yngsta prinsessan satt fången. Men den andra prinsessan, som blifvit bemma ifrån kyrkan för att vänta på den rätte, hon såg honom också; ock när kungen kom hem, måste

han ställa till en fest igen liksom förut. Nu hade prinsen förklädt sig till en simpel skytt ock var inne i salen, men inte kände den andra prinsessan igen bonom, utan hon kastade sitt guldäpple till en utaf kungens hofmän, som till sin lycka brukade rida en hvit häst.

Men nu var bär ju två riddare, som båda skulle vara den rätte, ock kungen hade inte lust att bortgifta någon af sina döttrar med en bedragare. Därför så befalde han, att de båda riddarne skulle ensamma ge sig ut på jakt ock skjuta vildt till brölloppet; ock den som kom hem med det mesta villebrådet, han skulle anses för den rätte riddaren.

De jagade en dag, ock de jagade två, men inte sköto de så mycket som en kråka en gång, för Boriax rådde öfver alla skogens djur, må en veta. Tredje dagen kom prinsen som fattig skytt ock bad dem om att få följa med på deras jakt, så skalle det kanske lyckas bättre. Det var också ett sällskap för dem, som fått gnidäpple af knngens döttrar! Ock de gjorde illa narr af bonom. Men ban svarade så ödmjukt ock bad så vackert, att de slutligen togo honom med sig ut i skogen. Knapt voro de komna dit, förr än där visade sig vildt i mängd. Men herrarna sköto bom, det var som det bade varit förhäxadt, som det också var, förstås. Då bad skytten om att få låna den ena bössan, ock när han ändtligen fick den, så gick det som en dans för honom att skjuta den ene fogeln ock den ene baren ock bjorten efter den andre.

När nu jakten var slut ock det de hade skjutit skulle loras till slottet, sade skytten: »Det är mitt byte ock inte ert!» — ock så stodo herrarna där långa i synen. Då började en af dem i sänder att bakom ryggen på den andre underhandla med skytten om att få köpa villebrådet. Men han ville inte sälja ett enda stycke af det till ringare pris än det guldäpple, de hade fått af hvar sin prinsessa. Efter mycket prut gick först den ene ock sedan den andre in på handeln, alt i tanke att han lurat kamraten. Men när de sedan båda lade ner sitt byte inför kungen, visade det sig, att de bade jämt lika mycket. Så hade den sluge prinsen handlat med dem båda.

Då vardt kungen lika klok ändå på hvilken af de två som var den rätte riddaren, ock så befalde han, att de på nytt skulle ut ock jaga, men på hvar sin dag, så skulle det väl ge sig, mente han. Den gången var det de själfva, som i smyg bådo skytten följa med. Han gjorde så ock sköt en faslig hop djur första dagen, men inte ett enda af dem ville han sälja på annat villkor, än att han fick klippa prinsessans fästman i det ena örat, ock när det inte gick på annat sätt, så höll han örat till ock blef klipt; för hvad ville han inte göra för att bli kungens svärson! Andre dagen gick det på samma sätt med den andra prinsessans utvalde, ban blef också klipt i det ena örat. Sedan gick skytten sin väg, ock nu skulle de båda herrarna föra fram hvar sitt byte, så att kungen fick fålla dom dem emellan.Men i det samma rider där en grann herre på en snöbvit bäst upp till fångatornet ock frågar efter den yngsta prinsessan, för till hänne stod hans håg, sade han till kungen.

Kungen viste nu hvarken ut eller in, hit eller dit, för nu hade han tre riddare, ock det var bara den ene soni prinsessorna sökte efter. Det kunde ge honom grå hår, så kung han var.

Till en början bad han den tredje också vara välkommen ock lät taga sin yngsta dotter ur tornet ock gjorde gille igen på sitt slott.

Efter måltiden säger prinsen till de två andre friarne: »Skola vi inte leka båll med guldäpplen? Jag har ett, som jag fått af min utvalda, det kastar jag tillbaka till hänne; gören T likaledes!» Ock så kastade han sitt guldäpple till den yngsta prinsessan, ock alla sågo, att det var det samma, som hon kastat till kökspojken, som de trodde. Nu sutto de två andra prinsessornas utvalde där eländiga som tnggade möss, för de hade ju inga guldäpplen till att bålla med. Men prinsen kastade det ena efter det andra i sin prinsessas knä, så hon fick dem alla tre.

Nu ändtligen kände de i gästen igen både kökspojken ock skytten, ock när han så lyfte hattarna af de två falske rid-darne ock visade deras klipta öron, då var där intet tvifvel längre, att han inte var den rätte ock de andre två skälmar.

Prinsen talade nu om sina öden, ock så fick han sin prinsessa ock reste med hänne hem för att hälsa på far ock mor; men sedan kom han igen till sin svärfar ock fick hans halfva rike.

De två äldsta prinsessorna de fingo aldrig män, för de hade en gång misstagit sig om den rätte.Kungen ook

torparedottern.

Helsingborg.

Det bände sig en gång, att en ung konung frågade en spåkvinna om sina kommande öden, ock då fick ban det svaret, att han till drottning skulle taga en fattig torpares dotter.

Kungen blef mycket förargad öfver den spådomen, för han var stolt i hågen, ock nu menade han tro på, att det väl ändå berodde pä honom själf, om spåkvinnan skulle bli sannspådd eller inte. Aldrig i lifvet tänkte ban gå in på ett sä simpelt gifte, hällre skulle han ingen drottning ha, det var både vist ock säkert det! Men han kunde ändå inte fä spådomen ur sina tankar.

Så gaf han sig en dag ut på jakt, ock då bar det så till, att han mötte en fattig torpare, som var ute i skogen för att hämta ved till att elda sin stuga med, för där låg hans hustru med en nyfödd dotter jämte sig. Kungen gaf sig i tal med torparen, ock så berättade denne om barnet ock hur glada ban ock hans hustru voro öfver den lilla vackra flickan.

Det där retade kungen på nytt, för spåkvinnan hade ju sagt, att hon, som skulle bli hans drottning, just skulle födas samme timme ock stund, som han nu hörde att torparens bustru fått sin lilla flicka. När han kommit hem från jakten, lät han så en af sina tjänare snappa bort barnet, ock sedan brände han ett märke på armen pä det, ock så lade han det i en liten beekad kista, ock i den lade kungen dessutom en summa penningar. Sedan sattes kistan i den strida strömmen, som flöt utanför kungens slott. Ock så tykte kungen, han kunde vara trygg för att spådomen inte skulle gå i fullbordan.

Den lilla kistan flöt med strömmen ner till en kvarn. Där tog mjölnaren upp den, ock som han var barnlös, så blef han mycket glad öfver den lilla flickan, ock han tog upp hänne som sin egen dotter, ock hon hade det mycket bra.

Så gingo många år. Så en dag möter kungen spåkvinnan ock säger då till hänne, att han sörjt för att spådomen blef

Sv. landsm. V. 1. 4om intet, för torpareflickan hade han satt i strömmen, ock där hade hon säkert funnit sin död.

»Död är hon inte», svarade spåkvinnan, »utan hon är tvärtom den vackraste af alla de unga tärnor, jag sett. Sök, sä finner du hänne!»

Kungen blef illa vid sig ock gaf sig ut på resor för att söka upp ock förgöra den vackra torpareflickan; ock som han då for längs strömmen, så kom han till sist till samma kvarn, där barnet hade blifvit upptaget.

Här stod invid strömbrädden en den allra vackraste flicka ock klappade kläder. Kungen gick fram till hänne ock bad om en dryck vatten, ock när hon räkte bonom det, såg han på hännes bara arm märket, som ban hade bränt in på torparens lilla flicka.

Nu förstod ban, att han hade träffat den han sökte; men han tänkte också ställa det så, att de aldrig mera skulle träffas i denna världen. Han sade till flickan, att han var landets konung, ock befalde hänne att gifva honom skrifdon, så att han kunde få skrifva ett angeläget bref till sin mor. Sedan sade han åt flickan, att hon genast skulle gå till slottet med det ban hade skrifvit. Ock flickan hade forstås inte annat råd än att lyda kungens befallning, ock så gaf hon sig af på den långa vandringen med kungens bref.

Men detta hände i den tiden, när Vär Herre ock Sante Pär vandrade här på jorden, ock en dag funno de flickan, där hon låg ock sof under ett träd. Vår Herre sade då till Sante Pär, att han skulle taga det brefvet, som flickan hade i sin ficka, ock bryta ock läsa det ock sedan säga honom, hvad där stod i brefvet.

Saute Pär gjorde så ock sade Vär Herre, att i brefvet hade kungen befalt sin mor att genast låta döda flickan. »Rif itu det brefvet!» sade då Vår Herre, ock när Sante Pär hade gjort det, sä fick han befallning, att han skulle skrifva ett annat bref, ock i det skulle stå, att konungen befalde den gamla drottningen att sätta flickan bland sina förnämsta hofdamer ock hålla hänne som en prinsessa. Sante Pär gjorde, som Vår Herre sade, ock det nya brefvet blef lagdt, där det gamla hade legat, så att flickan ingenting märkte, utan när hon vaknade, var hon ensam, ock så

gick hon, tils hon kom framtill slottet. Där lemnade hon den gamla drottningen kungens bref, ock när drottningen bade läst det, satte bon flickan bland sina främsta hofdamer, ock bon blef hedrad som en fin prinsessa.

Någon tid därefter kom kungen hem från sin resa ock frågade mycket kort, om bans mor bade gjort med den främmande flickan efter bans befallning.

»Det har jag vist det», svarade hon. »Då tala vi aldrig mer om det!» sade kungen, ock så talade ingen människa om hur den främmande flickan hade kommit till hofvet.

Emellertid hände det inte kungen bättre, än att han fick den nya vackra hofdamen så kär, så han tog hänne till sin drottning; för aldrig kunde han tro, att hon var torpareflickan. Men när de hade varit gifta någon -tid, så kom han en morgon till att se hänne, när hon klädde sig, ock då såg han märket på hännes arm. Nu blef ban då så förskräckligt ond, så att han genast gaf befallning om att döda drottningen, ock till tecken på att befallningen hade blifvit utförd, skulle de visa bonom hännes klädning doppad i hännes blod.

Ock så förde* de drottningen ut i skogen för att döda hänne. Men en af hännes tärnor, som höll hänne mycket kär, bad hänne taga med sin knähund, för hon viste, att tjänaren, som skulle döda drottningen, inte skulle ha hjärta till att göra det, om ban på något sätt kunde slippa.

När de nu kommo ut i skogen, dödade tjänaren hunden ock doppade drottningens klädning i blodet, men drottningen bad han vandra så långt bort, att kungen aldrig fick spörja, att hon fans i lifvet. Men klädningen visade han för kungen som ett bevis på att drottningen var död.

Emellertid vandrade hon alt längre ock längre in i skogen. Ingen lefvande själ träffade hon, utan bara gick ock gick om dagarna, ock om nätterna sof hon på marken ock lifnärde sig af vilda bär. Långt om länge kom bon till ett hus, ock där gick hon in, i tanke att finna någon människa; men där inne såg hon bara tolf stolar ock tolf skåp ock tolf ouppbäddade sängar. Hon tänkte ändå, att hon kunde stanna i huset, tils där kom någon hem af dem, som bodde där; ock medan hon väntade, så bäddade hon sängarna ock sopade golfvet. Ock såfann bon litet matvaror i alla tolf skåpen, ock af dem redde bon till en måltid ock dukade borden ock stillade också sin hunger.

Dagen gick, utan att någon människa kom, ock när det blef natt, lade bon sig i en vrå, dit bon kunde förstå att ingen plägade komma. När bon hade legat där en stund, hörde hon folk komma in i stugan, ock när de hade tändt ljus, kunde hon från sitt gömställe se, att det var tolf män,[ock af deras samtal förstod hon genast, att de voro röfvare. Nu undrade de mycket öfver hvem som varit i deras bostad ock gjort den så ren ock treflig. Sedan åto de ock gingo slutligen till sängs. Drottningen var illa till mods, där hon låg gömd, inen till slut somnade hon också, ock när hon vaknade om morgonen, voro alla röfvarne borta; men i skäpen funnos nya matförråd.

Som nu drottningen snart väntade sig ett barn, så vågade hon inte längre vanka omkring i skogen, utan bon beslöt sig för att stanna i buset ock hålla det i ordning ock sålunda på för-hand beveka de tolf röfvarne till mildbet.

Hvar natt kommo röfvarne hem, ock alt mer ock mer förundrade de sig öfver ordningen i stugan, ock slutligen en natt hörde hon dem svärja hvarandra en ed, att om det var en kvinna, som vistades osynlig i huset, så skulle de hålla hänne i ära, ifall hon visade sig.

När drottningen hörde denne eden, kom hon fram ur sitt gömställe ock sade dem, hvem hon var ock hur hännes gemål hade velat låta döda- hänne. Då tykte röfvarne synd om hänne, de knäböjde för hänne ock hyllade hänne som drottning ock lofvade att skydda hänne ock hännes barn, när det kom till världen.

Hon blef, som en nog kan tro, glad öfver detta löftet ock stannade nu hos röfvarne, ock där födde hon också sin ock kungens son.

En dag mötte emellertid kungen spåkvinnan igen, ock då sade han hänne, att spådomen visserligen hade gått i fullbordan, men att han hade låtit döda sin drottning, så att inte en torpareflickas barn skulle ärfva hans rike.

»Drottningen är inte död, hon lefver ock bor i en stor skog», sade spåkvinnan. Men då lät kungen taga fast hänne ock bad hänne välja, antingen hon själf ville brännas på bål eller hon ville söka upp drottningen ock förgöra

hänne. Dålofvade spåkvinnan konungen, att hon nog sknlle ställa så till, att torparedottern snart sknlle ligga som ett lik, ock med det löftet var knngen nöjd.

Någon tid därefter kom där en kvinna till röfvarnes hus ock ville sälja ringar. Drottningen var ensam med sitt barn, ock när hon såg de vackre ringarna, fick hon stor lust till att pröfva en af dem. Men knapt hade hon satt ringen på fingret, så föll bon ner som död. När röfvarne kommo hem ock sågo hänne ligga lifiös, gick det dem hårdt till sinnes; men när de fingo se den ovanlige ringen på hännes finger, drogo de misstankar ock ville taga bort den. Men han satt så hårdt, så att de måste fila af honom. Knapt var ringen af fingret, förr än lifvet kom tillbaka i drottningen, ock en kan veta, att röfvarne blefvo glada.

Så efter någon tid möttes* kungen ock späkvinnnan igen, ock då tvang ban hänne till att spå ock säga honom, hvad hon såg.

»Jag ser, att din drottning kommit till lif igen ock bor med din son ute i vilde skogen», sade spåkvinnan. Då hotade knngen hänne igen till lifvet, om bon inte dödade drottningen, så att ingen människa kunde väcka upp hänne till lifvet igen.

»Det kan jag väl göra», svarade spåkvinnan; »men här ger jag dig en flaska, som du kan sätta under näsan på hänne, ifall du än en gåug finner drottningen ock önskar, att hon vore i lefvande lifvet igen.» Kungen tog flaskan, ock så skildes han ock spåkvinnan från hvarandra.

Inte långt därefter såg drottningens son ett vackert äppelträd med de grannaste frukter, men de sutto högre, än att prinsen kunde nå dem. Så gick han in till sin mor ock bad hänne plocka ner ett par äpplen af det vackra trädet. Händelsevis hörde röfvarne detta De voro rädda för någon ny trolldom ock varnade drottningen från att gå till trädet, ock hon lydde den stunden.

Men dagen därefter började barnet igen be om ett af de vackra äpplena, ock nu var drottningen ensam med sin son, ock så knnde hon inte längre säga nej, utan hon gick nt till det vackra trädet. Men när hon räkte upp handen mot ett äpple, flög det som en bösskula rakt i munnen pä hänne ock satte sig i strupen ock kväfde hänne.När röfvarne kommo hem, gick barnet i stugan ock grät ock jämrade sig ock vågade inte gå ut till trädet. Röfvarne misstänkte, att det nu var illa* ställdt igen ock gingo ut ock funno drottningen ligga död. Men denne gången kunde de inte se något tecken till trolldom på hänne, ock därför trodde de, att hon var förgiftad af äpplen frän det besynnerliga trädet, som barnet hade talat om, men som nu var försvunnet. När de inte kunde fä lif i hänne, lade de hänne i en öppen likkista, ock satte den i en löfsal, ock så satte de sig själfva omkring ock sutto så, tils de alla tolf dogo af sorg. Så högt hade de älskat ock ärat drottningen.

Nu var gossen ensam i huset, ock ingen vet, hur det kunde ha gått med honom, om ban skulle gått där länge.

Men en dag föll det kungen in att jaga just i den skogen. Hundarna vädrade lik, ock sfaart stod kungen med sitt följe framför löfsalen, där de tolf röfvarne lågo döda omkring hans drottnings likkista.

Kungen kände genast igen hänne, för hon låg där lika frisk ock vacker, som hon var på deras brölloppsdag, ock han påminde sig, att det nu stod i hans makt att väcka hänne till lif eller låta hänne ligga där till dommedag. Men ju längre, han såg på bänne, ju kärare blef hon honom, ock slutligen sade han: »Jag skall sätta hänne på prof. Visar hon sig nu mot mig som en drottning, så skall hon sitta bredvid mig pä min tron; men har hou trälasinne, så skall hon bli trälinna, så länge hon lefver.»

Sedan tog han upp flaskan, som spåkvinnan hade gifvit honom, ock höll den under näsan på drottningen, ock genast flög det förtrollade äpplet ut ur hännes hals, ock hon vaknade till lif igen.

Kungen slängde dä till hänne sin kappa ock befalde bänne att svepa den utanpå likdräkten ock sä gå in i buset ock laga mat ock diska tallrikar åt kungen ock bans män. Ock hon kände 110g igen sin gemål, men teg ock låtsade om ingentiug ock gick in i huset. H011 började genast syssla med maten ock duka bordet, men när alla satt sig till bordet, visade det sig, att hon hade diskat hvar sin tallrik åt alla kungens män; men kungen bade inte fått någon framsatt åt sig.»Har kommer det till, att hon inte visar denna tjänsten åt knngen?» nndrade hofmännen.

Då steg drottningens son fram till bordet med konungens tallrik ock sade: »Min mor säger, att det bör barnet till att betjäna sin far.»

Då blef knngen mycket glad, för nu såg ban, att torparedottern bade drottningasinne, ock sä tog ban både hänne ock barnet i famn, så alla hofmännen sågo det, ock så foro de till slottet, ock där blef drottningen genast satt på tronen bredvid knngen. Sedan skickade han bud till spåkvinnan ock lät säga hänne, att bon aldrig mer fick trolla lifvet ur hans drottning, ock det gjorde hon inte häller.

Skytten Bryte.

Skanörs ljuug, Rengs socken, Skytts härad.

Det var en gäng ett fattigt torparefolk, som bara hade ett enda barn, ock det var en pojke, ock därtill en pojke som ville gå med bössan på nacken, alt ifrån det han inte var mer än en näfve hög.

En dag, när ban var skäligen uppvuxen, gick han som vanligt nte på jakt i skogen, ock då fick han högt uppe på en klippa se ett barn sitta ock fäkta med armarna mot en stor örn, som ville slå ner på den lille. Bryte, för så hette skytten, lade genast an ock sköt örnen; men när han nu skulle titta närmare på barnet, såg han grant, att det var en trollunge, han hade räddat. Han ångrade inte sin gärning ändå, för ungen såg vänlig ut, ock dessutom så sade den, att örnen också var ett troll, som alltid stod efter att göra hans familj skada o#k förtret. Trollnngen bad nu Bryte följa med sig hem till sitt, ock när de gamle trollen hörde, att Bryte hade frälsat deras barn ifrån örnen, ville de belöna honom, ock så gåfvo de honom lof att själf välja tre saker bland alla de dyrbarheter ock ägodelar, som funnos i deras gård.

Där var nu guld ock silfver ock hästar ock guldvagnar; men trollungen smög sig till att hviska till honom: »Tag denlilla grå åsnan ock den lilla pipan ock den gamla bössan!» Bryte lydde rådet ock fick hvad han begärde, ock när han sedan ville gå, så rådde trollnngen honom till att söka tjänst hos kungen, för han behöfde sig just en god skytt.

Bryte lydde också denne gången ett godt råd, han gick till kungen ock fick tjänst som skytt. Ock nu visade det sig, hvad trollets gamla pipa ock bössa dugde till. Bryte behöfde bara gå ut i skogen ock blåsa i pipan, så kom där det villebråd, han önskade, ock när han sedan siktade ock sköt, så damp det till marken, det slog inte1 fel det. Aldrig hade kungen fått sådant vildt på sitt bord, ock aldrig hade någon skytt stått så väl hos honom, som Bryte gjorde. Men detta, kan en veta, förtröt kungens hofmän, ock de lurade nu på Bryte för att hitta på något sätt att sticka ut honom ur kungens gunst.

Bryte misstäukte inte något ondt, inte häller brydde han sig om att dölja, hur det gick till för honom att skaffa kungen sä mycket vildt, ock så hade ovännerna snart sitt råd upp-lagdt. De gingo brådt till kungen ock sade, att Bryte var en led trollkarl, som borde lida döden eller åtminstone förlösa sitt lif genom att leta upp kungens enda dotter, som blifvit bortröfvad. af den ledaste troll häxa i vä rlden.

Kungen lät då kalla Bryte inför sig ock frågade honom, om han ville lösa sitt lif med att återföra prinsessan, eller han ville dö genast utan alt besvär; för att han hade med trolltyg att göra, det var bevisadt, mente kungen, ock det tjänte inte till ett fnyk, att Bryte sade emot.

Att dö midt i sin ungdom, bara för det en räddat en stackars usel trollunge, det hade Bryte inte den minsta lust till. Då kunde han likaväl sätta till lifvet med att söka efter prinsessan, tykte han, ock för öfrigt tänkte han som så, att . »Lyckan får en fresta. Den som vågar något, han vinner något», ock så gick han med fräjdigt mod ut från kungen.

»Hade jag bara nu den lille trollungen här!» sade han för sig själf, när han stod där utanför kungens slott ock inte viste mera än intet i världen, hvilken vägen han skulle gå för att råka prinsessan. Men i det samma kommer han ihåg trollens pipa. Han tog fram den ock blåste, så det hven i skogen, ock ett-tu-tre stod den där lilla grå åsnan framför honom. SåV.l

SKYTTEN BRYTE.

länge lyckan var god, hade hon stått bunden i kungens stall; men nu behöfdes hon.

»Du hade glömt att taga mig med», sade hon; »sätt dig nu upp på ryggen på mig, så bär jag dig till häxans slott, ock vill du bara göra, som jag säger, så skall prinsessan bli din. Men blir du rädd ock vill vända om, så äro både hon ock du ock jag förlorade.»

Bryte mente då tro på, att han nog skulle lyda, ock inte skulle mod fattas bäller, *bara åsnan ville råda för det öfriga, ock så bar det i väg.

Den vägen var både lång ock okänd för Bryte, men åsnan bara trafvade på, ock så kommo de slutligen till trollhäxans ' port, ock där knackade Bryte på.

Nog blef porten öppnad, det var ingen nöd med det. Men hon, som visade sig där i porten, såg sådan ut, att Bryte var uära att vända åsnan om, sä han själf kunde få slippa att se den leda häxan; för det var just hon själf, som stod i gorten. Ben hade hon som en struts, ock kropp som en padda, ock bals som en gås, ock hnfvud som en örn. Någonting så hiskligt hade Bryte aldrig trott kunde finnas till, men till all lycka kom han ihåg sitt löfte till åsnan att inte vara rädd, ock så tog ban mod till sig ock sade sitt ärende.

När trollhäxan såg, att hon inte kunde skrämma Bryte, gjorde hon sig till människa igen ock bad honom komma in i slottet ock sätta in åsnan i stallet. Sedan följde hon själf Bryte in till prinsessan. Hon satt där i en kammare ock söm-inade silke ock guld.

Häxan frågade nu prinsessan, om hon ville följa med Bryte hem, ock prinsessan svarade, att det ville hon. DA sade trollet, att om Bryte inom tre dagar kunde tre gånger finna prinsessan, så skulle hon vara fri att följa honom; men kunde han inte det, så skulle också han vara häxans fånge. Bryte gick in på villkoren, för han litade på sin åsna, ock när nu häxan bjöd bonom ett grant sofrum i slottet, sade han: »Nej tack!» för lian ville både bo ock sofva hos åsnan.

Häxan vardt rasande öfver det, men att tvinga honom, därtill bade hon ingen makt, ock så blef det, som ban ville. Nu gick Bryte till stallet ock fodrade ock vattnade sin åsnaock talade om för häone alt livad trollet bade sagt, ock så sade åsnan honom i stället, hvad han skulle göra.

När Bryte kom in igen, hade trollet gömt prinsessan, ock nu skulle Bryte söka upp hänne. Han gick då bort i hännes sykorg ock tog det minsta silkesnystanet ock ville stoppa det i sin ficka. »Här är jag!» sade prinsessan. Då hade trollet gjort hänne så liten, att hon kunde gömmas i silket.

»Den gången lyckades du; nästa dag skall jag gömma hänne bättre!» sade häxan.

Bryte sof i stallet öfver natten, ock när han nästa dag skulle söka prinsessan, gick han bort till häxans bord ock tog ett litet bröd ock en knif ock låtsade, som om han ville skära brödet. »Aj, aj, skona lifvet, skär mig inte!» ropade prinsessan, för bon satt i kakan.

»Nu förstår jag, hvar du hämtar råd», sade häxan. »Vi få väl se, hur det går tredje ock siste dagen.»

Tredje dagen kunde åsnan inte förut säga, hvar häxan hade gömt prinsessan, ock Bryte sökte hänne både länge ock väl. Till slut måste han med stor sorg säga åsnan, att det inte var möjligt att få rätt på hänne.

»Led mig ut till brunnen», bad då åsnan. Bryte gjorde så, ock då fick han se en liten broms sitta pä åsnans ena hof. »Ditt giftiga djur, dig skall jag fånga!» sade Bryte, för han trodde, att bromsen bet åsnan. »Döda mig inte!» ropade prinsessas, ock nu var hon funnen för tredje gången.

När trollbäxan såg detta, blef hon så ilsken, så hon sprack rakt itu af bara arghet. Åsnan försvann med ett, ock i hännes ställe stod den lille trollungen vid brunnen. »Nu har du öfver-vunnit vår fiende, hännes land skall du nu råda öfver, ock så är du jämgod med prinsessans far», sade den lille.

Bryte reste då med fyrspann ock i guldvagn hem med prinsessan. Men när deras bröllopp bade stått i hännes fars

gård, öfvertog han häxans rike, ock där regerar han än i dag, ock aldrig bar jag hört, att någon bar klagat på hans regering.SKYTTEN BRYTE. SVEN ORÄDD.

#

Sven Orädd.

Hjärnarps socken, Bjare härad.

För långa tider sedan bodde bär i landet en herreman, som var mycket rik; men af sin store, granne berregård hade han inte mycken glädje, för i ett af rummen brukade självfve Skam komma nattetid, så där kunde ingen människa vara.

Herremannen var vist inte god vän med den lede, det må ingen tro; tvärtom hade han löfvat sin enda dotter med rik hemgift åt den, som en natt vågade vara i det där rummet ock därmed visa, att han var Skams öfverman. Många hade försökt vinna detta priset, men Skam hade vridit nacken af dem alla, så de om morgonen lågo stendöda pä golfvet i kammaren.

Då var där i orten en fattig enka, som hade tre söner, ock den yngste af dem bette Sven ock hade fått tillnamnet Orädd. Han ville nu försöka, om han inte skulle kunna skrämma bort den lede ur slottet. När Svens två äldre bröder hörde, hvad han ämnade, ville de nödvändigt med, inte för att de voro synnerligt modiga af sig, utan därför att de båda hoppades, att de skulle kunna narra Sven till att giira stor-värket ock sedan kunna lura åt sig belöningen.

Sven ville inte gärna ha dem med på färden; men när han inte kunde bli af med dem, så tog han dem med sig, med villkor att de skulle vara hans drängar.

När då Sven Orädd kom fram till slottet, bad han om härbärge för sig ock sina två drängar. Herremannen svarade, att han inga gäster kunde härbärgera, för så ock så stod där till i hans slott, ock det kostade bvar ock en lifvet, som försökte att bli Skams öfverman.

»A», svarade Sven Orädd, »inte värre än så! Då har jag jast Just att se, om jag inte kan rensa slottet ifrån den gästen. Men lyckas jag, då vill jag också ha den utsatta belöningen, så ringa jag än är.»

Det iofvade herremannen med både band ock mnn, för en kan väl tänka, att det inte är för rart att ha Skam i huset.Då bad Sven Orädd, att herremannen skalle låta föra ett skrufstäd ock tre slaktade, oplockade gäss in i rummet. Dessutom ville ban ba lof till att tända sig en brasa, så att han kunde steka gässen. Alt detta fick han hällre än gärna.

När det så blef natt, tog Sven Orädd sina två rädde bröder med sig ock gick in i rummet ock satte sig till att plocka den ena gåsen, ock efter en stund sade ban till sin äldste bror: »Det är tid pä att fä in ved till vår brasa; vill du stanna här hos vår andre bror, eller vill du gå efter veden?» — »Jag vill inte vara här annat än i sällskap med dig», svarade den äldste, ock så gick han upp på vinden. Han tänkte, att det skulle nog dröja en stund, innan han gick ner igen.

Men när han kom upp på vinden, blef han mörkrädd så det förslog, ock därför så rafsade han till sig veden i en hast ock ville skynda sig ner för stegen. Men när han kom dit, stod en utaf Skams följe där ock drog bonom i benet, så han föll ner ock spräkte skallen ock dog pä fläcken, ock sedan drog den ledes följe af med kroppen.

»Hvad han dröjer länge med veden!» sade Sven Orädd till sin andre bror. »Vill du stanna här hos gässen, så skall jag gä ut ock se, hvad ban finner pa?» — »Nej, det vill jag göra», svarade brodern, för han tänkte som så: »Kommer jag bara väl ut, skall det ljusna i öster, innan jag går in igen.» Han gick, men när han kom upp på trappan till vinden, stod någon af Skams följe där ock vred nacken af honom ock drog bort med kroppen.

»Det blir nog bäst, att jag själf hämtar in brasan», sade Sven, när han en stund hade suttit ock väntat på bröderna, ock så gick han. Sven Orädd klef upp pä stegen, ock bakom honom klef Skams betjänt. »Kommen ner! Det är jag, Sven Orädd, som ropar», sade Sven; för han tänkte, att bröderna hade gömt sig på vinden. När den som var i

hälarna hörde, hvem det var, blef han rädd ock ville vända om; men Sven Orädd slog bakut med sin stålsinkade skoklack, så Hins betjänt flög ut på gården, som om han varit en halmviska. Sedan gick Sven efter veden ock bar in den i rummet ock tände upp eld, ock så satte ban sig till att plocka den andra gåsen.

Då flög dörren upp, ock självfve Skam steg in i rummet.

»Hvad gör du här?» frågade lian Sven Orädd.»Jag plockar en gås; jag ämnar steka tre, men den ena har jag oplockad än. Vill du ta ihop med att plocka den, så skall du få smaka steken»* svarade Sven.

Den ena gåsen satt redan på spettet vid brasan. Skam kände steklnkten ock ville gärna ha sin del af välfägnaden, därför så satte han^sig till att plocka den tredje gåsen. Jag hinner ändå att vrida nacken af stackaren, tänkte han.

»Hur bär du dig åt!» ropade Sven Orädd. »Du rifver ju bål i det sköna späcket, när du skall plocka gåsen. Låt mig se! Ja, du har ju rent för långa klor. Kom hit, här har jag en sax till att klippa dem med!» Skam måtte medge, att till det arbetet voro hans klor rent för galet länga, ock så lät han Sven narra sig till att sätta dem alla tio djnpt ner i skrufstädet. Ock Sven skrufvade till med kraft, det kan en lita på!

Skam till att hoppa ock skrika ock väsnas; men Sven Orädd lät honom stå, där han stod, medan han själf vände på stekspettet ock gåsen luktade alt bättre ock bättre.

Till slut måtte Skam be om nåd ock lofvade gå in på hvad som bälst, bara han slapp ur saxen. Då fordrade Sven, att Skam skulle för alltid lemna herregården ock hela dess område.

»Det går jag in på; men för att jag inte skall bli utan någon jordtorfva, så vill jag behålla den högen, som är längst borta från gården. Ock så komma vi öfverens om, att om jag kommer in på ditt område, 8å blir jag din fånge, ock kommer da upp på högen, blir du min.»

»Topp!» svarade Sven Orädd, för ban ville gärna vara billig mot alla ock tykte, att en också kunde göra Skam orätt.

Så slapp Sven bonom lös ur skrufstädet, ock den lede, må ni tro, var inte sen att fnaska sig bort för att få fingrarna läkta.

Men när • det blef dager, så gick Sven Orädd till herremannen ock begärde hans dotter, ock det fick han också ock en stor hemgift med.

Efter någon tid så dog herremannen, ock Sven ärfde då slottet ock hele ägendomen. Så hände det sig en dag, att Sven i sällskap med sin fru for ut i sin vagn för att bese sin ägen-dom. En bössa hade han med sig, för han trodde, han skullekunna skjuta en hare till sitt kök. När de så hade kommit i närhéten af Skams hög, såg Sven en hare sitta där uppe. Han tar bössan, hoppar ur vagnen ock springer upp på högen.

»Nu är du min!» ropar Skam, för det var han, som hade haft den illmarigheten att skapa om sig till en jösse.

»Ja, nu har du vunnit», svarade Sven Orädd, »ock jag vill bara be dig om lof att ta farväl af min hustru, så följer jag med dig »

»Det kan du få göra, till tack för att jag fick rå om högen hår», sade Skam.

Så gick Sven Orädd bort till sin fru ock talade om för hänne, hur illa han hade råkat ut, men sade också, att ban trodde, han skulle kunna narra Skam en gång till, men dä fick hon vara med om det.

Ja, det ville hon gärna, hon ville gå in på hvad som hälst, bara bon fick behålla siu man, för hon höll Sven Orädd kär, må en veta.

Då tog Sven ock lade hänne öfver sin ena axel, så att fötterna hännes pekade ut mot Skam.

»Hvad är det du bär?» frågade Skam, när han såg Sven komma tillbaka.

»Det är bara min sax, du vet», svarade Sven; »den måste jag ha med mig.»

»Nej, nej!» skrek då Skam. »Bort med både dig ock din sax, för den bar jag fått nog af!» Ock så for Skum i

förskräckelsen ifrån högen, ock aldrig mera visade han sig, där Sven Orädd var.Fläskhandlaren.

Torups socken, Västra Göinge härad.

I en ock samma by bodde där för många år sedan tvä bröder. Den ene af dem var rik som ett troll, men den andre var fattig som en kyrkråtta.

Sä ett år, när det led emot jul, så gick den fattige brodern till den rike ock bad honom om litet bjälp till hälgen. »Är du nu ute ock tigger, din fattiglapp!» svarade brodern argt, men han kom sig till sist ändå före att skänka honom ett fläskbtfste till bälgdagsföda, ock bad honom sedan dra till Hnltamosa med det.

Den fattige brodern hade aldrig varit på det stället förr, men brodern pekade åt ett håll, ock ditåt gick den andre, i tanke att sälja fläsket där. När han kom fram till porten, så stod där utanför en vedhuggare ock hade fasligt brådt med sitt arbete. Den fattige mannen frågade bonom, om han trodde, att de där inne ville köpa fläsk. »Ja», svarade vedhuggaren, »det vilja de nog, för de ha eld nog att steka det vid ock råd att betala det. Men jag vill råda dig att i betalning bara begära den svarte bocken, som står bunden i porten, för får du den, behöfver du bara säga: 'Skaka dig, bock!' så får du så många penningar du vill.»

Mannen tackade för det goda rådet ock gick in. Han träffade herrn i huset ock frågade honom, om han ville handla ett fläskböste. Jo, det ville ban, för ban hade folk nog att föda ock ingen som var nöjd. Men han ville veta priset på varan. Mannen begärde då den svarte bocken, som ban hade 9ett i porten, ock den där herrn sade, att den kunde han gärna få, det hade ban ingenting emot, ock så drog mannen af med bocken.

Om kvällen kom ban till ett litet bus, ock där bodde en käring med sin dotter. Han bad käringen om härbärge öfver natten för sig ock sin bock. Ja bevars, låna hus fick han gärna; han själf skulle få ligga i stugan, ock bocken kunde släppas till käringens egna kreatur i fähuset.»Tack, soni bjuder!» sade mannen, »men det är litet no-gare med bocken än med mig, för jag beböfver bara säga: 'Skaka dig, min bock!' så får jag skäpptals med pengar.»

»Ja, är det så fatt», svarade nu käringen ock tittade pä sned till sin dotter, »så få vi binda bocken vid ugnsbenet nere vid stugdörren, där står han säkrast.»

Det tykte mannen var bra, ock när han hade bundit sin bock, så lade han sig helt trygg till att sofva. Men medan han låg ock snarkade, så huset darrade, bytte käringen ock hännes dotter bort bocken mot en af sina, som också var kolsvart; ock om morgonen ledde mannen i god tro bocken hem till sitt.

»Nu skall du se pä roligt!» sade han till sin bustru. »Vi skola nu bjuda hit min rike bror ock hans hustru, så skall jag betala dem fläsket, ock det med god ränta.»

Som han sagt, så gjorde de. Gästerna kommo ock stälde sig omkring den svarte bocken, ock mannen ropade: »Skaka dig, min bock!» Men hur bocken än skakade sig, ock hvad där än kom, inte var det pengar. Brodern ock hans käring blefvo arga ock trodde, att mannen gjorde spektakel af dem, ock öfveröste honom med ovett. Hans egen hustru sade ingenting, men glodde illa för sitt rena stugugolfs skull.

Mannen var ändå inte så klok, så att ban begrep, hur det var, utan han trodde, att vedhuggaren vid Hultamosa, ni vet, hade narrat honom; för folket där är illa utskriket ock bar dåligt rykte. Nu viste han inte bättre råd, än att gå till brodern ock rent af tigga sig ett nytt fläskböste.

Ja, för skams skull fick den rike lof ge honom fläsket; men han bad honom dra samme väg som sist, ock mannen gjorde så. Vid porten träffade han en annan vedhuggare, ock han rådde honom till att för fläsket begära en duk, som skaffade fram all den mat, en önskade sig, bara en sade: »Duk, duka upp!» Mannen var fasligt hungrig, ock sä lydde han rådet, hälst som han hade långt hem ock inte hade lust att gå in på de många värdshusen, som finnas på vägen till det där Hultamosa. Han fick duken ock skyndade sig bort ock kom om kvällen till samma käring, som hade bytt bort bocken. Han talade nu om för hänne, hur illa ban sist hade blifvit lurad på fläskhandeln, ock nu ville han se, om det gått bättre denne gången. Ock så bredde han ut sin duk på käringensV.l

bord ock skrek: »Duk, duka upp!» Men då fick han se, att vedhuggaren inte hade narrat honom ändå, för där kom fram alt tivad godt mannen kunde önska sig, så han ock de två kvinnorna åto, så de kunde spricka.

Se, detta var en duk för käringen det, fast hon ju inte behöfde den, eftersom hon alt hade bocken. Men mer vill alltid ha mer, ock så bytte hon om natten ut duken mot eo annan. När nu mannen kom hem, ville han bjada sin bror ock svägerska till sig på gille. Ock de kommo båda två. »Duk, duka upp!» ropade han, men där blef inte mer, än där var på bordet. En kan tänka sig, hur lång han blef i synen. Brodern ock hans kvinna blefvo rasande, de skälde ut honom ock gingo därifrån.

För tredje gången gick han ändå till sin rike ock snåle bror ock bad honom om fläsk. Den rike blef rent ilsken öfver detta tiggeri, ock den fattige brodern hade aldrig i tiden fått det tredje fläskböstet, om han inte säkert hade lofvat sin rike bror god betalning både för detta ock de tvä andra. Men ändå bad den rike honom dra den gamle vägen. Nå ja, han gick ock kom dit, kan ni veta, som förut, ock där träffade han en ny vedhuggare igen, för en kan inte jämt stå ut med att hugga alt det bränslet, som där brukas. Ock nu fick mannen det rådet, att han för fläsket skulle begära en klubba, som slog hvem en ville, bara en ropade: »Slå, min klubba!» ock hon höll inte upp med sitt arbete, förr än en skrek: »Håll upp, min klubba!»

»Den klubban passar just för mig!» sade mannen ock gick så in ock sålde fläsket ock fick klubban. Med den skyndade han sig till käringen, ock hon tog emot honom nog så sött, i tanke att ban hade något märkvärdigt igen, som hon kunde stjäla ifrån honom. Men hon fick, kan en tro! »Slå, min klubba!» ropade mannen. »Slå både käringen ock bännes tös!» Ock klubban på dem ock bultade dem värre, än en skomakare bultar sitt sulläder. De skreko ock gapade, men han lät inte klubban stanna, förr än han hade fått både sin bock ock sin duk igen; för när duken inte hemma gjorde hvad han befalde, hade han begripit, hvem som narrat honom. När han nu fått igen sitt, ropade han: »Håll upp, min klubba!» ock genast kom hon tillbaka till honom.

8v. landsm. V. /. 5Na var han förnöjd ock vandrade hemåt med bocken ock duken ock klubban ock bjöd så för tredje gången till sig sin rike bror ock hans hustru ock lofvade nu på beder ock tro, att han skulle betala dem alt.

Ock eftersom ban lofvade det sä säkert, så kommo de då. Först fördes bocken in, ock mannen sade: »Skaka dig, min bock!» Genast ramlade där göpnetals med pengar ner på golfvet, ock mannen sade till sin rike bror: »Gör dig nn betald för fläsket!» Han, kan en tro, blef inte sen att grabba till sig, han öste sina byxfickor sä fulla, så han knapt kunde gå, ock hade inte brodern föst ut bocken, hade han rent af förlassat sig.

Så breddes duken på bordet, ock mannen ropade: »Duk, duka upp!» ock genast stod där ett gillesbord, som inte ens den rike hade sett maken till bland alla sina likar. »Tagen för er!» sade värden, ock gästerna åto, så ögonen närapå trillat ur hufvudena på dem.

»Tycker du nu, att du är betald för fläsket?» frågade så brodern. Men den rike han tänkte, att han kanske kunde få flera pengar, ock därför svarade han, att det kunde vara både si ock så med den saken, för fläsket stod högt i pris. »Nå, då skall du få mer!» sade brodern ock ropade så: »Slå, min klubba!» Ock klubban på den rike ock hans kvinna ock bultade dem, sä de trodde, köttet skulle lossna ifrån benen på dem. De skreko, att de hade fått mer än nog utaf allting, ock så bad värden sin klubba hålla upp 'ock lät bror ock svägerska vandra bem med pengar ock hela välfägnaden.

Efter någon tid kom mannen på den tanken, att han med sina tre rara saker kunde vara nyttig vid kungens hof; där kunde särdeles hans klubba behöfvas, menade han. Han van-drade sä till hofvet ock bad om tjänst i kungens gård. Men kungen svarade, att en sådan bonde passade inte ibland hans fine hofmän.

»Å jo, män», menade bonden tro på, »det skall nog gå, för jag har en svart bock, som kan skaka af sig pengar, ock sådana pläga gå lätt åt vid hofvet, ock jag har en duk, som ger sä mycken god mat, jag vill ha.»

Mera fick han inte tid att säga, för kungen tog ordet ock bad bonden dra åt skogen med sin bock ock sin duk.»Nej, då skall det min sann ock tro i stället bli du ock dina hofmän, som skola få draga dit!» sade bonden, för

nu var han arg, ock så ropade han: »Slå, min klubba!» Ock klabban pä kungen, så han sprang ner ifrån tronen ock tappade både krona ock spira pä trappan ock for ut ur salen, så fort benen kunde bära honom. Sedan flög klubban på hofmännen, ock de efter kungen ut till skogs, alt hvad de kunde lunka, ock när folket såg detta, utropade det bonden till konung öfver hela riket. Han sade tack för tillbudet ock gick hem ock hämtade sin kvinna ock satte sedan bänne bredvid sig på den konglige tronen. Där sitta de i fred ock ro ock regera än, sä vida de inte nyligen äro döda.

Den underbare hästen.

Skauörs ljung, Rengs socken, Skytts härad.

För många, långa tider sedan lefde där en kung, som bade tolf söner, ock när de blefvo vuxna ock ingenting vidare hade att göra, så tänkte de gå ut ock jaga. De gingo dä en dag alla tolf ut i vilde skogen, ock när de där kommo till en grind, kommo de öfverens om att skiljas ock på hvar sitt håll söka byte. Men om aftonen skulle de mötas vid grinden.

De älfva prinsarna vankade hele dagen omkring i skogen atan villebråd; men den yngste lyckades skjuta en hare. När han hade tagit upp sitt byte ock ville ta vägen åt mötesplatsen till, stod där framför honom en gammal, fattigt klädd gumma, ock hon tigde:

»Käre prins, gif mig fattiga stackare den skjutne haren, så skall jag gifva dig sä godt igen!»

»Haren skall du gärna få», svarade prinsen nog så vänligt, »men någon gengåfva begär jag inte af dig, för du är ju både fattig ock gammal.»

»Väl är jag det», svarade hon, »men goda råd kosta ju ingenting, ock dessutom vill jag också säga dig, att hvad du ock dina bröder nu mest jaga efter, det är att få er hvardera en prinsessa till gemål.»»Nog är det sant», medgaf prinsen, »men hvarifrån skola vi väl på en gång få tolf prinsessor? För du må veta, att vi ha kommit öfverens om att gifta oss alla på en dag, så den ene inte skall afundas den andre.»

»Nog känner jag tolf prinsessor, men alla äro de i trollens våld. Viljen I befria dem, så låten kungen ge er ett skepp ock seglen med det sydväst ut, tils I fån se en stor stad med ett stort slott. Där skolen I lägga till ock gå i land. Det första märkliga [fån se i slottet, är en underbart vacker häst, som står med en panna eldglöder framför nosen ock med en hafre-krubba bakom svansen. Han skall säga er vidare besked, men glömmen för all del inte att tacka honom, för annars går det er illa.»

Prinsen tackade gumman för hännes råd ock lemoade hänne haren ock gick sedan till grinden, där hans älfva bröder stodo ock väntade på honom. Han talade nu om för dem sitt möte med den fattiga gumman, ock så blefvo de ense om att följa hännes råd ock vinna sig hvardera en prinsessa.

Konungen gaf dem ett väl rustadt skepp ock önskade dem lycklig resa, ock så lade de ut på det vida hafvet ock seglade både långt ock länge mot sydväst, innan de fingo staden ock slottet i sikte. Andtligen lade de till vid stranden, men ingen människa syntes till hvarken i staden eller på det stora slottet, dit de gingo för att träffa den underbare hästen. När de tolf prinsarna kommo in i slottsstallet, fingo de genast se hästen, som stod där bunden ock hade eldglöder framför nosen ock hafre bakom svansen. En efter en af prinsarna gick fram till honom ock frågade efter de borttagna prinsessorna, men hästen svarade inte ett ord på någon af de älfvas frågar. Då gick den tolfte, den yngste, fram till hästen ock tog glöd-pannan ock satte den bakom hästen ock stälde hafrekrubban framför nosen på honom. Men en eldglöd hade fallit från glödpannan ock bränt prinsen på foten.

»Tack skall du ha!» sade hästen. »Här har jag stått mången lång dag, men aldrig förr har någon visat mig denna heder, ock du skall inte häller ha gjort det för inte. Trollet, som har röfvat prinsessorna, är nu borta på ett annat slott långt, långt härifrån, ock I kunnen lätt taga prinsessorna; men raska på med det fån I, för först på hafvet ären I i säkerhet förtrollet.» Sedan sade han dem noga besked om hvar prinsessorna hade sitt rum ock hor de skulle bära sig åt för att komma med dem ur slottet.

Alla tolf bröderna skyndade sig genast till prinsessornas kammare ock befriade dem ock förde dem i stor bast ner

till skeppet. Men just som den yngste prinsen ville gå om bord, så kom han ihåg, att ingen af dem hade varit i stallet ock tackat den underbare hästen för hans hjälp. Det såg illa ut, tykte prinsen, ock dessutom hade ju den fattiga gumman sagt, att om de inte gjorde det, skulle det gå dem illa. Prinsen talade med sina bröder om det, men ingen af dem ville besvära sig för hästens skull; därför gick ban själf ock lofvade vara tillbaka på eviga minuten.

Men bröderna bade nu räknat prinsessorna ock funnit, att de blott voro älfva. En af bröderna skulle således bli utan gemål, ock eftersom den yngste genom sin vänlighet emot gumman ock den underbare hästen gjort det mesta för prinsessornas räddning, så kunde han med skäl fordra en af dem. Därför kommo de älfva öfverens om att helt hastigt ock lustigt segla ifrån honom. Sagdt ock gjordt, ock när han kom tillbaka, var skeppet långt ute från stranden.

Med sorg i sinnet gick han tillbaka till hästen ock talade om brödernas svek ock frågade bonom om råd.

»Var inte ledsen», svarade hästen, »alla de älfva prinsessorna, som äro om bord på skeppet, äro inte att likna vid den tolfte, som sitter fången på trollets andra slott, ock vill du vinna hänne, så skall jag hjälpa dig.»

Serra tre, hvad han det ville! Hästen skulle bara säga, hvad prinsen skulle göra för att finna prinsessan, så ville han genast ge sig pä väg.

»Gå då tillbaka till de älfva prinsessornas rum ock hämta de sju guldäpplena, som ligga öfver dörren. Kom sedan hit ock lös mig ock sätt dig upp pä min rygg, så skall jag föra dig till trollets andra slott.»

Prinsen gjorde, som hästen hade sagt. Men när han hade ridit ett stycke väg, frågade hästen:

»Hör du något?-»

»Det susar, det susar», svarade prinsen.»Det är trollet, som kommer sättande efter oss. Kasta det ena guldäpplet vid min högra sida!» sade hästen.

Prinsen kastade guldäpplet, ock i ett nu stod där en tät, himmelshög skog emellan dem ock trollet. Nu kom trollet framsusande, så det liven i luften; men öfver skogen fick det nog låta bli att flyga. Det måste då vända om hem ock hämta sig en yxa för att hugga ner skogen, ock så fick hästen ett godt försprång.

Men när ban hade sprungit en stund igen, så fort som en foerel flyger, frågade han prinsen:

»Hör du något?»

»Det susar, det susar», svarade prinsen.

»Det är trollet. Kasta det andra guldäpplet vid min vänstra sida!» sade hästen.

Prinsen gjorde så, ock på stunden stod där ett skyhögt kristallbärg mellan dem ock trollet. Trollet måste stanna igen, för det kunde bvarken komma öfver eller under eller förbi bärget. »Jag får fara bem efter min diamanthacka», sade trollet ock vände ännu en gång näsan bemåt. Så fick hästen försprång igen.

När hästen hade sprungit en lång sträcka igen, frågade ban prinsen for tredje gången:

»Hör du något?»

»Det susar, det susar», svarade han igen.

»Det är trollet. Kasta det tredje äpplet bakom mig!»

Det gjorde prinsen, ock i blinken låg där en stor, böljande sjö mellan dem ock trollet, ock trollet kunde bvarken simma eller ro, ock där, kan en veta, fans hvarken båt eller färja.

»Nu får jag bem efter alla mina djur», sade trollet, ock det måste så för tredje gången lägga i väg till sitt slott. Men hästen trafvade vidare med prinsen. Trollet var inte länge på vägen för att hämta sina djur; men hur de än bälgade i sig af vattnet i sjön, så tröt det inte ändå. Trollet blef galet i bättan ock lade sig ner vid stranden ock började självt sörpla vatten i sig, alt hvad det orkade, så sjön vardt tom. Men trollet var så fult, att när det skulle

resa sig upp, sprack det, ock så var det förbi med det.

Nu bar hästen prinsen utan vidare äfventyr fram till slottet, där den tolfte prinsessan satt fången. Prinsen gick igenomden ene 9alen grannare än den andre. Men ingen lefvande själ syntes till, förr än ban kom in i det innersta rummet. Där låg prinsessan ock sof i en guldsäng, ock framför sängen stodo hännes guldtofflor.

Nu fick prinsen sanna hästens* ord, att de älfva prinsessorna voro ett intet emot hänne. Han såg genast, att hon låg i trollsömn. Men han trodde, att hon nog lika gärna ville ha honom, som han hänne, ock så lade han sig också i guldsängen. Om morgonen sof hon lika tungt, ock så skar han en snibb af hännes halsduk ock tog hännes ena guldtoffel ock gick sedan in i ett rum, där alla slottets vapen förvarades. Där skref han sitt namn ock alla sina bedrifter öfver den ena dörren. Sedan gick han ut ur slottet ock satte sig på den underbare hästen.

»Nu bär jag dig hem till din faders land», sade hästen, »men under vägen skall du gå in på de ställen, jag säger dig.»

Först kommo de till eu prästgård. »Här skall du gå in ock byta bort det fjärde guldäpplet mot en hvit bordduk, som har en rostfläck i ena hörnet», sade hästen. Prästen gick in på bytet, ock till på köpet sade han prinsen, att han bara behöfde säga till duken: »Bred hvitt!» så fick han alla de bästa rätter, han kunde önska sig. Nästa ställe var en herregård. Där lemnade prinsen det femte guldäpplet ock bad om ett gammalt rostigt betsel i stället. Han fick det, ock hästen sade honom, att när de en gång blifvit skilda, behöfde hau bara skaka på betslet, när han ville ha sin häst till sig igen. Det tredje stället var en bondgård. Där ville prinsen byta bort det' sjätte guldäpplet mot en gammal lie. Men bonden såg pä guldäpplet ock t^kte, att det var ett onyttigt ting; äta det kunde han inte, ock inte dugde det till något annat häller, mente han. »Men det är vackert till att titta på», sade prinsen. Det tykte bonden också, ock så lemnade han den gamle lien ock tog det granna guldäpplet i byte.

När nu hästen ock prinsen kommo helt nära, där prinsens far hade sitt rike, så funno de ett stort bält, där som förr hade varit torra landet. »Detta ha dina bröder låtit gräfva för att hindra dig att komma in i landet», sade hästen. »Ock nu råder jag dig, att ehvad som än händer ock hvart du än går eller färdas, så bär alltid duken, betslet ock lien på dig,för längre än till din faders slottsport kan jag inte följa dig. Men kasta nu det sjunde gnidäpplet i bältet ock bed hafsfrun, att hon slår en bro Öfver det.» Prinsen kastade det sista guldäpplet i vattnet, ock, hafsfrun slog bro, ock prinsen red fram till sin faders slottsport. Där steg han af hästen ock sade honom tack ock farväl så länge. Hästen försvann, men prinsen gick in i slottet.

Här blef han så lagom väl emottagen. Den färden, som han hade gjort på den underbare hästen hem ifrån den sofvande prinsessan, den hade varat i många år, fast prinsen inte hade märkt, hur tiden gick. Mellertid hade de älfva bröderna satt ihop alt hvad ondt de kunde hos kungen; så att kungen han rakt af trodde, att den yngste sonen var en landsförrädare, som ville öfverfalla sin far med krig, ock att det var därför som han inte kom hem med sin prinsessa på samme gång som de älfva bröderna. Ock sä lät kungen sätta honom i läjongropen.

Nu kommo honom både duken ock lien bra till pass, för så snart han själf var hungrig, sade han bara till duken: »Bred b vitt!» ock på fläcken hade han så mycken mat, att både läjonen ock han åto, så mycket de orkade. Ock visade de ändå tänderna mot honom, så behöfde han bara visa dem lien, så blefvo de spsika som lam. Men en kan nog veta, att det i längden kunde blifvit besvärligt nog att inte ha annat sällskap.

Mellertid vaknade prinsessan en dag med ett vackert barn på sin arm ock tykte nog, att det var underligt. Så en dag hade hännes son fått lust till att titta in i vapenkammaren. Där fick han se en skrift öfver dörren ock steg så upp på en bänk för att läsa den, ock så fick haj) veta både sin fars namn ock hvar han hade hemma ock bvad ban hade tagit sig till i världen. Många gånger hade gossen frågat sin mor, hvem som var hans far, men då hade hon alltid gifvit sig till att gråta, för det var ju något som hon inte viste, ock därför tänkte hon både hit ock dit ock grufvade sig för att det kunde vara trollet.

Nu, kan en veta, blef hon glad, så det förslog något, ock hon gaf genast befallning om att landets flotta skulle rustas ut. Sedan steg bon själf om bord med sin son på ett stort,förgyldt skepp, ock så seglade hon rakt mot prinsens land ock förklarade knngen krig.

Här blef na en förskräckelse, när den stora flottan lade sig ntanför hufVadstaden ock det kom bud, att den skulle skjuta ner både den ock kungens slott, om inte prinsen, som varit i det förtrollade slottet, genast kom ner till stranden.

I det slottet bade ju alla bans älfva söner varit, ock bara den tolfte bade inte vågat sig in där, trodde kungen; ock kunde fred köpas med ett sådant lätt villkor, så var det inte farligt. Den äldste prinsen fick nu befallning att rida ner ock tala med den främmande prinsessan.

Men hon hade låtit sina tjänare breda det dyraste skarlakan på den vägen, som prinsen skulle rida, ock så stod bon med sin son på sitt förgylda skepp för att se honom komma. När prinsen såg ett sådant dyrbart tyg ligga på vägen, blef han häpen ock rädd för att fördärfva det ock red bredvid skarlakanet. När prinsessans son såg detta, sade ban:

»Det är inte min far, annorlunda rider han!»

Ock prinsessan sade:

»Bort med dig, du har aldrig varit i det förtrollade slottet!»

Skamsen ock rädd blef han ock vände om igen; ock inte bättre gick det för de andre tio bröderna, som också redo bredvid skarlakanet. Men för hvar gång som en af konungens älfva söner med skam vände hem till slottet, blefvo prinsessans hotelser alt strängare ock strängare, ock i sin ångest viste bröderna inget annat råd, än att taga sin yngste bror upp ur läjongropen. Han kläddes nu i furstliga kläder, ock kungen ville gifva honom den bäste hästen, som fans på stallet. Men han bara skakade sitt gamla betsel, ock genast så hade han sin underbare häst hos sig. Prinsen svängde sig upp i sadeln ock red på det dyrbara skarlakanet, så det flög i trasor under hästhofvarna.

»Se så rider min far!» ropade prinsessans son.

»Ja, sä måste den se ut, som vågat sofva i min guldsäng!» tänkte prinsessan ock vardt glad i hägen.

När prinsen nu kom med sin bäst ut på stranden, frågade prinsessan:

• *

»Ar det du, som varit i det förtrollade slottet?»»Det är jag», svarade han, »ock här ser dn din ena guld-toffel ock din halsdukssnibb i min hand.»

• a

»Ar det dn, som bytte om eld ock hafre hos den underbare hästen, så visa mig brännsåret på din ene fot», sade bon.

»Det kan jag väl göra», sade ban, »men då får dn komma hit på stranden till mig.»

»Så talar min far!» sade den lille gossen, ock prinsessan tänkte: »Så talar min busbonde!» ock så sprang hon npp på stranden ock fick se brännsåret på hans fot ock blef så öfver sig lycklig, så att hon viste inte, om det var ban, som först tog hänne i famn, eller hon honom.

Sedan gåfvo de flottan befallning om att segla tillbaka igen. Prinsen ban förlät alla sina älfva bröder ock tog så farväl af sin far. Sedan satte han sin son ock gemål framför sig på den underbare hästen ock red till hännes land, lika fort som en fogel kan flyga.

När de då kommo fram till slottet, tackade prinsen hästen för alt det han hade gjort för honom, ock så frågade han, hvad godt han i stället skulle göra sin underbare häst.

»Nu skall du hugga hufvudet af mig!» sade hästen.

Nej för hela världen! Inte ville prinsen det; nej, vist inte! Kunde någon tycka, att han skulle löna hästens välgärningar så? Men hästen han stod vid sitt beslut, ock hur de prntade ock hur de pratade, fick han sin vilje

fram till slut, ock prinsen högg hufvudet af honom.

Men likaså sorgefull prinsen var, när han högg till, lika glad blef han, kan en tänka, när där nu i stället för hästen stod en den grannaste prins en ville se. Det var för resten prinsessans egen bror, han hade också varit i trollets våld, men vardt nu frälst från förtrollningen.

Ock nu blef där glädje i både slottet ock staden ock i hela kungariket. Ock där lefde de alla tre i fred ock lycka, de bygde bo ock lappade sko ock foro till sist till himla på täckeskäppar.Den hvite hästen.

Engelholni.

Det var en gång en gosse, som gick till en ström för att hämta vatten, ock så blef ban borttagen af en trollkvinna ock förd långt, långt bort till bännes gård.

Här skulle han nu bli hännes hönsvaktare ock se till en grann hvit häst, som stod bunden i hönshusdörren ock hade en panna glöder framför nosen ock en krubba hafre bakom svansen. Men gossen blef strängeligen tillsagd att inte flytta de där sakerna, oro lifvet var honom kärt. Gossen tykte ändå han, att det var stor synd om den vackre hästen, ock en dag, när trollkäringen sof ock snarkade, så det rungade i hele gården, så gick gossen ner i hönshuset ock flyttade elden bakom hästen ock hafren framför honom; ock alla hönsen blefvo så rädda, så de hoppade, men de vågade inte skrika lif i trollet. Men den hvite hästen han började tala ock sade, att den tjänsten, som gossen nu bade gjort honom, den bade han länge, länge väntat på, för utan den kunde han inte bli löst ur sin förtrollning. Gossen frågade bonom, hvad de nu skulle göra, för att de båda skulle kunna bli frälsta ur trollets våld, ock då svarade hästen:

»Spotta nästa natt en klick vid trollets säng, ock en vid hännes skåp ock en här, som jag står. Sätt dig sen upp på min rygg, så rymma vi.»

När natten kom ock trollet sof som en stock, sä gjorde gossen, som hästen hade sagt, ock när han koro upp på ryggen på hästen, så märkte ban, att hästen kunde springa i luften, ock det fortare än en fogel kan flyga.

Emellertid vaknade trollet ett stycke utpå natten ock ropade på gossen. »Här är jag», svarade hans förste spott-kladd, ock så lade hon sig till att snarka som förut. Men efter en stund så vaknar hon omigen ock ropar på gossen, ock då svarar hans andre spottklick, ock så slår trollet sig till ro igen. Ock för tredje gången vaknar hon ock skriker på gossen ock får då svar ifrån den tredje spottklicken. »Tag digsjälf mat ock ge hönsen litet ock se efter hästen, som står i hönshusdörren!» säger hon} ock så snarkar hon igen en stund.

Men hur det nu var. så kunde hon inte få riktig ro den natten, utan hon vaknar för fjärde gången, ock när hon då inte får något svar på sitt rop, så förstår hon, att det är galet fatt ock iår benen ur sängen fortare än vanligt, ock hon efter flyktingarna.

När desse då bade kommit långt, långt från trollets gård, sade hästen till prinsen:

»Se dig tillbaka, om du ser något!»

»Jag ser en stor, svart sky komma efter oss», svarade gossen.

»Det är trollkäringen», sade hästen. »Där sitter en droppe vatten på min svans, tag den ock stryk öfver mig med den!» sade han.

Gossen gjorde så, ock när nu trollet hade hunnit fatt dem ock ville ta fast hästen, så var han så glatt, så att det inte . förmådde hålla fast bonom. »Vänta bara, jag skall snart fara bem efter mina stålhandskar, så skall jag nog få fast er!» skrek käringen ock for hem för att hämta dem. Efter en stund bad hästen gossen omigen se sig tillbaka, ock dä såg han igen det svarta molnet. Då sade hästen:

»Där sitter en pinne bakom mitt högra öra, tag den ock kasta den långt bakom oss!»

Gossen lydde, ock genast reste där sig bakom dem en tjock skog, sä att trädtopparna räkte öfver skyarna, ock trollet kunde hvarken komma öfver eller igenom skogen. »Vänta bara, jag far snart hem efter min yxa, ock med

den hugger jag ner skogen», sade hon. Sagdt ock gjordt, men när trollet sedan ville lägga sin yxa vid ett af de fälda träden, var där en liten bofink, som satt på en kvist ock sade: »Den tar jag, den tar jag.» Då blef trollkäringen förskräkt ock for tillbaka hem med yxan, så att hästen vanu långt försprång.

Men nu var käringen illmarig. Hon for en annan väg för att genskjuta dem, ock skulle nog också ba gjort det, om inte gossen haft ögonen med sig. Han fick i tid syn på den svarte skyn, ock så sade han det åt den hvite hästen.

»Där är en blåsa på mitt högra bakben, skär bål på den!» sade hästen.Gossen gjorde så, ock af vätskan i blåsan blef där en sjö, som trollkäringen bvarken kunde vada eller simma eller flyga öfver. Först lade hon sig ner för att ensam tömma sjön, men när hon inte förmådde det, sade hon: »Vänta bara, jag skall snart fara hem efter alla mina kycklingar, så dricka vi snart ur den vattensladden!» Ock hon hem igen ock fick med sig alla sina trollkycklingar till sjön. Men hur de ock käringen drncko, så ville inte sjön bli tom, förr än de voro som spända trummor, ock när de sedan skulle till att gå, så sprucko de allihop, ock lifvet for af dem.

I samma stund stannade hästen ock bad gossen stiga af, ock på eviga fläcken stod där nu i stället för den hvite hästen en den vackraste prins en ville se för sina ögon. Han tackade gossen för sin frälsning, ock gossen tackade honom för sin frihet. Sedan följdes de åt till prinsens slott.» ock där kom gossen till stor ära ock värdighet. Ock så var jag inte med längre.

Fliokan som inte ville spinna.

Glitn&kra socken, Östra Gröinge härad.

Det var en gång en enka, som hade en dotter, ock hon var så full af sina egna tankar ock fundamenter, så att spinnrocken alltid fick stå stilla, när den kom för hännes knä, ock det hjälpte rakt inte, hur modern regerade med hänne om det.

Slutligen blef modern så otålig vid att se dotterns spinnrock stå stilla, så att hon en vacker dag lyfte både den ock sin dotter ut på stugtaket, ock så sade hon, att där kunde hon sitta ock spinna guld utaf ler ock långhalm, bäst hon gitte, för garn blef där då aldrig på hännes rockrulle.

Här satt nn flickan för sol ock mygg ock sorgsna tankar ock den förbistrade rocken för knä ock tittade utåt vägen. Rätt som hon där sitter, kommer landets unge konnng med Bitt följe ock rider förbi torpet, ock när han fick se spinnerskan uppe på taket, så stannade han ock frågade, hvad det skulle betyda.»Hon spinner gnid af ler ock långhalm», svarade modem.

Kungen han tog detta efter orden, ock han befalde genast, att flickan skulle komma ner till honom, ock när han nu såg, hur vacker hon var, sade han bänne, att hon skulle få sitta på hans kungliga slott, ock om hoo värkligeu kunde spinna guld af ler ock långhalm, så skulle han taga hänne till sin drottning.

Flickan vågade hvarken säga det eller detta, för bvart hon vände sig, så var spinnrocken i vägen, ock så följde hon tyst med till slottet. Kungen gaf hänne genast ett fint rum ock satte dit en spinnrock ock en bra hop ler ock långhalm, ock så skulle hon flitigt spinna guld åt honom ock lycka åt sig själf. Men det var lättare sagdt än gjordt, ock därför grät flickan sina modiga tårar, när hon blef ensam.

Så satt hon till sena natten ock grubblade på sitt öde. Då viste hon inte ordet af, förr än ett litet fult troll stod framför hänne: »Gråt inte, min tös!» sade trollet; »jag skall lära dig att spinna guld af ler ock långhalm, om du vill gå in på mitt villkor.»

»Hur lyder det då?» frågade hon.

»Kan du inte inom tre dygn säga mig mitt namn, så skall du följa med mig ock bli min hustru», sade trollet.

»Kommer dag, kommer råd», tänkte hon ock besinnade sig inte länge, innan hon gick in på trollets villkor. Dä gaf det hänne ett par vantar, ock när hon tog dem på händerna, så kunde hon af ler ock långhalm spinna det rödaste guld.

Förste ock andre dagen spann hon den ena härfvan guld efter den andra, ock kungen tykte, det var riktigt bra.

Hon spann på morgonen den tredje dagen också, men det var med ängslan i hjärtat, för trollets namn viste hon ju inte, men kungen hade hon fått mycket kär.

Kungen däremot han var så glad, så glad, för vackrare än alt det spunna guldet tykte han, den unga spinnerskan ifrån torpet var. Men det var ännu för tidigt på dagen till att hälsa på hänne, ock så gick han ut i skogen. Under tiden satt bon i kammaren ock bara grubblade på bur hon kunde bli fri från trollet.

När det led mot middagen, steg konungen in till hänne ock började tala om deras gifte. Men hon svarade inte stortV.l FLICKAN SOM INTE VILLE SPINNA. ÖNNESTADS PRÄST. 79

till det, utan såg bara ledsen ut, ock då tänkte konungen, att det var bäst att först tala om något roligt för hänne. Så började han tala om att ban hade varit ute i skogen. »Ock rätt som jag går i skogen», säger ban, »så får jag se ett litet, gammalt, fult troll, som boppar ock dansar omkring ett eneträd ock sjanger:

I dag skall jag maltet mala, i morgon skall mitt bröllopp vara; men i buren sitter jungfrun ock skräner, för bon vet inte hvad jag heter.

Jag heter Titteliture, Titteliture!

Har du hört på roligare ?*> sade konungen.

»Titteliture, nu är jag fri! Kungen har frälst mig från trollet!» ropade flickan ock flög kungen om halsen ock kyste honom midt pä munnen, ock när trollet hörde alt detta, blef det så galet i hättan, att det flög i flint.

Sedan firade kungen sitt bröllopp med flickan, som inte bade velat spinna, men nu hade hon spunnit sig både guld ock drottningkrona.

Önnestads präst.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Alla människor veta att tala om Önnestads präst. Ibland viste ban inte, bvilken dag han gick i, ock därför så låg han en söndagsmorgon uppe på sitt tak ock täkte. När han då såg kyrkfolket komma, rann det honom i tankarna, att han den dagen skulle predika, ock det fick anstå med taket så länge.

Så klef han då ner ock gick in i huset för att hämta kappa ock handbok ock tänkte sedan gå köksvägen ut till kyrkan. Men i köket kokade en gryta med kött ock fläsk, ock prästen tykte om möljebröd. Ock hur han nu stod där ock doppade bröd, så slapp han sin gamla skrifna predikan i grytan. Pigan fiskade upp den, men i det samma kom prästens hund ock slök det smorda papperet.Prästen gick i kyrkan ock messade ock läste lika bra; men när han kom på predikstolen, sade han som så:

»Käre åhörare! Jag har rätt inte mycket att säga eder i dag, för ordet sitter i hnndens röf; men nästa söndag skolen I få höra på djäfvulen ock få annan tobak att tugga.» — Önnestads präst hade en klockare också, som en inte tog, där en slapp honom, ock bland alla de gåfvor, ban hade fått, var också konsten att väl föda upp svin.

»Hnr bär dn dig åt, men du har så granna grisar?» frågade prästen honom en dag.

»Jag stoppar dem en ock annan gång i bakugnen, när den är riktigt varm. Dä bli de så feta ock granna», svarade klockaren.

Det rådet tykte Önnestads präst om, för han var för snål till att föda sina husdjur ordentligt. Han lät elda bakugnen, så den blef bra het, ock när den var rensopad, slapp han spädgrisarna dit in. När de hade legat där en timmes tid eller så, tittade prästen till dem ock såg då, hur grisarna lågo där ock visade tänderna. »Skola vi nu ta ut dem?» frågade pigan. »Å nej», sade prästen, »låt dem ligga där en stund ännu, de mysa så mildt åt den gode värmen!» —

Önnestads präst var också snål om födan mot sina tjänare, men själf åt han sina sex mål om dagen. Känd för gästfrihet var han inte häller, det kunde inte ens hans klockare berömma honom för, för hur ofta prästen än bad honom följa sig på jakt, så fick klockaren inte så mycket som vatten på en syl för besväret.

»Jag skall bota dig, min gubbe!» tänkte klockaren för sig själf; ock så näste dag prästen skulle gå pä jakt, så kom klockaren så tidigt, att han tog prästen på säugen ock ropade på honom att komma genast, för han hade väderkorn på en räf. Prästen ville hafva frukost, men klockaren menade, att han kunde gå ensam ock skjuta mickel, ock så skyndade prästen sig att komma med. Klockaren drog nu omkring hele dagen med prästen ock inbillade honom,(att de hade gått vilse ock att han inte kunde hitta hem.

Prästen jämrade sig fasligt för hunger ock klockaren likaså, fast den skälmen hade blodkorf i fickan. Till slut böjdeklockaren sig ner mot marken ock låtsade taga upp något ock började så äta utaf sin svarta pölsa. #

»Hvad är det du äter, medbroder?» frågade prästen.

»Svinlort, vördig pastor», svarade klockaren.

»Vist är nöden stor, men sådan svinaktighet äter jag inte ännu!» sade prästen.

••

Till slut sent på aftonen förde klockaren Onnestads präst hem igen. Men ifrån den dagen var ban så öm om sitt tjänstefolk, så att när hans» piga skalle in i bak agnen för att vända säden, som torkades där, ville ban ge bänne matsäck med sig, för att hon inte skulle ligga där inne ock svälta.

Tösen som bekymrade sig i förtid.

Västra Alstads socken. Skytts härad.

Det kan vara galet att ta sig för litet bekymmer; men det kan vara aderton gånger värre att bry sig i otid. Det kan en höra i den historien, som jag nu skall tala om.

Tösen var välskapt, så Vär Herre hade ingen skuld, ock rik var bon också; ock så dröjde det inte länge, innan där kom en friare i stugan.

»Sitt ner på bänken ock få en slurk öl!» säger fadern.

»Gå i källaren ock tappa i stopet, min dotter!» säger modern. Ock tösen for nt, så kjortelen stod efter bänne.

Men när hon så kommer ner i källaren, så börjar hon att grunda: »Om jag nu tar denne friaren ock håller bröllopp med honom ock flyttar in i hans gård ock där går ett år ock jag får ett barn, skall det då heta som hans far eller som min?»

När hon kom så långt i fundamenterna, satte hon sig bredvid öltunnan ock kifvades med sig själf om glyttungens namn.

Modern gick i stugan, hon bredde duk på bordsänden ock satte fram smörslaget, hon skar bröd ock tog fram brännvinsflaskan ock väntade på ölet.

»Hvart tog tösen vägen? Gå ock se, hvad hon gör i källaren, mor!» säger då husbonden, ock hustrun går.

Sv. landrm. V. 1. 6»Hvad i alla tider, sitter du här ock faller i korinter ock kommer inte med ölet, ttis!» säger modern.

»Jo, mor, jag sitter ock tänker på, hvad vår förste pojk skall beta», säger dottern.

»Han skall beta som din svärfar, för han är död, vet jag!» säger modern.

»Men om det blir en tös?»

»Ja, det får jag grunda på», ock så satte hon sig ner hos tösen. »Hon skall heta som bans motmor», tykte gumman.

»Hvar skall jag så ställa vaggan, mor?»

»På den vanlige platsen vid ugnsbänken, tös.»

»Ock när så barnet får lekepycken, hvar skall jag ställa dem ?»

»På hyllan under bjälken, vet jag!»

»Men så kunna de ramla ner ock slå ibjäl barnet, mor!»

»Det har da rätt i, min dotter.»

»Men hvar skall vi så ställa dem?»

Ock så sutto de där ock grondade på det, tils mannen kom efter ner i källaren för att se, hvad de hittade på för slag.

»Far», säger flickan, »vi sitta ock fundera på, hvar jag skall ställa de lekepyckena, som mitt barn får?» säger hon. Ock sä gaf mannen sig till att grunda han med. Ock när då ingen kom tillbaka med ölstopet till friaren, så gick han sin väg ock kom aldrig mer igen.Den hönsblinde prästen.

Hjärnarps sockeD, Bjäre härad.

I gamla tider, när prästerna brakade gå till fots, var där en präst, som var så stubbig på synen, så att folket mente, att han var hönsblind. Så snart han skulle ut för att hälsa på sina sockenboar, måste klockaren följa med. Men prästen var så snål, så han hvarken tog matsäck med sig eller gaf klockaren något igen för alt hvad han tog ur hans påse. »Vänta du bara», tänkte klockaren, »jag skall väl betala dig för gammal ost!»

En dag kom klockaren till prästen ock stälde sig så jäm-merfull ock eländig, så fattiga bönder kunde gråta ock de rike skrika högt i vädret, så såg han ut. Prästen frågade, hvad som stod på, ock då svarade han, att det var profeteradt, att världen skulle förgås på hösten i en ny syndaflod.

När prästen hörde, att det var en profetia, blef han värre eländig. Han kände inte stort till profeterna ock trodde, att de i alla tider varit sannspådda. Så trodde han nu fult ock fast, att världens ände stod för dörren, ock med jämmerlig röst frågade han klockaren, hvad de två skulle göra för att inte drunkna.

Klockaren föreslog, att de skulle ge sig ut ock söka upp ett högt bärg ock sedan skaffa dit en båt ock vänta där, tils syndafloden kom.

Andre dagen gåfvo de sig pä vandring; men ännu satt snålheten sä i prästen, så ban tog inte häller nu någon matsäck med, utan han tänkte lefva på klockarens ock folkets gästfrihet. Men klockaren, det skarnet, hade inte tagit med sig någon mat, för han ville hällre själf fasta, än ge prästen en enda bit. Nu drog han af med prästen, backe upp ock backe ner, men inget bärg fans, ock ingen kulle tykte prästen var hög nog. När det nu var öfver middagen, började prästens mage att spinna som en katt, för klockaren hade med flit hållit sig ifrån bebodda trakter, ock så sade prästen, att han var så förskräckligt hungrig. Då böjde klockaren sig ner mot markenock plockade upp en handfull bönor, som får bade råkat spilla, ock låtsade, som ban åt dem. Det fick prästen syn på. Han trodde, att det var kokta bondbönor, ock så smaskade han i sig en munfall, innan han gaf sig tid att undersöka anrättningen. Sedan föreböll han klockaren strängeligen hans glupsk-het ock orena begär.

När det så började kvällas, stälde klockaren kosan till en bondgård, där han viste att gäster fingo god mat ock varma sängar. Men innan de gingo in i stugan, varnade klockaren prästen för att äta alt för snålt, för dels skulle det se illa ut för en andans man, dels kunde han bli för tung för att springa, ifall floden började komma under natten. Nu var det så fatt med prästen, att han aldrig viste, när han var mätt. Därför bad han klockaren trampa honom på foten, när det var tid till att sluta med att äta, ock det lofvade klockaren.

De kommo in, ock de blefvo bordade ock på bästa sätt välfäg-nade. Klockaren var själf hiskligt hungrig ock hade inte hjärta till att svälta prästen längre, utan han skulle nog fått äta sig ett riktigt räfvamätte, om inte katten i huset hade kommit under bordet ock trampat bonom på fötterna. Han trodde förstås, att det var klockaren, ock prästen han viste ju aldrig, hvad det ville säga att inte förmå mer vid bordet, så han tänkte, att han väl ändå hade ätit nog, fast magen sade, att maten smakade merig, ock så slutade ban upp med att äta, innan han väl hade börjat.

Sedan reddes ugnsbänken, där skulle de båda gästerna ligga. Bonden ock bans hustru de kröpo i bås i stugsängen. Men vi veta ju, att prästen var hönsblind, så han rakt inte kunde se vid nattetid; därför hade han alltid ett band

med sig, ock det knöt han fast i sängstolpen ock sträkte det därifrån till dörren eller dit han eljest menade, att han kunde få ärende under natten. När nu bonden ock hans hustru hade somnat, bad prästen klockaren knyta fast bandet vid dörrklinkan, sk han kunde hitta ut, ifall han fick lust, ock det gjorde klockaren.

Utåt natten vaknade prästen ock klagade öfver att han var så förskräckligt hungrig. För att få ro för honom, hviskade klockaren, att där på skänken invid dörren stod några matvaror. Han skulle bara följa sitt band, så fann han sig nog till rätta. Prästen kraflade sig upp ock listade sig till skänken.Oet första han där kände, var ett halskrus; det var vidt nog i öppningen, men smalt ikring halsen. Han kör så ner handen ock känner, att det är gröt i kruset, ock tar sig en grabbnäfve af den. Men sedan kunde han inte få ut handen igen ur kruset, för han tänkte inte på att öppna den knutne näfven, så het var han på gröten. I sin förlägenhet bad ban klockaren komma ock hjälpa sig, ock så måtte denne upp ur dynorna. Men när klockaren blef fult vaken, kom hans gamla odygd fram igen, ock i stället för att hjälpa prästen af med kruset flyttade han bandet bort till stugsängen. Där låg kvinnan ytterst, med sin granna sida vänd åt mannen, som skickliga kvinnor bruka. Prästens näfve fylde så i kruset, så att den lene mjölgröten flöt öfver kanten, men ändå kunde det inte falla honom i sinnet att släppa sitt grabbtag. »Jag smörjer ner mig», hviskade han. »Gå bort till bordsänden, där hänger handduken, jag skall flytta bandet», lofvade klockaretrollet; men i stället smög sig klockaren tillbaka i ugnsbänken.

Prästen stafrade bort till stugsängen. Mannen hade i sömnen dragit en del af öfverdynan af sin kvinna, ock den stackars prästen, som inte kunde skilja en rynkesärk ifrån en långhandduk, han stod där ock fjnmsade med lintyget ock det nersmorda grötkruset, så kvinnestackaren började känna, att det kylde, ock vände sig om i sängen för att bli varm pä andra sidan. Därvid så vaknar mannen ock råkar röra vid kvinnans nergrötade lintyg. Så börjar ban gräla, alldeles hiskligt, ock skyller hänne för skylleri, en förstår, ock säger till hänne att genast gå nt till brunnen ock göra sig snygg.

Kvinnan kan då inte annat tro, än att hon i sömnen gjort något galet, ock klifver ur sängen. Men klockaren, som passat på alt, bade i tid fått prästen undan i en vrä. Under det att kvinnan då står där ock pysslar med sina tofflor, flyttar klockaren bandet igen ock binder fast det vid brunnen på gården. Prästen tror då, att kvinnan har gått ut i köket, han lyder klockarens råd ock följer bandet för att ute på gården göra kål på det suialhalsade kruset, så han kan komma åt den rare gröten. Emellertid står den stackars kvinnan vid brunnen öfver vattenhon ock gråter ock tvättar gröten ur nederdelen af sitt plagg, utan en tanke på prästen. Ock sä vet hon inte ett ord af, förr än han, som tar hänne för brunn-ljungen, dänger grötkruset midt i hännes eftermiddag, så hon ger till ett hvin. Då vaknade både mannen ock hunden ock började skälla i kapp. Ock när mannen kom ut ock träffade prästen hos kvinnan, sä blef det etter värre, ock slutet blef det, att både präst ock klockare med ens kördes på porten.

Nästa natt gick klockaren med prästen till ett husahål, där ingen var hemma, för där bodde ett torparefolk, som gick till hofva på herregården. I köket stod ett baktråg, ock när prästen såg det, blef han kisteglad, för i brist på båt, tänkte han, kunde han bärga lifvet i baktråget, ifall syndafloden skulle komma den natten. Han befalde klockaren reda en bädd åt honom i tråget ock sedan hänga upp det i taket med några kotjuder, som också lågo i köket. Klockaren lydde, ock 6nart låg prästen i hängvaggan ock väntade trygg världens undergång. Men klockaren hittade en bädd i, kökskammaren, ock där kröp han ner.

Utåt natten kom byns unge smed till kammarfönstret ock kallade sakta på torparens piga, för hon var hans käresta, ock han trodde, att hon var ensam hemma, för bon hade dagen förut legat sjuk, må en veta. Klockaren lirkade upp fönstret för att höra, hvad manfolket ville.

••

»Ar du lika dålig, din stackare?» hviskade smeden.

»Jag har ondt i hele kroppen», jämrade klockaren sig.

»Kan du inte pela i dig en smula? Jag har med mig ett krus ölsupa ock en bit smörmat», sade smeden.

»Jag skall försöka», lofvade klockaren ock stack handen utom fönstret ock hifvade in ett stopkrus ock en tre kvarters lång smörgås, tjock som eii bra ekeplanka. Klockaren gjorde hastigt slut på både vått ock tort, sedan

tackade han ock lemnade kruset tillbaka.

»Du kunde väl resa dig upp på knä ock ge mig en kyss!» tykte smedan.

»Jag är så sur i anden», svarade klockaren, för han var borstig kring munnen som en gris ock ville inte röja sig.

»Det gör ingenting», tykte smeden, för ban var rent galen

efter tösastäntan.

Nu for raggen i klockaren igen, ock han skyndade sig

att sätta sin eftermiddag utom fönstret. Men först sade ban till smeden, att han, tösen förstås, var så svullen på käftarna.Smedan han kyste nog så griskt det som bjöds, men så märkte han, att detta rakt inte liknade tösens synament. Han låtsade ändå om ingenting, utan gick hem ock lofvade så vänligt att komma igen om en liten stund.

Men klockaren han var för full af mat ock stygghet till att kanna sofva, utan ban låg bara ock tänkte på hur ban skulle passa smeden igen. Rätt som det är, kommer smeden tillbaka ock tigger ock nölar om en kyss till, ock klockaren sätter fram samma ansikte som nyss. Men nu tar smeden fram ett glödhett järn, som han bade gömt bakom ryggen, ock med det gaf ban klockaren en kyss så varm, så att klockaren gaf sig till att skrika af alla lifsens krafter: »Vatten, vatten!»

Då vaknar prästen, ock han tror, att syndafloden kommer. Han tar så sin knif, som han bar i beredskap, ock skär af tjudren, så träget skall kunna flyta. Men med det samma slår tråget förstås i golfvet med en fart, så hjärtat far upp i halsen på prästen, ock alla tankar på syndafloden flögo raggen i våld.

Den kloke hunden.

Sten est ad 8 socken, Södra Åsbo härad.

Det hände sig en gång, att en präst hade en hund, som var nästan klokare än husbonden, ock det tykte prästen själf också.

»Hör du, Jöns», sade han en dag till sin dräng, »det är skada, att inte Tyras kan tala, för då vore ban klokare än både jag ock du.» Jöns menade, att hvad Tyras inte kunde, det stod till att lära honom, för nu fans här i landet inrättningar, där en på ett halft års tid kunde lära alla stumma att tala, ock finge han leda Tyras dit, så kunde prästen få sin önskan uppfyld; men femti riksdaler kostade det på inrättningen.

Prästen tykte, att det kunde det vara värdt. Drängen fick både penningar ock hund ock gaf sig åstad. Pengarna behöll han, hunden sålde han på en annan ort, ock så gick han hem.»N&, bur gick det»? frågade prästen.

»Jo, bra. Om ett balft år skall jag hämta Tyras; då kan han säga alt hvad han vill, men det kostar femti riksdaler till.»

»Det är inte för mycket, Jöns», svarade prästen.

När sex månader voro gångna, fick Jöns penningarna ock gaf sig åstad för att hämta Tyras. Några dagar efter kom han igen, men kom ensam.

»Nå, Jöns, har dn inte Tyras med dig?»

»Nej, herr pastor.»

»Kunde ban inte tala ännu?»

»Jo, lika så bra som pastorn.»

»Hvarför har du honom inte med dig?»

»Jag måste slå ihjäl honom, herr pastor.»

»Hvarför det, Jöns?»

»Jo, jag kom ock hälsade: ’God dag, Tyras!’sade jag. Då svarade han: ’Tack, Jöns! Hur mår min basbonde? Har han alt jämt lika stor kärlek till fruns kökspiga?’»

»Den rackan! Det var bra, att du tystade honom, innan han kom hem. Där har du en tia för ditt besvär.»

Efter den dagen tykte prästen, att det var så väl, att hundar inte kunde tala, så ban vilie inte för sitt lif ba det på annat sätt.Ett fint gifte.

Skurups socken, Vemmenhögs härad.

Ed skulle nästan tro, att här förr i världen varit mera godt om karlar, än bär är nn för tiden, när en hör, bur stolta ock spanska töserna i gamla dagar varit mot sina friare. Ibland andra pasasjer oin sådant, talas där också om en rik tös, som på en ock samme gång hade tre friare. Det blef hon spansk för, kan tänka, ock så svarade hon dem alla tre, den ene efter den andre, att hon inte sknlle gifta sig med någon annan än den, som kunde visa, att han inte var rädd.

Bevars väl! Var det inte fråga om något annat, så skulle de nog visa hänne, att de iute hade hjärtat under rockskörten, det lofvade de hvar på sitt vis, när de talade med hänne.

När då den förste friaren en kväll satt hos hänne, frågade hon, om han ville lägga sig i en tom likkista, som hon hade låtit sätta i en öppen graf på kyrkogården. Kunde han hålla nt ock ligga där tils dager, så ville hon bli hans.

Nog knasade det på, begrips, men han ville gärna ha både tösen ock hännes rikedomar, ock därföre ville han ärligt våga försöket att vinna hänne, ock så gick han ock lade sig i likkistan.

Strax efter kom den andre friaren, ock han påtog sig att gå rundt omkring kyrkan ock slå på trumma. Ock när sedan den tredje friaren kom, gick lian in på det villkoret att gå rundt omkring den öppna grafven insvept i ett lakan.

Emellertid fick han, som låg i likkistan, höra trumman. Han blef förskräkt ock sprang upp ur grafven. Trumslagaren får se honom med lakanet, ock han med lakanet den som kommer upp ur grafven. Så ta alla tre till benen ock sätta af, som om de haft Hin i hälarna. Men därmed så hade de ocksa ränt ifrån hoppet att fä den rika tösen.

Men när de hade skalat så där ett bra stycke väg, den ene efter den andre, så började vettet komma tillbaka i dem, ock så ropade de på hvarandra, ock det blef klart, hur det hängde ihop. En kan tro, de blefvo galna i hättan öfver den utspankulerade tösen, ock de lofvade hänne både det ock detta.Någon tid efter kommer där så en mycket fin herreman ock friar till hänne, ock hon slår till, för så högt upp i världen hade bon knapt tänkt sig att få komma ändå, med så fint gifte. D#r blef bröllopp i en fart. Men andre bröllоppsdagen, när gäster ock brudpar sutto vid bordet, kom en af de tre friarne in ock bad brudgummen komma hem till sig ock flå ett ök.

»Tjänsten går framför alt», svarade brudgummen, för ban var ingen mindre person än självfve rackaren, som de tre friarne bade legt till att ge sig ut för en herreman. Bruden, kan tänka, hon hade ett fasligt sjå, innan hon blef fri igen från sitt fina gifte.

Den orädde skräddaren.

o

Risebärga socken, Norra Asbo härad.

Skräddare ha, som en vet, inte just ord på si^ för att vara manhaftiga; men här ska ni höra om en, som hade mod i lifvet, ock det är nog troligt, att det än finnes många hans likar.

Det var sä, att bär en gäng i tiden bodde en präst, som var så from, så att han var inte det ringaste rädd för spöken. När han nu inte själf var ängslig, så trodde han inte, att andra häller kunde vara det. Därför så bcfalde ban sin dräng att sent en kväll gä in i sakristian ock hämta en bok, som han hade glömt där.

Men när drängen fick höra, hvad det var frågan om, blef han så rädd, så hjärtat sjönk ett godt stycke ner i lifvet

på honom. Han gick in i folkstugan ock beklagade sig bitterligt för sina kamrater; men där var ingen af dem, som hade mod att gä i hans ställe. Lyckligtvis var där för tillfallet skräddare i prästgården, ock en af dem, som var både halt ock sned, tykte, att det var eländigt, att store, raske karlen inte vågade gå in i kyrkan, hur sent det än skulle vara på natten.

»Ja, vore jag inte så dålig till bens, som jag är», sade skräddaren till slut, »så skulle jag följa med dig, men nu blir jag dig bara till besvär »a

»A nej!» ropade drängen, »jag skall gärna bära dig på ryggen, bara du kommer med.»

Skräddaren gjorde några ursäkter, men där bjälpte nu ingen kära mor, utan drängen tog skräddaren på ryggen ock knekade af åt kyrkan.

På kyrkan var det bara en ingång, genom vapenhuset, så att drängen skulle igenom hela kyrkan. Emellertid hade några tjufvar tagit sitt tillhåll i vapenhuset, ock ett par af dem sutto där nu ock väntade på kamraterna, för de hade lofvat komma dit med en stulen bagge. När de nu i mörkret skymtade drängen med skräddaren på nacken, trodde de, att det var tjufven med baggen, ock den ene frågade:

»Ar ban fet?»

Hvad inte drängen var rädd, så blef han nu.

»Ar han fet, för jag har knifven i ordning?» hviskade tjufven igen.

»Ja, antingen han är fet eller mager, så ban 1 honom bär!» skrek drängen ock slängde skräddaren in i vapenhuset ock tog sedan till benen.

Men den halte skräddaren han trodde fult ock fast, att det var kyrkegrimmen, som stod i vapenhuset ock ville mörda bonom, ock ban fick en sådan skräck i sig, så att han glömde, hur halt ban var, ock ban satte ut ur vapenhuset ock förbi drängen ock kom före bonom hem till prästgården. Ock från den natten var ban bra i benen, men mindre stor i orden.Den ångerfulle klockaren.

c

Ri sebärga socken, Norra Asbo härad.

På något ställe i världen hände det sig så besynnerligt, att präst ock klockare voro så goda vänner, så att de till ock med kommo öfverens om att stjäla en oxe tillsammans.

Stuten blef lyckligt ock väl stulen, ock köttet delade de. Men när det sedan blef fråga om huden, började de kifva om den. Då föreslog klockaren till slut, att de skulle dragas om huden på så sätt, att en utaf dem skulle stå nere på logen ock den andre uppe på hjällen; den som då drog huden till sig, han skulle ha den.

»Jag står högre i världen än du ock därför så klifver jag upp på hjällen, du kan stå nere pä logen», sade prästen. Det var klockaren mycket nöjd med, ock vid första taget, drog han till sig huden med en fart, så att prästen uära nog bade kommit på hufvudet ner med det samma.

»Detta gäller inte!» sade prästen. »Nu skall du stå uppe ock jag nere, så dra vi igen.»

Klockaren måste lyda sin förman, fast han nu viste, att buden gick hans näsa förbi. Prästen stälde 8ig på logen ock klockaren på hjällen, ock så drogo de. Men nn var det prästen, som fick huden, ock han behöll den.

Men detta grodde ändå i klockarens sinne, ock någon tid efteråt kom han till prästen ock sade, att han ångrade sig så mycket, att han hade varit med om att stjäla stuten, så han fick vist gä till länsmannen ock bekänna gärningen.

Prästen blef rädd ock bad honom inte göra en sådan dumhet ock frågade, om ångern inte kunde ge med sig, ifall klockaren fick sig en tunna säd. Klockaren svarade, att de ju kunde försöka ock se, bvad det kunde värka.

Efter någon tid var det lika galet med klockarens ånger igen, ock så fick ban en tunna säd till af prästen. Så gick det några gånger; men så en dag sade klockaren, att hans ånger inte kunde' botas med säd, där måste pengar till,

om han skulle tiga. Prästen fick lof försöka den utvägen också,ock klockaren fick lika många hnndra kronor, som ban förut bade fått tunnor säd. Men så började prästen tycka, att klockarens ånger blef för dyr, ock Där den bröt fram näste gång, blef prästen arg ock bad klockareo dra till Hultamosa.

Klockaren gick inte ända dit, men äodå åt det hållet, för han gick till läDsmaDoeD ock anklagade prästen för att ha stulit en oxe. Ock så blef prästen stämd till tinget. Men klockaren han fick en förskräcklig ånger öfver aogifvelseo, ja en ånger så faslig, att ban lofvade prästen att vittna så, att han skulle gå fri, om klockaren fick en bra hop peogar till att tysta siD ånger öfver vittDesmålet med. I sin stora nöd betalte prästen hooom det han begärde, ock klockaren lofvade, att alt sknlle gå bra.

Men en kan tänka sig, hur rädd prästen blef, Där klockareo inför domstolea talade om, hur hau själf ock prästen hade stulit oxen ock delat köttet ock dragits om huden på det sättet, att prästen stod uppe på höskullen ock klockaren nere på logen! »Nu bar han fått ånger igen», tänkte prästen; men klockaren höll på ock vittnade, ock sä sade ban:

»Men så ville prästeo stå på logen ock tviogade mig att stå på bjällen, ock så drogo vi på oytt. Prästeo slet, ock jag drog i huden; hao blir värst, ock jag släpper hudeo ock faller baklänges ock slår hufvudet emot en bjälke, ock 8å vaknar jag.»

»Var det bara en dröm?» frågar doromaren.

»Ja, det knnna väl alla begripa, ock inte minst läDsmaDueo, att kyrkans tjänare inte stjäla stutar ock själfva angifva det», svarade klockaren. Så blef prästen frikänd; men stuten hade varit honom så dyr, så att han fann, den hushållningen var bäst att inte stjäla, när en hade en klockare, som så ofta fick ånger.Den duktige advokaten.

Risebärga socken, Norra Åsbo härad.

Det bände »ig en gång för långa tider sedan, att en student, som var på resa, begärde mat på en gästgifvaregård; men så var ban mycket fattig, ock sä smög han sig bort, utan att betala värden för hvad ban bade ätit. Bland annat bade han också fått fem kokta ägg.

Studenten var för resten en ordentlig yngling. Han studerade till präst, ock efter en tio ärs tid bade han kommit så långt, så att han hade fått pastorat. Skulden till gästgifvaren hade alltid tyngt på hans samvete; ock nu, när han kunde betala den, skref han till mannen ock frågade, hvad han var skyldig för den där maten.

»Åhå», tänkte gästgifvaren, »det är en fogel, som jag kan plocka!» Ock så skref han en räkning, som bara tog upp de fem äggen. Men den räkningen visade, att ur fem ägg kunde ha kläkts ut fyra hönor ock en tupp, ock dessa fyra hönorna kunde ha värpt så ock så många ägg, ock utaf dem kunde där ha blifvit så ock sä många hönor ock tuppar. Ock nflr en räknade samman de ägg ock de höns, som under tio år kunde ha blifvit efter de fem äggen, så gick det alt till en summa större, än bele gästgifvaregården var värd.

Det både flög ock flaxade för ögonen på den stackars prästen, ock det skrockade ock gol för öronen på bonom, när ban såg denna hiskliga äggräkning, som han skulle betala. Han bad gästgifvaren vara mänsklig ock rimlig, men han svarade bara: »Pengar eller process!»

»Då iå vi processa», svarade prästen; ock så skaffade ban sig en advokat till att föra bans talan emot gästgifvaren.

Rättegång8dagen kom, ock gästgifvaren ock hans vittnen kommo till tinget i god tid, men prästens advokat dröjde. Andtligen kom ban ändå ock bad allra ödmjukast om förlåtelse för att bau kom sent, men han hade haft någonting angeläget att uträtta.

»Hvad kunde det väl vara, som kunde förmå dig att så förhala tiden?» frågade domm aren.»Jag kokade en skäppa ärter, som sknlle vara till utsäde», svarade advokaten.

»Kan där komina något efter kokta ärter?» frågade dom-maren ock vardt förvånad.

»Ja, lika mycket som efter de kokta äggen, som studenten åt upp hos gästgifvaren», svarade advokaten.

»Det har du rätt i!» sade dommaren, ock hela nämden tykte det samma, ock sä dömdes det, att gästgifvaren skulle ba fyra skilling för sina fem ägg, ock så fick han betala alla rättegångskostnaderna.

Där kan en se, hur bra det är att ha en duktig advokat vid processer.

Göingedrängen ock smålandskäringren.

Ousby socken. Östra Göinge härad.

Där var en gång en smålandsbonde, som hade en käring, som narrade honom stygt ock höll väl med smeden i byn. För att nu ingen skulle få nys om bännes stygghet, rådde bon mannen till att aldrig lega sig någon dräng, som inte var litet fjantig i hnfvudet; »de äro de bäste ock billigaste», sade hon.

Det fick en göingedräng höra. Den drängen ban var inte tappad bakifrån ur en vagn, ock så fick han lust att ställa sig dum ock ijantig ock söka tjänst hos småländingen. Det lyckades, ock han kom i tjänsten.

Så om morgonen gick han in ock skulle äta dagvard. Småländingen var borta, ock käringen var ensam i stugan. Den nye drängen åt sin dagvard, men den var smal, ock därför så sade han till hänne, att det var bäst hon gaf honom middagen på samme gång, så kunde han sedan blifva ute vid arbetet hele dagen. Hon gjorde, som ban ville, ock såg gärna, att han blef från gården; för hon ville bjuda smeden till sig. När nu drängen ätit middagsmaten, så sade han, att det vist var bäst, att ban åt kvällsmålet med det samma, så var det nndangjordt. Käringen gick in på det också ock var heltnöjd med att hon hade fått en sådan fjante i huset. Men när nu drängen hade ätit, så mycket han orkade, sade han godnatt; för när kvällsmålet var ätet, brukade aldrig någon dräng arbeta, därför så ville han då gå ock lägga sig.

Drängens säng stod inne i stugan, ock när han nu lade sig där, sä kunde käringen inte bjuda in smeden. Så gaf hon sig till att splinta ved med en yxa, men högg med vilje så tidt i stenen, att yxan blef slö. »Se så», sade hon, »först får jag själf splinta ved, medan drängen ligger ock drar sig, ock nu får jag dessutom ränna till sineden med yxan ock^få den slipad!» Hon satte af, men drängen viste en genväg, ock han var snart på benen ock sprang till smedjan. Han kom dit före bänne ock gömde sig på loftet, så ban kunde både höra ock se, hvad käringen ock sineden togo sig för. Han hörde då, att smeden dagen efter skulle ut i skogen ock fälla träd ock att käringen lofvade komma till bonom med en stor ägg-kakn, om han förut ville sätta käppar till vägmärke, så hon kunde hitta till bonom. Hon skulle bära mat till sin man ock dräng också, (ör de skulle också ut ock fålla skog. Det lofvade smeden, ock när käringen väl var utom smedjan, smög drängen sig ner från loftet ock sprang hem, ock så låg han i god ro i sin säng, när hon kom in i stugan.

Morgonen efter passade drängen på smeden, ock när han hade satt käpparna som vägmärke till sin huggplats, så flyttade drängen dem, så de ledde dit, där han ock smålandsbonden skulle fälla träd.

När det då led mot middag, bakade käringen en god äggkaka för smedens räkning, men åt mannen ock drängen rörde bon ihop den simplaste mat hon kunde, ock så knöt hon alt i en korg ock gaf sig ät skogen. Här fann hon käpparna ock följde dem, men blef inte litet häpen, när hon kom fram till sin man. Han blef riktigt nöjd med den sköna äggkakan, ock sä var han som andra god, när han var mätt, ock sade till drängen, att han skulle bära det, som hade blifvit öfver, bort till smeden, som fälde träd ett stycke längre bort i skogen.

Drängen han lade kakstycket på en skifva bröd ock gick; men under vägen åt han upp kakan ock bröt brödet i bitar ock strödde det på marken, ock till smeden sade han, att mannen hade fått reda på käringens påhälsning i smedjan ock nu varhan så rasande, så ban ville komma ock slå ihjäl smeden. Smeden blef rädd, men ban bade hört af käringen, att drängen inte var riktig i hufvudet, ock därför ville han vänta en stund ock se, om han farit med sanning eller lögn.

Emellertid kom drängen springande med anden i halsen tillbaka till busbonden ock skrek, att smeden bade fått ett träd öfver sig. Mannen fick ta sin järnstång ock välta undan det, sade ban. Bonden fick fatt i järnstången ock till att springa. Men när smeden såg det, så tog han på sitt vis till benen ock , försvann, så att när bonden kom fram till platsen, var den tom. »Då bar han redt sig själf», sade drängen.

När de nu vände om till sin egen huggplats, fick bonden se brödbitarna ock blef efter för att plocka upp dem. Men drängen gick fram till käringen, som satt ock var eländig för smedens skull. »Hvad är det far plockarV» frågade hon drängen. »Sten till att stena er med, för smeden bekände, bur ni två hade det», svarade han. Käringen å stad, alt hvad hon kunde ränna. »Mor tror, att er gård brinner!» sade drängen till bonden. Han efter käringen. Så skulle hon öfver en grind, men blef hängande där, ock så skrek hon, att hon aldrig, aldrig mera skulle bry sig om smeden; ock så fick bonden reda på den historien ock lärde sig med det samma, att drängen var klok som sju räfvar.

Sv. landsm. V. I.

7Den argsinta flickan.

Glimåkra socken, östra Göinge härad.

Det var en gång en man, som hade tre döttrar. De två äldsta voro mycket fogliga ock godsinta, men den yngsta var arg som ett bi, hon var häftig ock dundrade som tordönan, när den tar i som starkast. Där kommo friare till de här tre, ock * de två äldsta blefvo snart gifta; men fadern sade alltid ärligt ifrån, hurudan den yngsta var, ock så blefvo hännes friare rädda ock vände om.

Så gick där en tid, men så kom där en friare igen, ock han lät inte skrämma sig, hur mycket hännes far än talade om dotterns häftiga sinne. »Det tycker jag om, det är just därför jag vill ha hänne till hustru», sade han, ock så fick han hänne.

När de hade hållit bröllopp ock han skulle föra bruden till sitt eget hem, red hon på sin egen häst, ock hännes hund sprang framför hänne. När de hade ridit en stund, så sprang huuden ifrån vägen inåt marken ock ville inte lyda ock komma tillbaka, hur mycket än hans matmor ropade på honom. Ändt-ligen kom han ändå, ock brudgummen tuktade honom ock sade: »Gör du så en gång till, sä skjuter jag dig!»

Så redo de en stund igen, ock så rände hunden in i marken som förut. Då sade brudgummen ingenting, men när hunden kom fram igen, lade han bössan till ögat ock sköt, så han föll på fläcken.

Så redo de ett stycke väg igen, då snafvade brudens häst. Brudgummen tog den i tygeln ock sade: »Snafvar du en gång till, så skjuter jag dig!» ock så fortsatte de. Men de hade inte ridit länge, förr än brudens häst snafvade igen, ock nu sköt brudgummen honom också ock satte sedan bruden framför sig på sin egen häst, ock så kommo de hem.

Någon tid efter bjöd fadern hem till sig alla sina tre döttrar ock deras män på kalas. När det så led emot kvällen, kallade han till sig sina tre svärsöner ock visade dem en silfverbägare full med silfvermynt, ock så sade han, att silfver-bägaren hade han bestämt åt den af dem, som hade den lydigaste hustrun, ock ban bad dem genast ställa till prof.

De tre systrarna sutto ock spelade tärning, ock när den äldstas man ropade på hänne, att hon skulle komma, så svarade bon: »Så snart spelet är nte, min käre man.» Så ropade den andre mågen på sin hustru. »Strax på stund, lille man», svarade hon ock höll på med spelet. Så ropade den tredje mågen på sin hustru, den yngsta dottern, ock hon slängde tärningar ock alt ock sprang in till sin man ock tog bonom om balsen ock frågade, hvad ban ville. Då räkte fadern honom silfverbägaren, ock de andra medgåfvo, att han hade förtjänt den.

Han kunde kommit bra till det

Örkeneds socken, östra Göinge härad.

Det var en fattig käring, som gärna ville ha sin dotter bortgift, ock därför slog hon på så stort hon kunde, när hon talade om sina små smulor. Hon hade bara två får, men det ena kallade bon Nitton ock det andra Tjugo; ock det hördes inte så illa, när bon talade om dem.

En dag kom där ändtligen en friare, ock käringen pratade godt för honom, så det hördes, som där i huset var fult med allting. När det nu led emot kvällen, skulle hon också skryta med fåren, ock så sade hon till sin dotter:

»Kära min gräbba, har du släpt in våra nitton-tjugo får?»

»Ja, mor, de gingo grant in bägge två», svarade den enfaldiga gräbban.

Men friaren han osade brändt horn ock aktade sina löss för snufva.En kan ooksså få veta för mycket.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Det var en göing, som körde omkring på slätten ock sålde humle ock pottaska. Så en kväll kom han till en gärd ock bad att få låna hus öfver natten, för se han viste, att kvinnan där var ensam husbonde för tillfället, för mannen hännes var borta. Hon krusade litet i början ock mente tro på, att det inte var så till att ge en göing härbärge, när husbonden inte själf var hemma. Men när göingen lofvade att vara snäll, så fick han köra in på gården.

När han nu skulle sätta in sin häst i stallet, så fick han se där en den allra fetaste stallbagge, som en kunde önska sig till stek. Så hade slättbon en dräng, som inte hade det för fett med födan, ock hur göingen ock drängen snackades vid, så gick drängen in på att de två skulle slakta baggen ock narra kvinnan till att laga till ett riktigt räfvamätte på färskt kött åt dem.

De slaktade ock flådde baggen, ock så tog göingen skinnet ock gick in i stugan med det ock visade det för kvinnan ock frågade, om hon nånsin förr bade sett ett skinn, som passade så bra till päls åt hänne, som detta. Nej, det hade hon då aldrig; men hvad hjälpte det hänne, när hon väl inte kunde få det, för alla göingar voro ju så dyra med sina varor.

Det kom an på, menade göingen; alt kan inte fås för pengar, men fick han ligga på mannens plats öfver natten, så skulle hon fä skinnet ock ett stycke af fåret med, som han hade med sig till att sälja.

Kvinnan kunde förstås inte tro, att det var deras egen fete stallbagge, ock hon tog emot skinnet ock lagade till köttet, ock det var nog så bra. Men så kom pigan b em från marken. »Hur skola vi få hänne till att tiga, när bon ser, att stallbaggen är borta ock du ligger i stugsängen?» undrade drängen. »Hänne ger jag hornen utaf baggen, ock så sofver jag en stund i hännes säng», svarade göingen.Dagen efter kom husbonden hem ock saknade då genast sin stallbagge, men kunde inte få veta, hvart han hade tagit vägen. Men om kvällen kom göingen igen ock ville låna hus, ock för honom talade slättbon om, att han hade blifvit af med sin granne bagge ock hur han harmades öfver att han inte kunde få reda på hvem som hade tagit baggen.

»Ingen annan sorg, så skall jag bjälpa den i morgon!» lofvade göingen.

Morgonen efter, när göingen skulle köra bort, lemnade han slättbon en brännvinsflaska ock sade, att det var en under-värksdryck. Han skulle bara sätta sig vid bordsänden ock dricka en slurk ur flaskan ock så slå näfven i bordet ock säga: »Något vet jag, mer vill jag veta!» så kunde han bli rent allvetande.

Slättbon blef glad ock gjorde, som göingen hade sagt. Han kallade in hustru ock piga ock dräng ock satte sig i högsätet; så drack han ur flaskan ock slog näfven i bordet ock skrek: »Något vet jag, mer vill jag veta!»

Då blef drängen rädd ock bekände, att göingen hade slaktat baggen. Så drack mannen ur flaskan igen ock slog i bordet ock skrek på nytt:

»Något vet jag, mer vill jag veta!»

Ock då bekände pigan, att göingen hade gifvit bänne hornen ock sofvit en stund i hännes säng ock att han hade gifvit matmodern det vackra skinnet. Då drack mannen en bra klunk till ur flaskan ock slog i bordet ock skrek:

»Mycket vet jag, inte mer vill jag veta!» — ock det fick han inte häller.Slottsfrun ook stadens tre präster.

Glimåkra socken, östra Göinge härad.

På ett slott någonstädes i världen bodde där en fru, som var så vacker, så att alla tre prästerna i staden hängde efter hänne ock inte ville lemna hänne i fred. Till slut en julafton hittade hon på råd, för pä morgonen bade där till slottet kommit en vandrande krigsman, som bad om härbärge, ock då viste frun, hur hon skulle bli af med prästerna.

»Härbärge kan du väl få», sade hon till soldaten, »om du har mod till att ligga i det enda rummet, jag har ledigt. Men det är på det viset, att just hvar julafton komma tre präster ock spöka i det där rummet.»

Soldaten svarade, att han hade sitt goda svärd, ock så var han inte rädd för all världens spöken, antingen de så voro präster eller inte, ock så fick han ligga i rummet.

Men på dagen stämde frun möte med alla prästerna. De skulle komma på natten, den ene klockan tolf ock den andre ett ock den tredje klockan två, ock de skylle smyga sig in i det enda lediga rummet på slottet. Glada blefvo de, för hvar ock en af dem trodde, att han var den ende, som hade bevekt den vackra slottsfrun. Ock ingen af dem viste något om att den främmande soldaten var där.

Klockan tolf på slaget kom den förste prästen, ock när han kom till sängen, drog soldaten sitt svärd ock högg hufvudet af spöket, som han trodde, ock det damp tungt i golfvet. »Åhå!» sade soldaten, »ett sådant spöke är det klokast att dränka också.» Ock så stoppade han prästen i en säck ock lade den pä ryggen för att bära honom ut till slotts-grafven.

»Hvem där?» ropade slottsvakten. »Hin onde», svarade soldaten. — »Hvad är det för börda du bär?» — »En präst.» — »At häkletjäll med den!» sade vakten ock lät honom gå.

Klockan ett kom den andre prästen. Soldaten högg nacken af den också, så stoppade han honom i säcken ock bar ut honom, ock när vakten ropade honom an, svarade han: »Hinonde.» — »Hvad är det för börda du har?» — »En präst.» — »Åt häklefjäll med den!» svarade vakten som förut. På samma sätt gick det med den tredje prästen; alla tre kastade soldaten i slottsgrafven.

Jaldagsmorgon blef där mässfall i staden, ock öfveralt sökte de efter de tre prästerna. Till slut blef slottsvakten tillfrågad, om den inte viste, hvart prästerna hade tagit vägen.

»De äro nog i godt förvar, där de skola vara», svarade vakten, »för vi ha sett Hin gå hela natten ock bara släpa på präster. >v

De lefvande bilderna.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Det var en gång en bildhuggare, som hade en sådan grann hnstra, så att både präst ock klockare ock organist blefvo galna i bänne. Men hon bara gjorde narr af dem, ock när hon inte fick vara i fred, utan de tigde om att få komma till hänne, när hännes man var borta, så sade hon till slut ja till dem alla tre. Men den ene viste ingenting om den andre förstås.

Hon bade stämt möte med dem i sitt hem alla tre på samme söndagskväll ock på samme timme, men med några minuters skillnad, ock bon sade till hvar ock en af dem, att han noga skulle passa på tiden ock gä in genom källardörren ock komma upp genom luckan i stuggolfvet.

Först kom prästen, han lade nog så stolt femton dukater i hännes knä, så klädde han af sig ock lade sig i äktafolkets säng ock väntade på sin nästas hustru. Men hon sysslade än med ett, än med ett annat, tils hon hörde klockaren komma i källaren. — »Nu kommer min man!» sade hon. »Präst, af med skjortan, rädda lifvet ock ställ dig som bild bland min mans andra bilder i salen!»

Prästen ur dynorna fortare än vanligt ock ut i salen, ock där stälde han sig ibland bilderna, men med ansiktet åt väggen.

Så kom klockaren upp genom källarluckan. Han lade tio dukater i bännes knä, så klädde han af sig ock kröp isängen. Men knapt var han där, förr än organisten stod i källaren, ock klockaren m&ste också hufvudstupa ut till bilderna. Organisten kom inte fram med några penningar, därför att han inga hade, men kläderna drog han af sig, han som de två andre.

Detta var inte väl gjordt, förr än någon hördes gå i förstugan. »Aj, nu kommer här folk!» sade bon. »Ut med dig ock ställ dig ibland min mans bilder! Men för att du inte skall bli upptäkt, får du lof vara lika naken som alla de

andre.» Han ut i den kolmörke salen, där stälde han sig också för säkerhets skull med ansiktet mot väggen.

De som nu genom dörren kommo in i stugan, voro bildhuggaren ock några af hans bekanta, som hade kommit med för att se på bilderna. Hustrun hade, förstås, stält till det besöket också. De gingo nn alla ut i salen, ock de främmande kunde inte nog berömma bilderna, isynnerhet de tre nye, som vände ryggarna åt dem. »Nej kors, hvad de likna människor!» sade de. Bildhuggaren bar ljuset i handen, ock för att de främmande skulle kunna se bättre, satte han fast ljuset på organistens frånsida, där det bar sig bäst. Men då fick den bilden lif ock for på dörren ock de två andre nye efter, ock det gick i fart. Kläderna hindrade ingen af dem, för de lågo ännu i stugan.

Näste söndag kunde ingen af de tre lefvande bilderna få denna händelsen ur sina tankar, ock när prästen skulle mässar sjöng han:

»I da-ag för åtta da-agar sedan miste jag min skrud ock femton du-ukater!»

Klockaren svarade ock sjöng:

»I dag för åtta dagar sedan miste jag mina svarta klä-äder ock tio dukater.»

Organisten föll in från orgeln:

»Ti-ti-tillelej, ljuset satt i röfven på mej!»Det kom igen.

Örkeueds socken, Öatra Göinge härad.

Det hände sig en gång, att tre studenter voro ute på vandring ock kommo till en by, där ingen människa ville låna dem hus, ock de voro ändå så fasligt trötta ock hungriga.

Då sade den ene studenten till de två andre:

»Kamrater, viljen I, när I blifven präster, hjälpa mig till att bli biskop, så skall jag nu hjälpa er till både härbärge ock mat?»

»Långt fram, sade käringen, när hon såg sig tillbaka», täukte de två, ock nn voro de dessutom rent ’abenicka’ utat svält ock törst, ock så lofvade de kamraten, att han skulle bli biskop, bara de fingo godt natthärbärge.

Då klädde studenten sig svart ock gick med sina tvä kamrater in i den störste bondgården i byn ock föregaf, att han var en lärd undergörare ock kamraterna voro hans medhjälpare.

»Hvad kan han göra för konster dä?» frågade bonden.

»Jag kan svärta ner månen, så den inte kan skina mer än du», svarade studenten.

Nå, det ville då bonden se, innan han trodde det. Men studenten var inte rädd för försöket, för han viste, att det skulle bli en stor månförmörkelse om en stund. Han bad bonden om en tjärkanna ock en tjärborste, en sådan som brukas till att tjära husen med, sä skulle han få se på nytt.

Bonden lemnade hvad han begärde, ock studenten ropade på sina medhjälpare, att de skulle sätta en stege till taket, så han kunde komma dit upp. Det gjorde de, ock hur nu studenten stod där ock pekade med tjärborsten mot månen, sa började den att bli alt mörkare ock mörkare, tils den blef rent svart ock hela det vackra månskenet var borta.

Då blef bonden mycket ledsen ock ropade: »Stackars folk. som i kväll är ute ock kör ock inte kunna se, om de ha ögonen framme eller bak, än sedan se handen för sig! Skall det bli så alltid i Göinge, så bli vi keda vid lifvet!»Studenten sade då, att han nog kunde tvätta månen ren igen, men att han inte gjorde det med mindre, än att både han ock hans medhjälpare fingo aftonmåltid ock härbärge öfver natten. Det gick bonden in på, men med villkor, att de skulle tvätta tjäran ur månen genast.

Ja bevars, det kunde den lärde undergöraren nog rå med, bara han fick vatten ock en ren borste upp på taket. Det fick han genast, ock sä steg han själf dit upp igen ock stod där en liten stund oek pekade med borsten, ock under tiden blef den granne månen alt ljusare ock ljusare, tils ban var lika blank igen som förut. Då blef bonden glad

ock fägnade studenterna pä bästa sätt ock bäddade ner dem i stora fjäder* bolstrar.

Andre morgonen voro studenterna likväl hungriga igen, ock när bonden inte bjöd dem på frukost, så var undergöraren tvungen att omigen hitta på något medel till att förtjäna den.

Till all lycka fick han höra, att bondens kalfvar voro sjuka, ock så bjöd han sig till att lemna ett trollmedel, som kunde bota alla sjuka djur. Men i ersättning ville han ha en god frukost ät sig ock sina medhjälpare. Det villkoret antog bonden ock blef glad till, ock så skref studenten några ord pä ett papper, ock det förseglade han ock hängde det om halsen på den ene kalfven, ock när de sä hade ätit frukost, så vandrade alla tre vidare.

Tiden gick, ock alla tre studenterna blefvo präster, ock i sinom tid blef också den af dem, som hade tjärat månen, biskop. När han då bade suttit ock mått godt i många år, blef han sjuk, så att ingen doktor kunde hjälpa honom, hur många han än sökte.

Då fick hans hustru, biskopinnan, höra talas om, att där i en af byarna i stiftet fans ett gammalt trollbref, som hjälpte för alla slags sjukdomar, ock sä skickade hon bud ock lät hämta brefvet. När nu vördig biskopen var som uslast, så band biskopinnan brefvet om halsen på honom, ock där förspordes god bättring.

Men när biskopen blef så pass kry, så att han kunde se, hvad det var som hängde kring halsen pä honom, bröt han det förseglade brefvet, ock såg sin egen handstil ock läste de orden, som han själf hade skrifvit i bondens stuga:»Hvit kalf ock rö,

vill du iute lefva, kan du dö!»

Ock nu hade de orden blifvit hängda på honom, själf vaste biskopen!

Biskopen ook smäländingen.

Västra Earups socken, Bjäre härad.

Det var en smäländing, som kom till tals med biskopen en gång, ock hur de pratade, sä ville bägge ha sista ordet. För att då på något vis kunna tysta munnen på smäländingen, sade biskopen till sist:

»Jag sätter upp min stora silfverkanna, att du inte skaJl kunna svara på en af mina frågor till dig, men att jag skall kunna svara på tre, som du kan få ställa till mig.»

»Det går jag in pä; ock tappar jag, skall biskopen få min långhornade bock, så är det lika mot lika», svarade smäländingen.

»Godt, fråga du först då!» sade biskopen.

»Hvad hette min mor, berr biskop?»

»Det vet jag inte.»

»Hvad hette min bror, vördig biskop?»

»Det vet jag inte häller.»

»Hvad hette min syster, högvördig biskop?»

»Inte vet jag det! Du frågar bara i världsliga ting, smäländing; men hör nu på min fråga: Hvad stod Gud på, när han skapade världen?»

»På sin allmakt, måtte väl biskopen veta», svarade små-

»Du besvarar frågan på andligt sätt!» ropade biskopen ock blef förargad.

»När en får en fråga utaf en andlig man, skall en väl besvara den på ett andligt sätt, ock därför så är nu biskopens silfverkanna min», svarade bonden. Ock därvid blef det.Krigsmannen som inte höll ord.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Det säges, att i en af de byarna på gränsen emellan Sverge ock Danmark, som under krig på en ock samme dag

kunde bli tre gånger svensk ock tre gånger dansk, kom där en gång en förnäm krigsman, som inte ville stå vid sitt eget ord ock löfte.

Detta gick till på det viset, att törst kom där en förnäm civil herre till byn ock tog sig kvarter hos en bonde, ock genast fordrade han att få något till lifs, för han var hungrig som en varg. Bonden svarade, som sant var, att där inte fans någon mat i huset, för där hade än varit svenskar ock än danskar, som hade ätit upp alla hans förråd. Men i det samma kom en gås till att sticka fram hufvudet ur gåsbänken, ock hänne fick herren syn på. Han dömde genast gåsen af med lifvet ock befalde, att hon skulle plockas ock stekas, så fort ske kunde.

Just som gåssteken var färdig ock de hade burit in den till den civile herren, kom en förnäm krigsman sättande in i stugan ock begärde kvarter ock mat. Bonden svarade, att kvarter kunde han få, sä godt det fans, men mat kunde han inte skaffa, för han hade ingen själf. Men då började krigsmannen vädra stek, ock när han kände, att det var gås, sä menade han tro pä, att han skulle skära näsan af bonden, om ban inte lemnade godbiten.

»Det är ju inte min gås, nådig herr krigsman!» jämrade sig bonden. »En förnäm civil herre, som bara på ett ögonblick gick ut nr härbärgshuset, har låtit steka den åt sig; den står brun ock smord inne på bordet.»

Så fort krigsmannen hörde det, sa for han in i gäststagan ock satte sig med dragen värja vid bordet. Nu kom också den civile herren in, ock när han såg bordsgästen, så sade ban, att gåsen hade han visserligen låtit steka för sin egen munr men att han var villig att dela den med krigsmannen.»Kom bara inte hit!» skrek då krigsmannen argt, »för det säger jag dig, att om du vägar röra vid gåsen, så gör jag alldeles det samma med dig, som du gör med hänne!»

»Det vill jag se», svarade den civile herren ock gick så fram ock stack sitt finger i gåsen, där som prästnäsan sitter, ni vet, ock när han hade dragit ut fingret igen, stoppade han det i munnen ock slickade det:

»Nå?» frågade han krigsmannen ock vände sin frånsida åt honom. Men den tappre krigsmannen stod inte vid sitt ord ock löfte.

Kungen oek klookaren.

o

Risebärga socken, Norra Åsbo härad.

Det hände en gång förr i världen, som det tidt ock ofta bänder ännu, att en präst ock hans klockare blefvo ovänner. De här två blefvo det om ett stycke jord, som prästen hade tagit ifrån klockaren.

I förargelsen öfver att prästen hade gjort honom orätt, tog klockaren ett stycke krita ock skref på prästens port:

Här bor en själasörjare utan bekymmer.

Då hände det sig inte bättre, än landets konung kom resande genom socknen ock förbi prästgården. Där såg ock läste han inskriften på porten. »En själasörjare utan bekymmer, den vill jag se!» utropade kungen. »Han måtte sörja dåligt för folks själar.»

Så lät kungen bud gå in, att prästen skulle komma ut till honom, ock när han kom fram till kungen, frågade kungen honom strängt, hur han kunde understå sig att inte ha några bekymmer, när det var hans kall att natt ock dag sörja för sockenfolkets själar. Prästen svarade nog så ödmjukt* att ban sörjde otroligt mycket för dem ock att han hade flera bekymmer än hår på sitt hufvud.

»Hvad understår du dig då att skrifva på din port!» ropade knngen ock slog med spiran på porten.»Nådige herr kung, detta hafver min ovän, klockaren, gjort», sade prästen.

»Jasä, du lefver i ofred med din klockare!» sade nn knngen. »När alt kommer till alt, är du ändå en dålig präst ock värd att halshuggas.»

Då föll prästen på knä ock bad om uåd ock lofvade försona sig med Gud ock hela världen ock klockaren med, bara han fick behålla sitt bufvnd.

»Det skall du få, om du, när jag kommer tillbaka från min resa, kan svara på tre frågor, som jag förelägger dig, så att jag kan se, om du är så vis, så att du är värd att lefva ock ha pastorat. Kan du inte svara rätt på frågorna, skall du dö». Med de orden vände kungen ryggen till prästen ock befalde kusken köra ock for så sin väg ock lät prästen ligga.

När kungen var ur sikte, steg prästen upp ock jämrade sig förtvifiadt, att han var en dödsdömd man för han var säker på, att han aldrig kunde svara rätt på tre frågor, minst frågor af en kung, ock han tykte alt, att hufvudet var hugget af honom, så vilse var han i tankarna.

Då kom klockaren, som hade hört altihop, till honom ock sade, att om han nu ville gifva honom det där jordstycket, så skulle han bjälpa honom ur klämman.

Ack ja! prästen ville ge klockaren jorden ock penningar till, bara han själf fick ha sitt hufvud ock sitt pastorat.

»Nå, det är bra; då har pastorn ingenting annat att göra, när kungen kommer, än byta kläder med mig, så skall jag nog svara kungen.»

Kort tid efter höll kungens vagn igen framför prästens port, ock nu kom klockaren, utklädd till präst.

»Nå», frågade nu kangen, »bur långt är här ifrån jorden ock till himlen?»

»Ett steg, för det heter ju, att när människan håller på att dö, står hon med en fot i grafven ock en i himlen», svarade klockaren.

»Det har du rätt i», svarade kungen. »Men säg mig nu: Hur mycket är jag värd, när jag sitter på min kunglige stol?»

»Tjugonio silfverpengar, en mindre än Jadas fick för Vår Herre», svarade klockaren.»Bra svaradt», sade kungen. «Men säg mig nu, hvad jag tänker, så har du räddat ditt lif!»

»Jo, kungen tänker, att jag är prästen i församlingen; men jag är bara klockaren», svarade ban.

»Jaså», sade kungen, »är det pä det viset, så ger jag dig pastoratet, ock prästen kan få din tjänst, så kommer hvar pä sin Tätta hylla.»

Det blef, som kungen hade sagt; klockaren blef präst ock prästen blef klockare, ock det gick inte sämre i socknen för det.

Pär ook Bengta.

Skurups socken, Vemtneuhögs härad.

När Bengta gifte sig med Pär, så trodde tösalifvet, att hon hade fått ett hufvud till, utom det hon hade förut, ock så mente hon, att då kunde bon spara det gamla, för nu skulle mannen vara kvinnans hufvud.

1 vissa fall var nog Pär karl för sin hatt. Sin mark plöjde ban, ock innan äret var ute, hade Bengta en pojke i vaggan. Men sä skulle han för förste gången köra till staden, ock då bad Bengta honom köpa sig en del sy- ock stoppnålar, för Pär slet hiskligt af sig, kan en tro. Det skulle han göra, sade han, ock där satt hon nog så förnöjd ock väntade på syremedjan. Men när så Pär kom hem ock hon frågade honom efter den, då började han söka efter nålarna i vagnshalmen, för dUr hade han lagt dem, den stollemajoren.

»Du skulle ha satt dem i ring kring din hufva», sade Bengta ock klappade sin Pär.

Näste gång han for till staden, skulle han köpa järnband till ett mäskkar. Då satte mannalifvet järnbanden kring hufvan ock hade säkert vridit halsen af sig i sin port, om inte Bengta hade kommit ut ock lirkat med det, så han kom lös igen.

»Du kunde ju ha låtit banden asa bakefter vagnen», sade Bengta ock kyste sin Pär.Tredje gängen skulle han köpa eu fläsksida. Men när Bengta såg, att den hade asat efter vagnen hele vägen ock såg värre ut än ett lefvande svin, så började hon fundera på om bon inte skulle bruka sitt gamla hufvud ock bara ba sitt nya till Imsliga tiug ock

annat smått peleri. Därför så sade hon till honom en morgon:

»Ser du, Pär, i dag kör jag till staden i ditt ställe. Du har ingenting vidare att göra, medan jag är borta, än kärna smör ock sedan passa på, att iute kattradden tar det, ock så tvilna drickat ock sätta i deg till bak ock så vattna kreaturen ock passa pä vår pojke. Det är altsammans, ock det är iugen-ting att tala om», tykte Bengta, ock Pär tykte som hon.

När hon var väl körd utom porten, så gaf Pär sig till att kärna, ock hur han fjumsade med kärntollen, så fick ban då smör. Glad blef han, kan en veta; men nu gälde det att vakta smöret för den bäljarps katten, som for på alt hvad han såg. Pär tänkte först sätta sig på kärnelocket, men så rann det honom i sinnet, att han skulle hämta vatten till degspad, ock så band ban fast kärnan på* ryggen ock tog tvä spannar oek gick till brunnskaret for att dra upp vatten. Men dä lossnade kärnan från ryggen på honom ock föll, med smör ock alt, pladask i brunnen.

1 sorgen ock förskräckelsen rann det honom i minnet, att Bengta hade ålagt honom att tvilna drickat sä fort som möjligt; därför så gick han in i brygghuset, ock där stodo också baktråget ock mjölsäckarna, ock så började han fylla på dricka-tunnan, ock när den var full, ville han se, om tappen satt väl fast, ock stod så ock vrickade, tils han fick svicken lös. I det samma gåfvo korna sig till att höla i fähuset, ock han ut med svicken i näfven för till att vattna kreaturen. Men när han fått dem ur båsarna, så kom ban ihåg drickatunnan ock rände tillbaka till brygghuset, ock där stod det som en sjö. Det kunde inte gå an, så tömde ban ut mjölsäckarna i drickafioden för att få stadga på den. Men så började barnet i stugan ge hals, ock ute pä gården stångades kreaturen. Han in i stugau ock nappade ungen ur vaggan ock band fast bonom vid en koklam, så han kunde få fria händer med de bång« styrige korna. Det tog en rund tid det där, ock när han så skulle titta till glytten, hade lifvet farit ur den.Nu viste Pär sig intet lefvande råd i denna världen, annat än krypa in i bakugnen ock gömma sig, för han menade, att här blef bud efter pasla, när Bengta kom bem. Ock nu låg han i ugnen ock önskade sig sju mil in under en hundrumpa.

Emellertid kommer Bengta hem från staden ock saknar sin Pär ock börjar skrika:

»Pär, min vän, hvar är du?»

»I bakugnen», svarar han med en röst, som om han varit en klämd katt.

»Hvad står på, Pär?»

»Smöret ligger i brunnen, Bengta.»

»Ingenting annat, Pär! Vi kunna kärna annat, kom du bara ut till mig!»

»Drickat rann ut, Bengta.»

»Jag kan ju brygga nytt, din tosing!»

»Mjölet är till en röra i drickat, Bengta.»

»Vi kunna ju få malet mer råg, Pär. Kom du bara ut i rappet!»

»Glytten är död, Bengta.»

»Det var ledsamt, Pär. Men det var ju bara den förste; vi kunna få många flera. Skynda dig nu bara!»

Nu tog Pär mod till sig ock kröp ut ock gick till sina rätta sysslor, ock Bengta ock han voro nog så belåtna. Men så bände det en dag, att Pär skulle vattna tjuren, ock kan en väl tä.nka sig, att det stygga kreaturet for på Pär ock slet byxorna af honom ock anrättade honom så, att han snarare knnde kallas en stut, än en karl. Men då fick Pär stryk af Bengta.

Sv. landsm. V. 1.

8Den gätfhlle skjutspojken.

Jonstorps sockeu, Loggude härad.

En pojke skjutsade en gång för en baron, som var mycket frågvis, ock när baronen också frågade honom, hvad han ämnade bli, när han blef stor, sä svarade pojken:

»Mjölnare, så mina föräldrar skola slippa att baka uppätet bröd.»

»Det förstår jag inte», sade baronen.

»Jo, hos vår mjölnare få vi aldrig malet i rätt tid, utan vi måste låna bröd, så att när vi själfva bakat, så går alt brödet åt till att betala grannarna lånet.»

»Nu begriper jag det. Men säg mig, hvad gör din far?» frågade baronen.

»Han är ute för att göra sig själf två skador, där våra grannar ha gjort oss en.»

Då stod baronens förstånd stilla igen, så att gossen själf fick lösa gåtan. »Grannarna», sade han, »ha trampat en gångstig tvärs öfver hans kornåker, ock nu gräfver han upp stigen, ock de lägga en ny bredvid.»

»Det är inte klokt handladt; men hvad gör din mor?»

»Hon gör grannkvinnan en tjänst, som grannkvinnan aldrig kan göra hänne tillbaka.»

»Hvad kan det vara för en tjänst?»

»Hon lägger ihop hännes ögon, sedan hon dött», svarade pojken.

»Godt, men b vad gör din bror?»

»Han är ute i skogen ock fångar djur. Dem han fångar, slår han ihjäl, men dem han inte får fatt i, dem bär han med sig hem. Kan baronen förstå det?»

Nej, inte det häller förstod den frågvise.

»Bror min står ute i skogen ock kammar sig, men som vanligt gör han det inte till gagns», sade pojken.

»Nå, så! Men hvad gör din syster då?»

»Hon sitter hemma ock gråter öfver två saker, som gladde hänne i fjor.»»Det blir jag lika klok på.»

»Hon fick tvillingar i fjor, ock då blef bon glad. Men i år rymde hännes man, ock så gråter hon öfver barnen, för hon kan inte själf föda dem.»

Lyckligtvis voro de nu framme; annars hade den frågvise baronen fått höra flera gåtor, än hans hufvnd kunde rymma.

Den lättlärda fiiokan.

Gylle socken, Skytts härad.

De^ var en gång en ungkarl, som kom för att fria i en gård. Så hade husmodern där en egen dotter ock en styfdotter. Styfdottern var, som det ju plägar vara, mycket vackrare än den egna dottern. Åtminstone tykte alla friarne det, ock därför sökte alltid styfmodern att visa dem, hur odaglig hon var till arbete. För se, där var ting, som hon aldrig hade tått lära sig, stackaren.

När nu denne friaren bara slog ögon till hänne, så befalde styfmodern hänne att sätta sig i väfven ock väfva femskafts-tyg med fem trampor, ock det hade tösalifvet aldrig förr pröf-vat på. En kan tänka, hon var eländig, för hon ville så gärna ba den hygglige ungkarlen. Hon satt där ock trampade ock slog, ock slog ock trampade, men det blef bara hästar, ock hon önskade sig sju alnar under jorden, så skämdes hon, för friaren satte sig hos hänne ock tittade på arbetet. Efter en stand så sade han:

»Min far hade fem hästar, ock när han skulle rykta dem, började han med den närmaste till höger, ock så förföljde han bela raden, ock började så igen på den förste.»

»Jaså», sade flickan, ock så gjorde bon på samma sätt med de fem väftramporna, ock så blef där inga hästar i väfven mera.

Då förstod friaren, att det var en klok flicka, ock så friade han till hänne ock fick ja ock höll ett bröllopp, som varade i åtta dar, i sin egen gård. Där bygga de bo, därlappa de 8ko, där måla de barn i skäppor, ock så sköto de mig hit, för att jag skalle tala om det.

Västgötens brölloppskläder.

Torups socken, Västra Göinge härad.

Det var en gång en ung knalle, som gjorde sin första vandring i Skåne. Så kom han till ett hörland, ock blått var det, för det stod j astament i fagraste blom.

»Nå, gu pina dö, är det la inte sjön, som jag hört snackas om!» säger nu knallen för sig själf; »na får jag se, om jag kan simma.»

Knallen han klädde af sig till bara skinnet ock tog sin påse på ryggen, ock så bredde han ut armarna ock slängde sig näsgrues i hörlandet ock kröp så på händer ock fötter genom hören ock blef mycket glad, när han kom lyckeligt till lands med sin påse, torr ock välbärgad.

Någon tid efter detta kom han en söndag förbi en kyrka, ock dit gick han in. Justament som han trädde in genom dörren, skriker prästen af all makt från predikstolen:

»Hurudan kommer du här in ock har inte brölloppskläder! Binder honom till händer ock fötter!»

Då skulle en sett västgöten! »Bind la du i Hultamosa, ock bind inte mig!» skrek han midt i kyrkan. »Du må la veta, att när jag kommer hem till Västergyllen ock tar på mig mina hvite byxor ock min gule väst ock min gröna tröja, så har jag så granna brölloppskläder som hvilken som hälst.» Ock så spankulerade västgöten nog så stolt ut ur kyrkan ock lät prästen skärmisera, bäst han ville, med de andre.Den snälla kvinnan.

o

Ri8ebärga socken, Norra Asbo härad.

»Hör du, far», var där en kvinna ock sade en dag till mannen, »vi ba bara en stut. Hade det varit ett ök, så bade jag någon gång kannat hunnit upp ock åka. Vore jag i dina kläder, sknlle jag drifva till marknads med stuten ock byta mig till ett ök för honom.»

Det tyktes inte mannen så galet. Han tog stuten ock ledde af med honom. När han då bade gått ett stycke, så mötte han en man med ett föl. »Vill du byta med ditt ök mot min stot?» frågade kvinnans man. Den andre var en filur, ban slog till ock fick stuten, ock mannen fick fölet.

Men mannen hade inte väl fått fatt i det tämligen stora fölet ock ville sätta sig upp ock rida, förr än det gaf till att slå änden i vädret. Mannen dratt baklänges, men slapp det inte, atan kom pä benen igen. Men när han ville hit, ville fölet dit, ock det slog upp med bakbenen, så mannen trodde, han skulle mista både näsa ock ögon.

Som han då gick där ock bängslades med fölet, kom där en man ledande med ett svin. »Du får nog inte rätt på fölet, vill dn inte byta med mitt svin?» sade han.

»Jo, låt oss det, så jag kan komma helskinnad hem!» säger mannen, ock så bytte de.

Men hade fölet varit bångstyrigt, så var svinet inmarigt. Det rände i alla de kringelikrokar, det kunde tänka upp, sä mannen trodde, han skulle löpa både lefver ock lunga af sig. Då mötte han en man med en bock.

»Skola vi byta kräk?» sade han.

»Går han stadigt, som folk, så är jag med om det», sade kvinnans man, »för svinatrollet ränner lifvet af mig.»

»Bocken är en snäll gammal dross, den får du inte något allo med», svarade den som rådde om honom, ock så bytte de två.

Men bocken fick inte väl syn på sin nye husbondes bak, förr än han gaf honom en sättare där, så han for så långthänåt vägen, som tjadret räkte, ock när han kom på benen igen, fick han sig en till, så han måtte gå

baklänges ock leda honom.

Han var inte kommen långt, förr än han mötte en man med ett får, ock det var både gammalt ock dåligt.

»Skola vi två byta kräk?» sade han. »Mitt får är så könt ock går så skickeligt, så det gör aldrig någon förtret», sade han.

»Ja, tag bit det ock låt mig bli af med bockatrollet!» svarade den andre, ock så bytte han igen.

Men hade bocken varit galen på ett vis, så var fåret det på sitt; för det ville inte af fläcken, utan rände rundt, som om det hade varit på hurren, ock mannen viste inte bättre, än ränna på samma vis. Då kommer där en man med en gåse.

»Det är nog ett underligt får, du har fått; skola vi byta likt om med min gåse?» frågade han; för han såg också, hvad mannen gick för.

»Ja, gif hit din gås! Den kan jag åtminstone bära», säger mannen; ock så var den saken uppgjord.

Men se där är någon skillnad på en gåse ock en gås, för eljest blef här aldrig gässlingar. Det är nu det ena. Det andra är det, att gåsen är inte slätt så tålig som hans maka. Det fick nu mannen tro på, för gåsen piskade honom med vingarna ock bet med näbben ock hväste, så männen blef haj ock trodde, att nu blef han rent af med sina ögon, hur det då gick med näsa ock mun. En kan därför tänka, han blef glad, när han såg en man komma med en hane ock hörde, att ban också ville byta likt om med honom; ock så bytte de två.

Men hanen var inte skickeligare, än gåsen bade varit, utan han skrek ock gol ock galnades på sitt vis ock sprattlade med benen, så mannen snart hvarken viste, hvilket som var hufvud eller ände på sig själf, än sedan på hanen. Därför så hade han inte något emot att sälja hanen för en sladd pengar, när där nu kom en man, som ville köpa honom.

Men nu hade där gått så mycken tid hän, så mannen var sulten, ock så gick han till en krog ock köpte sig mat för pengarna, så nu stod ban där rent tomhänd ock fölte sig litet flat, vid det han tänkte på bvad hans kvinna skulle säga till denna handelen.Där var nn inte annat för honom än gå hem, ock när han kom drosande in i förstugan, så hörde kvinnan hans skrapande ock lykte npp dörren. .

»Nå, far, hvar har du så Öket?» frågade hon.

»I! mor, det slog ock sparkade, så jag bytte bort det mot ett svin.

»Det var klokt, far; för hvad skulle vi i alla fulla fall med ett ök? Sådant ett kräk är dyrt att hålla ock kunde lätt våldränna med oss. Nej, då är ett svin bättre, det kan äta hvad det skall vara, ock så få vi fläsk till jul.»

»Ja men, mor, svinet bytte jag ut mot en bock.»

»Det var inte så galet, far»', sade kvinnan. »Hvad skulle vi i alla fulla fall med fläsk! Sådant blir antingen härsket eller fult med potingar, eller får en halsbränna af det, för att inte tala om att toet inte duger till ett fnyk. Tacka vill jag bocken då! Han äter bark ock gnager hvad han kommer åt. Raggen ock skinnet duga, ock köttet kan en röka, så båller det sig länge.»

»Men bocken bytte jag ut emot ett får, mor.»

»Ja, är det inte, som jag alltid sagt, klokare man gick aldrig i ett par skor! Hvad skulle vi med bocken, när vi kunde få ett får? Nu tå vi to till hosor, ock skinn till en päls till dig, far, ock talg till ljus, ock blod till pölsa, ock så det rara fåraköttet!»

»Mor, fåret bytte jag nt mot en gås.»

»Nej, kan en se! Du är då alltid förståndig, far. Ett får skall ha föda ock passning ock fårakätte ock jag vet inte hvad. Ock tänker en efter, så är det ingen vinst vid att hålla får. Nej, tacka vill jag en gås! Hon passar sig själf ock skaffar sig också själf den mesta födan, hon äter. Så få vi ägg ock gäsBlingar ock den dyra fjädern ock den goda gåsa-pölsan ock gåsakråset ock köttet. Det skola vi röka, far!»

»Ja men, mor, jag bytte ut gåsen mot en hane.»

»Nej, är det inte, som jag säger, du kommer ihåg all ting! Du vet, att vi ha litet tungt vid att vakna om morgnarna, ock så skall nu hanen gala lif i oss, det är mycket säkrare än en klocka.»

»Men jag sålde hanen ock fick pengar.»»Det var rätt, far; för en hane gör inga ägg, det är inte n&got med fjädern, ock hanakött är tort som enegrenar. Men har en bara pengar, så kan en fä alt hvad det skall vara.»

»Ja, mor, därför så köpte jag mat för dem.»

»Hvad skulle dn väl annat, far? Födan är halfva lifvet, ock hade dn satt det till på vägen, så hade dn inte kommit hem. Nej, far, dn är alltid klok, synd att säga annat, ock du har också förtjänt dig en varm ock god gök, ja män har du så!»

Det rara meklamentet.

Risebärga socken, Norra Åsbo härad.

Det hände sig i de tiderna, när doktorerna bara skäldes för apotekare — för högfärden var ännu inte så stor, skola vi säga oss — det hände sig, att där var en kvinna, som hade fått en rädeligt stor bulle på käften, om det inte rent af var ett djur-nem. Mannen hännes gick så till apotekaren för att fråga, hvad han skulle göra vid detta onda.

Apotekaren satt till bords ock åt blodpölsa ock dricka-supa, när maunen kom in ock begynte beskrifva den här bullen.

»Ja, detta är mycket bra; men kan din hustru laxera, min gode man?» frågade apotekaren.

Det förstod inte mannen, utan stod där ock stirrade, så apotekaren måtte säga det på ren svenska.

»I jo, hvad hon det kan!» säger så mannen. »Stundom ser det ut som ackurat drickasupa, ock stundom är det likt pöléan, som apotekaren äter. Kunde jag få ett plåster till bnllen?»

»Jag skall gc dig plåster!» skrek apotekaren ock slängde ifrån sig pölsan. Ock därmed drog han mannen tvä sättare på käften, så han trumlade baklänges mot väggen.

Men när mannen kom till sig självf igen, så sade han: »Mycken tack skall herr apotekaren ha! Men jag bara begärde ett plåster, det andra ger jag honom tillbaka.» Ock därmed drar han apotekaren ett tag på käften, så han vände benen i vädret. Ock sedan betalte han ock gick hem.1 stugan där hemma gick kvinnan ock hviade ock skrek med sin bulle. När bon fick se mannen, så sade hon: »Fick do något plåster, så hit med det på fläcken, för jag tror, jag blir virrig i hufvudet!»

»Jo, jag fick två för ett», sade mannen, »men det ena fick apotekaren igen, ock här har du det andra.» Ock så gaf ban kvinnan en sättare midt pä bullen, så hon såg sju solar pä himmelen. Men bullen han sprack också med det samma, ock käringen kunde sedan inte nog berömma apotekarens plåster, ock hon sade till nabokvinnorna, att det var det raraste mekla-ment, hon hade fått i all sin tid.

7 *

Det karlavända slättbofolket.

Torupa socken, Västra Goinge härad.

Det hände sig för lång tid sedan, att en slättbofamilj körde till marknads för att köpa ett ock annat. Men det är en dålig marknad, när en inte får något i bättan. Slättboar äro också folk, ock därför togo de sig till bästa, sä de skulle få mod i bringan, när de körde hemåt om natten.

»Nu är jag inte rädder, om så själfve däkeren kom emot oss», säger far själf, när han triner upp i vagnen.

»Du skall inte missbruka din Guds namn, far!» svarar bans mora. »Men inte är jag rädd bvarken för göingar eller troll.»

»Jag är iute en gång rädd för knektarna», säger så sonen.

»Det är jag rent inte häller», tyktes dottern.

Men alt detta stod där en husareknekt ock hörde. Ock när slättbon hade kört ett stycke, så kom han sättande efter dem på sitt ök. »Håll, bonde, eljest kostar det lifvet!» skrek ban.

»Käre, nådige fan, jag är bara en slättbo ock har inte nånsin gjort någon världsens ting. Låt mig köra hem!» bad han ock var så rädd, så röfven pasla på honom.

»Jag är ingen fan, utan en ärlig knekt. Men vill du lefva, så skall du ock hela familjan lösa lifvet. Dig, far, binder jag vid håret i hjuleken. Vrider du på hufvudet eller bara på ögo-lien, så hugger jag knoppen af dig. Du, långe pojkadrummel, skall b&lla min häst här på min utbredda kappa. Men du är olycklig, om du låter honom trina ut med en enda fot, ock du sätter lifvet till, om du låter honom släppa något bakifrån på kappan. Du, tjocka mor, skall taga ditt marknadsknvte ock bålla det på din nya slef, medan din tös ger mig en kyss.»

Slättboarna ristades i hela deras kroppar ock sade inte ett endaste ord, när knekten band mannen vid hjulet ock gaf pojken sin häst att hålla på kappan ock stälde moran med knytet på slefven ock tog dottern i famn.

Men när det var gjordt ock knekten hade ridit sin väg, sade slättbomannen:

»I, ban trodde, jag lydde honom! Men det blef lögn, för jag såg till sidan, så han inte kom till att kyssa mor.»

»Ja, inte lydde jag bonom», sade pojken. »Han sade, att öket inte fick släppa något pä hans kappa. Men det slapp tre tollar; de två stoppade jag i min lumma, den tredje put-tade jag i min mun, men det blef han inte klok på.»

»Inte tron I, jag stod med knytet på slefven!» sade moran. »Nähä, jag hade knytet framme ock slefven i röfven, bara för att göra tvärs emot.»

»Jag pussade bonom värst, jag!» sade dottern, »för han tog en kyss från mig, men jag gaf honom två igen.»

Så gick det till i den vändan.Göingrepojken.

Risebärga socken, Norra Åsbo härad.

Där var en gäng en göingekäring, som hade en pojk. Hon hade bara den ene, ock väl var det, för han var dum som en stut.

En gång så skickade modern honom af med deras ko, som han sknlle sälja. »Du får taga för hänne hvad du kan, bara dn får något i handen med dig hem», sade käringen. Pojken ledde af med det beskedet.

När han hade gått ett bete, mötte han en tnan. »Hvart skall du leda hän, min here?» frågade han pojken. »Jag skall leda ock sälja vår ko», svarade han.

»Hur mycket skall du ha för hänne?») säger dä mannen.

»Mor sade, det var lika mycket, bara jag fick något», svarade göingepojken.

»Ja hvad är något?» säger dä mannen.

»Det vet jag inte. Mor sade, jag skulle ha något i handen», svarar så den dumme pojken.

»Räck hit näfven», säger nu mannen, »så skall jag ge dig något i handen.» Ock därmed spottar han en stor, rädelig klabb midt i handen på göingepojken, ock pojken blef nog så förnöjd öfver att ha fått något för moderns ko. Hänne tog nu mannen ock ledde af med, men pojken gick mot hemmet med spott-blagan på näfven ock såg väl till, att hon blef där.

När han då hade gått ett bete, såg han en präst komma körande. De kommo på saiuma tid till ett vångaled, ock prästen sade:

»Lyck upp ledet för mig, here, så skall du få en kaka!»

Pojken till ledet ock lykte upp det, men glömde rent, hvad han hade i handen, så spottet klentes på vångaledet.

Han hade likväl knapt sluppit prästen igenom, förr än han kom ihåg det ock begynte skrika:

»Bida, bida, präst! Jag hade något i min hand, som mannen gaf mig för kon. Det bar du tagit, jag vill ha det tillbaka.»Prästen trodde, det var fråga om pengar, ock ban sade, att ban inte bade tagit något från pojken, ock inte något ville ban ge honom. Men då blef pojken galen i kalintan ock skrek: »Ja så skall jag, dronen i mig, ge dig!» Därmed ref han till sig en stor stake af gärdet ock slog prästen på skallen, sä han vände benen i vädret; så var det förbi med honom.

Men pojken rände hem ock sade modern, hvad tor något ban hade fått för kon ock att prästen vist hade tagit det. Men han hade lagt prästen i kölfvan med en enestake, så han kofnade af.

Käringen hon tyktes, det var galet nog med kon. Men att prästen mist lifhanken, det var då ännu värre. Hon smög sig af ock puttade ner prästen i eit hål ock gick så hem ock slaktade sin 'svarte bock ock lade den i prästens vagn ock sade till sin pojk, att han skulle gå med ock gräfva ner prästen. Som lycka var, var pojken så dum, så han inte kunde känna en präst ifrån en bock, när de båda voro svarta. Det var det, käringen viste. När de kommo hem igen, så satte hon heren i. stekhuset till att binda limmar, eller kvastar en säger; men själf kokade hon en kittel välling, ock när den var färdig, så bar hon upp den på hustaket, ock där slog hon ner den i stekhuset genom skorstenen. Sedan sade hon för pojken, att det hade regnat välling den dagen öfver hela världen.

Men när nu prästen blef rent borte, så blef där årörande i socknen, ock de letade efter honom både likt ock olikt, liksom mannen, som letade efter öket i bordslådan. Till sist fingo de nys om att göingepojken hade gjort af med bonom. De kommo så till käringen för att fråga pojken.

»Eu bar jag bäde slagit död ock begrafvit honom med», sade pojken nog så galant.

»Hurudan såg han ut?» frågade de.

»Han var svart», säger pojken.

»Det var, ta oss däkeren, prästen!» skreko de.

»Hade prästen horn?» frågade nu pojken.

»Inte det vi veta», svarade folket.

»Ja, men det hade den, vi påtade ner, mor ock jag», på stod pojken.

»När gjorde ni detta här?» frågade socknemännen.»Det var den dagen det regnade välling öfver hela värl-den», svarade pojken.

Nu gåfvo de sig af för att rota efter det svarta liket ock fingo så fatt i bocken, ock den ville de inte kännas vid som sin präst. Så gick göingepojken fri för det, för de trodde, han var vriden i skallen.

Så någon tid därefter så ville käringen gifta bort sin here. ock det var inte konstigt att få honom en tös, för han var ende pojken ock en behållen knase. Käringen hade gjort upp saken med en utanbysgräbba, ock den dagen hon gick för att hämta hänne, sade hon till pojken:

»Nu skall du göra rent, men inte hela huset, bara fyra-fem bjälkalag i stugan. Sedan skall du ta det gröna ock den vänligaste örten i hagen ock lägga det i soppegrytan, ock till sist skall du göra dig söt ock ijädra upp dig själf på bästa vis.»

Pojken lofvade göra, som hon sade, ock så benade hon åstad efter gräbban.

Under tiden bar pojken vatten i stugan, så det förslog något, för det var hans mening till att fylla fyra eller fem väggarum med vatten upptill bjälkarna. Men det lyckades iote, för där var hål på vindögonen, där rann det ut, ock så blef han ked af det görat. Men i hagen stod grisen, honom hade käringen mälat grön, för han inte skulle bli så fort skiten. Nq tog pojken honom ock slängde honom i soppkittelen. Hunden hette Orta, ock vänlig var han, tyktes pojken, ock så efter med den i kittelen! Till sist sprätte han upp en stor fjäderdyna ock smorde öfver sig själf med sirap ock rullade sig sedan i fjädern. Sådan satt han pä en träknubb i stekhuset, när modern kom med

gräbban.

Käringen frågade honom då, hur det kunde vara, att han gjort alt detta vid stugan ock soppan ock sig själf, ock han sade, att så hade hon själf sagt, han skulle göra.

Men käringen hon snodde sig nog så fint för gräbban med att säga:

»Ja, se min pojk han är alltid så spaserlig ock rolig.»

Tösen tänkte väl både si ock så om den spaserligheten. Men eftersom han var rik, så fick det gå, ock så blef där i sin tid bröllopp. Men när natten kom, kunde inte bruden bärga sig längre, utan när de voro komna i brudkammaren,sade hon, att hon ville gå ut ock syssla litet med kräken, för det gaf god lycka. Men pojken ville inte släppa hänne. »Da ränner din väg», sade han. »Tror du det», sade hon, »så tag detta bär repet ock bind om lifvet på mig, så kan du dra mig till dig, när du vill.» Det gjorde pojken. Men hon gick ut i sommarstugan ock tog hans penningpung ock gick så at i fähuset ock tog en get ock band den i repet, ock själf tog hon till bens ock rände så långt, att hon aldrig blef synlig mer.

Nå, pojken han drog på repet, ock så fick han fatt geten i pannan.

»Mor», skrek han, »bruden är luden ock har horn!»

»Tyst, pojk, du är alltid så spaserlig! Det är bara hännes små hårpiskor», svarade käringen.

Då drog pojken geten upp till sig i sängen. Men dä skrek han:

»Mor, bruden trattar bönor!»

»Du är en rädelig tosing», sade modern; »nu skall du tiga ock 8ofva!»

Det gjorde han också. Men när han om morgonen såg, att han gift sig med en get, så satte han först eld på sig, ock sedan rände han ut i än för att släcka. Där blef han vist, ifall han inte kom upp igen.

Göingen ook prästen.

Rfcebärga socken, Norra Åsbo härad.

Förr i tiden, när där i Göinge var långt mellan kyrkorna, kunde där vara de, som ingen tid gingo dit.

Ibland dem var där en göing, som inte sett präst eller kyrka, sedan han gifte sig ock blef vigd.

Tiden hade gått, han hade många barn, ock de gamlaste af dem voro stora tampar. Men där blef ännu iler, ock inte hörde prästen af göingen.

Då tyktes han, prästen begrips, det var rent för galet. Därför så skickade han bud till honom, att han skulle kommatill prästgården, för prästen ville snacka med honom. »Na blir här spektakel af», tänkte göingen. »Det är nog klokast, jag stryker prästen om munnen med ett lass tjälar, eljest tar väl raggen mig.»

Han kallade på sin störste here ock sade: »Pojk, du tar ock lässer ett bra fjälalass ock kör med det vägen omkring till prästgården, så går jag genvägen dit.»

Det blef, som han hade sagt. Fjälalasset blef läst, ock göingen gick, ock pojken körde. Men mannen kom dit först, för han tog genstigen.

»Nå», säger då prästen till göingen, »jag bar hört, att du hafver många barn i ditt hus, fast du aldrig hafver kallat mig till bistånd. Hvad företager du dig så med dem, när de skådat dagens ljus?»

»Jag döper dem i vatten, vördig prost», svarar göingen.

»I vatten?» säger så prästen. »Ingenting mer?»

»Jo, i faderns ock andens namn», hviskar göingen rädd, så han ristas i hele kroppen.

»Men, min käre man, hvart tager då sonen vägen?» frågar så prästen.

»Jo, han körde omkring med fjälalasset ock kommer i rappet hit med det till vördig prosten», skrek nu göingen själaglad, för han viste inte af någon annan son att säga än sin egen.

Huru det sedan gick med saken, skall jag låta vara osagdt, för jag var inte själf tillstädes ock hörde något af det.Det ville upp.

Torups socken, Västra Göinge härad.

Det var i den tiden västgötarna drogo kring med deras påsar ock narrade folk pä både pengar ock mer ändå, när de fingo nattaly åtminstone.

Då så kom där en sådan där knalle till ett hus ock ville ligga där om natten, ock när han såg sitt tillhåll, visade ban kvinnan en farligt grann silkeduk ock sade hänne, att den skulle hon få; för mannen hännes var borta, må en veta.

Nu var det så, att hans mor bodde i huset hos de unge. Kvinnan frågade nog så könt svärmodern, hur hon skulle göra, för den gamla var van att råda i alt.

»Det är ingen tid värdt vara fattig ock högfärdig!» sade käringen, uär hon såg den rosige duken; ock så fick kvinnan den, ock knallen, det leda lifvet, fick sin vilje.

Men när han var gången, kom mannen hem, ock då stod det här käringen, hans mor förstås, så högt i halsen, så att så fort hon fick ögonen på mannen, sade hon:

»Det vill upp, det vill upp!»

Sonakvinnan skärmiserade med hänne ock trugade hänne med både Skam ock mer, om hon inte ville tiga. Käringen lofvade det nog, men inte väl hade hon fått mannen för ögonen, förr än hon skrek:

»Det. vill upp!»

När det nu inte ville lena för hänne igen med detta, så tog sonakvinnan käringen upp på loftet ock fick bänne till att sticka hufvudet i en rännelycka, så skulle de nog, sade hon, få hemligheten ur halsen pä ett bra vis. »Ja låt gå, för eljest kväljer den mig», sade käringen ock stack hufvudet i rännelyckan, ock så trissade sonakvinnan upp hänne öfver takbjälken.

Ett bete efter kom mannen upp på loftet ock fick se käringen dingla. »Hör du», sade han till sin kvinna, »mor gick ock skrek, hon ville upp, ock nu, min död, har hon kommit upp, så det battar, för hon hänger i taket.

Så var det med den saken.Gråtemiddagen.

Torups socken, Västra Göinge härad.

Det var en gång en man, som hade en käring, som alla tider ryade sig ock pep, att hon var ked af lifvet. Mannen hörde detta i otta ock kväll ock blef trött på allöet till sist, ock en dag sade han till hänne:

»Hör da, mor», sade han, »jag gitter lika litet som du lefva i denna leda världen ock ha det smått ock skrint. Jag våndar, vi trossade in i en annan; för hurudant där är, så vet jag åtminstone, att en stackars skickelig göing där inte tränger till att köra till marknads ock låna hus hos ogena slättboar eller äta mjölken blandad med dricka.»

»Ja, det var godt en kunde slippa från det på en gång», tyktes käringen.

»Det skall gå som smör ock bröd i skräddare, för vi kunna på en gång hoppa i ån», sade mannen.

»Hoppa!» sade käringen. »Ingen tid har jag hoppat, ock inte gör jag det detta laget; men stå på hufvudet kan jag från den tid, jag var liten, ock detta gör jag nu med.»

Så gingo de två ner till ån. »Nu ge vi oss ut», sade hon.

»Låt mig bida ock se, hur du gör. Men bind först mina näfvar på min bak, for eljest ränner jag ut ock drar upp dig igen, för aldrig kan jag se dig dö i lefvande lifvet», sade han.

Käringen tog deras hoseband ock band hans näfvar pä ryggen, ock så slog hon kullbytta ut i den djupa ån. Vattnet var kalt som is, ock hon hade ingen tid varit glad vid att två sig. Därför tog hon till att skrika ock hvia på mannen, att han skulle dra upp hänne igen.

Men han var en inmarig gök, han ville vara af med sin gamla gråtemiddag; därför vände han baken mot ån ock sade:

»Mor, du får bli i vattnet, för du bar ju själf bundit näf-varna på mig, för jag inte skulle gena dig från grafvens dörr.»

Så blef mannen af med sin gråtemiddag, ock inte grät han öfver det, längre än prästen såg det.

Sr. landtm. V. 1.

9Västgöten på husförhör.

Ousby socken, östra Gröinge härad.

Det var en västgöte, som länge hade vandrat omkring med påsen på ryggen, ock så kom han en gång till en gård, där de hade husförhör. Prästen bannade honom för att han så där strök omkring ock inte var med ordentligt på läsmö-tena i sin egen socken. »Ja, det är länge, sen jag stod för någon präst», sade knallen; »men nog bar jag ändå läst böcker, så jag vet, hvad de göra både i himmelen ock på jorden», sade han.

»Kan du då säga mig, hur långt här är från himmelen till jorden?» frågade prästen.

»Jag har läst i böcker, att himmelen är Hans stol ock jorden Hans fotapall, ock därför kan där inte vara längre dit än ett bra mansben. Men där står också, att Elia for dit upp med hästar ock vagn, så skulle där vara något längre, är det inte mer än ett skjutshåll, för där står inte, att de betade hästarna.»

»Nå, hvad göra de då i himmelen?» frågade prästen igen.

»De sitta ock undra ock undra öfver att fast här är så många präster som dö, så kommer där ingen af dem dit.»

»Säg mig då, hvad de göra i helvetet i dag, medan vi sitta bär?»

»Jo, det skall jag säga. De steka ock brasa med all flit, de vänta både präst ock klockare dit», svarade knallen.

Prästsäcken.

Ousby socken, Östra Göinge härad.

Det var en länsman, som frågade en präst, hur det kom till, att hur mycket där än kom i prästsäcken, så blef den aldrig full.

»Det kommer sig utaf det», svarade prästen, »att Hin en gång kastade en eldröd länsman dit, ock han brände hål i botten.»I Verum ook Visseltofta.

Glimåkra socken, östra Göinge härad.

Två spelmän, den ene var ifrån Vernm ock den andre från Visseltofta, spelade på ett bröllopp ock kommo så i tvist om hvilken socken som var den bästa.

»Jag gick en gång genom Vernm, där äro alla smeder, ock när jag kom in till prästen, satt ban ock bväste hästsko* tåm», sade han som var från Visseltofta.

»Men jag gick en gång genom Visseltofta, där äro de alla krämare, ock när jag kom in till prästen, så satt ban ock lappade en krampåse», svarade den andre.

På torget.

örkeneds socken, östra Göinge härad.

»Hvad bar ni att sälja?» frågar stadsbon.

»Bara stäfver ock korn, smack, smack!» svarar småländingen.

»Jag har råg ock hvete, pn, pn!» svarar skånske slättbon.

Vi svarte.

Örkeneds socken, Östra Göinge härad.

Där var en gång i tiden en präst i Ousby, som var så snål, så att självfve sotaren viste, bnr snål han var. En gång sknlle prästen ha sotadt ngnen till sin folkstaga, ock när sotaren hade slutat sitt arbete, begärde sotaren tio riksdaler.

»Tio riksdaler för en ugn, det är för glupskt!» utbrast då prästen.

»Vi svarte ta alltid bra betalt för litet arbete», svarade sotaren.Glupska godsare.

Gliraåkra socken, östra Göinge härad.

Det hände sig en gång i Villands härad, sedan pickarna hade blifvit afskaffade, att ett brudfölje öfvervar gudstjänsten, ock en käring, som hörde till brudföljet, somnade i kyrkbänken.

Prästen predikade om hur Frälsaren spisar fem tusen män. Det hörde käringen inte. Men uär så prästen höjde rösten ock talade om de rika kvarlefvorna efter denna måltiden, då vaknade hon ock sade:

»Hade de varit råbelöfvare, hade de gu ätit upp altihop.»

Men Råbelöfs herrskap ock underlydande de blefvo förargade öfver käringens påstående, ock hon fick plikta för kyrk buller.

Ousby käring.

örkenedfi Bocken, östra Göinge härad.

Det hände sig för många är sedan, att en käring i Ousby by blef hårdt sjuk, ock rätt som det var, kolade hon också af, som en säger. Då fick hännes närmaste nabo brådt med att ställa till själaringning efter hänne, ock när nu ringarne hade ringt ifrån sig, så tog mannen dem in i käringens stuga, för att han ock de skulle få traktering som vanligt. Men när de kommo in där, satt käringen lifslefvande på sängen.

»Hvad, lefver du! Ock jag, som har låtit ringa för dig!» utbrast nabomannen.

»Hade varit onödigt, hvar ock en kan ringa för sig själf!» svarade hon förargad.

Härutaf ha vi ordstäfvet: »Hvar kan ringa för sig själf, sade Ousby käring».Hallelujan.

Ousby socken, östra Göinge härad.

För många år sedan bodde där i Ousby en käring, som inte kunde läsa ett ord i bok, men bon gick flitigt i kyrkan ock sjöng flitigt med. Men när församlingen sjöng halleluja, skrek hon utaf hjärtans lust: »Ja gu ja!»

Till slut tog en annan kvinna mod till sig ock sade: »Så skall du inte sjunga, utan säga halleluja!»

»A prat», svarade käringen, »jag har nu varit i Ousby i aderton år ock måtte väl veta, hur hallelujan går!»

Med Bträfsamhet hinner en långt.

Glimåkra socken, Östra GÖinge härad.

»Du kom sent i kyrkan i söndags, Pälle!» var där en bonde, som sade till sin torpare; »vi hade alt sjungit tre vers på psalmen.»

»Det gjorde ingenting, husbonde», sade torparen, »för se jag ref tröjan af mig ock tog i med att sjunga, så jag inte bara hann upp er allihop, utan jag nådde hela tre vers in i nästa salm, innan I fingen slut på den första.»

Syndapengar.

örkeneds socken, Östra Göinge härad.

I en utaf Göingesocknarna fans där en gång i tiden en präst, som var mycket snål. En gång skulle han betala en snickare tor något arbete, ock när han då räkte bonom arbetslönen, jämrade han sig ock sade:

»Vet, att det är syndapengar du tager!»

»Ja, därför tar jag hälst andra, om pastorn har några», svarade snickaren.Husförhör.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Det var en gammal käring, som var pä husförhör, ock så ville prästen ha hänne till att läsa ett stycke ur katekesen utantill.

»Jag har aldrig läst Lindblomskan», sade bon; »ock den gamla förklaringen har jag glömt.»

»Så kan du väl läsa innantill då?» frågade prästen.

»Det är smått med det, för i min ungdom lästes där inte mycket, ock folk blef lika saligt för det.»

»Ar du viss ock säker på det, gumma?» frågade prästen häftigt.

»En har åtminstone aldrig hört af annat», gaf hon till svar.

Omöjligt.

Glimåkra socken, östra Göinge härad.

Det var en gång en skallig präst, som frågade en pojke, om någonting var omöjligt för Gud.

»Ja», svarade pojken.

»Hvilket då?»

»Plocka håret af en skallig», svarade pojken.

De utvalde.

Ousby socken, östra Göinge härad.

Det var en flicka, som uppfostrades på socknens bekostnad. Så frågade prästen hänne på ett husförhör:

»Hvilka äro de utvalde?»

»Jo det är Ekra-Nissen ock Hjula-Svennen ock Spotte-Pären», svarade hon; för hon tänkte på dem, som hade blifvit nyvalda i fattigvården.Det är det samma.

Ousby socken, östra Göinge härad.

På ett hnsförhör var där en tjärbrännare, som skulle läsa innantill:

»De bade en kolmila på platsen», läste han.

»Nej, en koleld i palatset!» rättade prästen.

»Det är det samma; men jag säger hälst en kolmila på platsen, för det förstår hvar kristen själ», menade tjärbrännaren.

Yttersta dagen.

örkeneds socken, Östra Göinge härad.

En skåning ock en småländing hade slagit följe med hvarandra. När de hade gått ett bete, tog det på skåningen, så han satte sig för sig själf vid ett gärde, men småländingen stod ock tittade på. När det var förbi, sade denne siste:

»Hör, hur kan det komma sig, att skåningen alltid vänder sig om ock tittar på det han satt i marken?»

»Hå, vet du inte det?» svarade skåningen. »Det är, vet jag, profeteradt, att kort före den yttersta dagen skall en skåning skita ut en småländing, ock därför se vi alltid efter, om han är kommen.»

Pröfva humle.

Västra Alstads socken. Skytts härad.

En göing kom till en landshöfding ock bjöd ut humle, ock han påstod så vist, att den var både stark ock god.

»Det skall du inte säga mig, förr än jag hört, om du rätt kan pröfva humle», säger den förnäme herren, för han vill, kan tro, drifva med göingen.

»Jag vet inte något bättre 8ätt än det gamla, att föra humlen till min näsa», svarade göingen.

»Duger inte, min gubbe! Man skall ta en näfve humle ock därmed gnida en bäst kring nosen, ock är humlen god, så kan man känna lukten af den, om man därpå sticker sin nåsa under hästens svans.»»Ja, den som pröfvat något, han vet något, herr lands-höfding!» svarade göingen.

Långa lögnen.

Kropps socken, Luggude härad.

En morgon tidigt på dagen reste jag mig upp ock tände pä hanen, innan stickorna gol, ock så betade jag min kärra ock smorde min märra ock körde in sju lass regn, innan höstrågen kom ner. Sedan körde jag till möllan, ock när jag kom till Långalid, stod solen där, men höstackarna runno upp, ock när jag så kom till möllan, så var möllesvennen gången i lås, ock mölledörren hade gått in att äta dagvard. Då slog jag säd i kon ock vatten i skon, ock så fick jag mälden hem med mig. Men när jag kom hem, hade min gamla mor brödkakan midt på himmelen ock solen i bakugnen. Hon sade: 'Gå ut i skogen ock jaga alla farliga djur, såsom sill, pölsa ock bröd ock sådant mer!’ Men hvad hände då? Jo, jag rände emot ett träd ock skrapade skinnet af trädet ock barken af knäet, ock jag stötte min näsa mot en gren, så den svullnade upp, så att jag måtte skicka bud i aderton städer. 1 hvar stad var där aderton slaktare, ock hvar slaktare hade femtio gesäller. De stodo i sju dagar ock höggo på min näsa, sedan körde de i städer ock byar ock sålde den för kalfvakött för tre skillingar marken. Men när jag så kom till Helsingborg, stod där en djäkel i hvar dörr ock slog mig i röfven med en stör ock sade, att jag aldrig hade varit där förr. Galen blef jag ock körde till Helsingör, där jag köpte mig ett pund hör; men den var skör, för den hade grott på en stenör. Så körde jag till Odåkra ock köpte mig där en brödkaka. Den bet jag på, så det knakade ock jag tittade mig tillbaka. Sedan tog jag till Häljarps å, där fick jag alla Häljarps döttrar på, som voro komna från Hälge å. De skulle till Rå för att köra vattnet därfrå, ock så satte de eld i en milaläng sjö ock brände upp den, så att all fisken blef stekt. Sedan skickade mor mig till den katolske prästen med en liten ost. Jag hälsade från mor,att här var en liten ostaskit, hon kunde inte göra den större. Så skulle jag köra den katolske prästen till socknen, ock då kommo vi till världens längsta hus. Det var så långt, så att när en lade en ko i den ene änden, så kalfvade hon i den andre. Ock där var också en tjur så stor, så att när där satt en trumpetblå8are på hvart horn, hörde de inte hvarandras blåsande. Där kom ut en välväxt man med glasbyxor ock ålaskinn8lummor, med brytstuga på näsan ock vårta på tanden ock vångaled om halsen. Han haltade på det ena örat ock stammade på armbågen. Han hade en späd glytt ock en mindre. Hustrun hans låg tvärt framför dörren ock ville dö. Ett stycke längre fram kom där en liten fogel ock gjorde ett så stort ägg, 6å att vi knapt kunde köra ikring det. Jag skickade bud i aderton kyrksocknar, att de skulle komma med stänger, stakar, båtshakar, metkrokar ock allehanda sådana fingerborgs-värktyg. Vi välte på detta ägget så, att hvitan ramlade ut ock dränkte alla dessa aderton kyrksocknar så när som mig ock fem man, som bärgades. Vi voro klättermästare i Spanien, klefvo upp i ett eketak ock fingo tag i en bok ock kommo på en järnharf ock seglade till lands på den. När vi kommo fram, var där sju lispund stekt ål på hvarje harfpinne. Sedan skulle jag segla till min mors gård; när jag kom midt på skeppet, sprack hafvet ock jag spilde all min goda, strida säd, som jag hade köpt, en hel vantetumme full. Säden flöt ock sjönk, så jag tog upp fyra handsktummar, som mor min brygde till skomakareöl. Detta ölet var så starkt ock varmt, så att. när jag förde fingret upp till knogen, gick skinnet af till armbågen. Så många som drucko af ölet, blefvo yra i tårna ock löpte rakt genom hus ock gärdesgårdar ock slogo stora häl i luften. Detta inträffade förlidet års jul vid midsommar, när myggan stångade

ihjäl tjuren. Har altsammans händt i Bockskinns socken vid den krokige björkestenen vid linbyxgarf-varens.

På den tiden körde far ock jag ock nabodrängen till skogen efter pantoffle-fan. Far körde före ock jag bak. Men så hade jag tappat min rare, gode matpåse, som bestod utaf linlärftskaka ock bamplärftsost ock en sex marker tung smörask med ett lass sjötång på. Så skulle jag löpa ock leta upp maten, ock så kom jag till en gård. Där besade ut en haltkatt ock tuggade krösen. Där födde de skräddare med nål ock tråd ock prässjärn ock syring, ock skomakare med läst-haken ock lästknippan ock skohammaren i näfven. Där mäl-tade de malt till storgårdsöl; de slogo sju skäppor agnar mellan karet ock väggen. Ölet tillreddes så präktigt, att jag fick löpa till Jatekolia ock låna två trillingekar. När jag så kom ett stycke på vägen, mötte jag ölet, som rann hemåt som lervatten. Jag for upp i en pantofflelycka ock skulle stjäla rofvor, ock så kom han, som ägde trampet, ock sade: ’Går du här ock trampar ner mina bönor, jag hade inte fler än de samme ärterna!' Så tog han en mullklimp ock slog mig i ansiktet med ett körsbär. Jag,blef arg ock laddade mina vadmalsbyxor ock sköt sju mil in i en tumslång pölsände. Sedan kom jag dit, där en räfhona hade ynglat sju ungar. Där klef jag upp i en björketufva ock bröt ner en furutopp ock slog sju refben af en gammal hästskalle. Så skulle jag besiktiga ett klocktorn. Men när jag kom upp på det nittonde galoppet ock det adertonde trappsteget, kom där en glupande pojke efter mig, ock jag ramlade ner ock slog sju refben af min fars gamla linnetröja, så att jag låg sju runda brödkaktimmar, innan jag kunde dåna. Så kom jag till en man i Vala. Han hade en höna, som kunde både göra ock gala, ock holka ock balka, lika så mycket som fyra ock tjugo kor kunna mjölka. Han gjorde sig en släde ny för att köra till Stockholms by ock hönan sälja. Strax kom där en köpman fram, som sade: 'Vill du lägga din böna på en fjäl, så skall hon strax få gevär’. Hönan blef rädd ock flög ock fladdrade öfver byar ock kyrkor. Klockaren kom ut för att glo ock gapa, om inte den hönan skulle komma tillbaka. Men i stället kora där en rödbläsig gubbe ridande på ett grå-skäggigt ök. Han skulle rida till tinget ock vittna om den tösen, som hade pojken med den karlen, som bodde vid den ihålige bokstenen; han, ni vet, som springer med ett besporradt Ök ock rider på kvast ock raka. Möter du honom, så kan du få rida tillbaka. Ordlista.

abenicka a. utpint.

allo (läs allo) n. besvär; oväsen.

bakris n. bränsle till bakugnen, batta -ade duga. bena -ade åstad skynda, bete H. stycke; stund, bordad (sk. borad) bordsatt. brunnljung m. brunnsvåg.

Bryte sk. Bryde. bulle m. böld.

bälga -ade i sig dricka om&ttligt. bält n. sund. bängslas -ades bråka.

djurnem n. elakartad böld (lytes-märke af djur?), djäkel m. djäfvul. draghas (sk. drahas) m. trög,

lat varelse.

dratt impf. föll.

dricka8upa (sk. drekkasyva) väl-ling af dricka med mjöl ock något mjölk, dronen b. m. fan. drosa (sk. drössa) -ade gå tungt ock klumpigt. dro8S (sk. dröss) m. trög varelse, däkeren b. m. fan.

etter: e. Tärre ännu värre* o. s. v.

fjante m. tok.

Ijautig tokig, fjumsa -ade fumla. fjäl -ar f. bräde.

fläskböste n. fjärdedelen af ett svin.

fnyk n. grand.

folkstuga f. familjens ock tjänarnes arbetsrum, fräjdig -t glad. fundamenter pl. funderingar, föla -te känna.

följegammal (sk. fyllagammal) f. gammalt sto. förhippad -t ifrig.

gagn: till gagns riktigt, fullständigt.

glana -ade stirra, glo. glytt (sk. glött) m. \ glyttunge (sk. glött-) m.| barn* godsare rn. underlydande på ett gods. grabba -ade till sig taga med hela handen.

fxKfri -—

grisk -t snål.

gråtemiddag (sk. grädemidda) jäinmerfull kvinna, gök m. kaffe med brännvin.

haj rädd.

hane m. tupp.

haspla f. haspel, härfvel.

here m. gosse.

hjul ek f. radie i ett hjul.

hjäll m. höskulle.

hofva: till hofva (sk. te hoa) gå på hofveri, dagsvärke. holka -ade spy. hoppa -or f. padda, groda. hor8askalle m. hästskalle, hosa -or f. strumpa.140 WIGSTRÖM, SAGOR OCK ÄPVENTYR.

Hu)tam08a helvete.

hurren b. m.: vara på h. vara yr i hufvudet, drucken, b via -ade skrika, jämra sig. hvin n. skrik.

hyss D. skälmstycke, spektakel, häklefjäll n. helvete, bäljarps (Häljarp eg. byar i V. Karup ock i Tofta) helvetes (som adj.).

hästar pl. fel i väfven genom oriktig trampning. hönsblind som ej ser nattetid, hör m. lin,

inmarig illmarig.

justament just.

kal in ta f. (dålig) mössa, karl avänd karlavuren, modig, kattradden b. tn. kattfulingen. ked (sk. tje) ledsen, kisteglad mycket glad. knåsa -ade på kosta på. knase ni. baddare, kneka -ade af gå med möda (undei en börda), kofna (sk. köfna) -ade af kväf-

vas, dö.

koklam m. kobindsle (i fähuset).

kola -ade af dö.

korinter (sk. korenner) pl.: falla

i k. falla i tankar, krum misslynt, krösen n. lingon, kvinna f. hustru, kyrkegrimmen b. m. ett spökväsen vid kyrkor, kål: göra k. på göra af med. kärntollen b. rn. kärnstafven. kölfvan (sk. kölan) b. f. hufvudet (eg. klubban).

kön -t snäll, hanterlig.

lekepycken (sk. -pökken) pl. leksaker.

lena -ade lindra (om plåga), lista -ade sig smyga sig. lnmma (sk. lomma) f. ficka, lycka f. åkertäppa, lycka -te upp öppna, länsman m. askan i en urrökt to-bakspipa. lögna -ade ljuga, lögnbracka storljugare.

meklament l). medikament, merig: maten smakar m. är sådan att man vill ha mer. myringen b. m.: ta m. på fördärfva. möljebröd n. doppbröd. mölla f. kvarn.

möllestabbe m. fotställning för väderkvarn.

nattaly n. natthärbärge, näsgrues framstupa, nöla -ade bedja enträget.

pantoffler pl. potat«r. pasasjer pl. historier, berättelser, pasla: bud efter p. räfst, pasla -ade prassla, pela -ade i sig

äta smått, peleri n. sm åarbete, pengs-öl en gammal lek: männen skulle lia ett vist mått öl för hvarje fjärt de släpte, men fingo böta, när de sveko1, pick -ar m. kyrkstöt, pläglar (sk. pläjlar) pl. tröskslagor. poting (8k. podig) ra. mask, fluglarv.

pussa -ade lura.

*) En annan dylik lek gick så till, att karlarna böjde sig starkt framåt ock släpte ut gas, som af kvinnorna skyndsamt antändes ined brinnande talgdankar. Uppt. har hört en gammal bondkvinna, som deltagit i denna lek, beskrifva huru därvid tillgick.patta -ade stoppa, pälsaro f. hvilotid.

raggen b*, m. fau. rede m. bale, liggplats för foglar. redlighet tillställning, don. rya -ade sig jämra sig. rädelig (sk. räli) hisklig, ful. räfvamätte n. duktigt mål mat. rännelycka f. rännsnara.

sablama (pl. af sabel) brukas som lindrig svordom.

8jajäkran8 öfverdådigt duktig (som adj.). sjå n. besvär, skacklarna pl. benen.

Skam fan.

skickelig -t anständig, ordentlig, skrinn -t skral, skräna pres. -er gråta, skylleri n. fel (hvarför man skylles), skärmisera -ade dundra, banna. sladd m. liten hög, slump, slurk m. dryck, smörmat m. smörgås, smörslaget (sk. smörslaved) b.

U. smörkoppen, snaggen b. m. ansiktet, snutesod (sk. snndesö) n. soppa kokt på salt kött eller fläsk, spankulera -ade spatsera. spaserlig skämtsam, stafra -ade stappla, gå tafsigt. stekhuset (sk. stersed) b. n. köket Stugkroken b. m. sopvrån (där kvasten har sin plats), stålsinkad försedd med klacksko-ning af stål. sulten hungrig.

svearna: lefva s. lefva öfverdådigt. Svick m. svicka (i drickstunna).

synament n. ansikte, syremedja f. koll. sysaker, sättare m. slag.

tagelsnärt m. piska, tamp m. grofvuxen pojke, tillhåll (sk. tehaull) n. tillfälle, läglighet. to n. hår (på svin), ull (på får), to 11 m. propp (lort). tratta -ade släppa, trina (sk. trena) pres. -er stiga, trissa -ade hissa, trossa (sk. trössa) -ade gå. trumla (sk. tromla) -ade ramla, tvilna (sk. tvelna) -ade ösa (dric-kat) på tunnor eller fjärdingar. täckeskäpp m. käpp som brukas vid taktäckning; = följ..

täckevänder (sk. -vänner) pl.

långa spön som på yttersidan fast-hålla takhalmen.

Ugnsbenet b. n. foten af järnugfien i stugan.

ugnsbänken b. m. säng bredvid ugnen i stugan, utspankulerad listig.

vindöga (sk. veggue) n. fönster.

våldränna -nde skena.

vånda -ade önska.

vångaled n. grind.

väggarum n. bjälkhöjd i väggen.

vända (sk. vänna)Jf. gång.

yrasjuka f. yrsel.

årörande n. efterfrågan, uudersök-ning.

Öfverdyna f. bolster att hölja på sig i st. f. täcke, ök n. häst.

Digitaliserad av Projekt Runeberg och publicerad på
http://runeberg.org/wesagorock/.

Konverterad till .pdf, .epub, .mobi och .txt av Arkivkopia och publicerad på
https://arkivkopia.se/sak/runeberg-wesagorock.

Filen skapad 2018-12-17 16:00:01.792926